BULLETIN

Oddelenia dokumentácie, analytiky a komparatistiky
Kancelárie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

SÚDNY SYSTÉM LUXEMBURSKA

NARIADENIE O ZÁKAZE VÝROBKOV VYROBENÝCH S VYUŽITÍM NÚTENEJ PRÁCE

VOLEBNÉ PRÁVO ODSÚDENÝCH V JUDIKATÚRE ESĽP

STANOVISKO PORADNEJ RADY EURÓPSKYCH SUDCOV Č. 27 O DISCIPLINÁRNEJ ZODPOVEDNOSTI SUDCOV

ROVNOSŤ STRÁN A KONTRADIKTÓRNOSŤ KONANIA PODĽA PRÍRUČKY ESĽP

1/2025

OBSAH

AKTUALITY

Nový predseda Európskeho súdu pre ľudské práva 4
Mgr. Barbara Babáková

ČLÁNKY

Súdny systém Luxemburska 5
JUDr. Mária Matisová

Stanovisko Poradnej rady európskych sudcov č. 27 ([z roku] 2024) o disciplinárnej zodpovednosti sudcov 12
Mgr. Barbara Babáková

LEGISLATÍVA

Nariadenie 32024R3015 o zákaze výrobkov vyrobených s využitím nútenej práce na trhu Únie 24
Mgr. Libuša Žuborová Jánošíková

Z JUDIKATÚRY

Predbežné otázky predložené súdmi Slovenskej republiky na Súdny dvor Európskej únie 29
JUDr. Martina Rosinová

Rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie o predbežných otázkach predložených slovenskými súdmi 35
JUDr. Martina Rosinová

Z rozhodovacej činnosti Súdneho dvora Európskej únie 44
JUDr. Tatiana Siranko Kanáliková, PhD.

Rozhodnutia členských štátov nadväzujúce na predbežné otázky rozhodnuté Súdnym dvorom Európskej únie za obdobie: október 2024 52
JUDr. Mária Matisová

Volebné právo odsúdených v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva 55
Mgr. Katarína Drábiková

Účinná účasť na konaní podľa príručky Európskeho súdu pre ľudské práva 63
JUDr. Vladimír Benčo

Rovnosť strán a kontradiktórnosť konania podľa príručky Európskeho súdu pre ľudské práva 66
JUDr. Vladimír Benčo

Zásadné rozsudky týkajúce sa práva Európskej únie 72
Mgr. Barbara Babáková

BULLETIN Oddelenia dokumentácie, analytiky a komparatistiky
Kancelárie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky
odborný recenzovaný právnický časopis

Vydáva:
Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky
Oddelenie dokumentácie, analytiky a komparatistiky
Župné námestie 13, 814 90 Bratislava

Vychádza dvakrát ročne v online verzii
Zodpovedný redaktor: Barbara Babáková
Korektúra: Barbara Babáková, Slávka Viteková
Grafické spracovanie: SOŠ obchodu a služieb Martin

QR kód pre
https://www.nsud.sk/bulletin-odak/

Toto číslo vyšlo dňa 15.7.2025 ako prvé číslo v roku 2025, 14. ročník.
ISSN 2453-7705
Názory a postoje vyjadrené v príspevkoch sú názormi ich autorov a nemožno ich považovať za názory Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

Fotografia na zadnej strane obálky vyobrazuje vitráž Vincenta Hložníka, ktorá je umiestnená v budove Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na Župnom námestí č.13 v Bratislave.
Foto: KNS SR

Vážené kolegyne, kolegovia, milí čitatelia,

pod gesciou Oddelenia analytiky, dokumentácie a komparatistiky Kancelárie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky Vám prinášame prvé tohtoročné vydanie nášho pravidelného odborného právnického časopisu Bulletin ODAK. Bulletin ODAK s periodicitou dvakrát ročne prináša v online verzii čitateľom najdôležitejšie a najzaujímavejšie novinky z rozhodovacej činnosti európskych súdnych autorít.

V každom čísle Vám ponúkame výber užitočných informácií v jednotlivých rubrikách a aj v tomto vydaní je pre Vás opäť pripravená úvodná rubrika Aktuality, v ktorej Vám prinášame informáciu zo Štrasburgu o novom predsedovi Európskeho súdu pre ľudské práva.

Medzi článkami Vám prinášame prehľad súdneho systému tentokrát Luxemburska a preložili sme pre Vás Stanovisko Poradnej rady európskych sudcov (tzv. CCJE) č. 27 o disciplinárnej zodpovednosti sudcov, ktoré má v rámci svojho prieskumu aj prostredníctvom dotazníkov, na ktoré krajiny odpovedali, snahu vymedziť jeho správne uplatňovanie a prináša členským štátom Rady Európy svoje odporúčania v tejto oblasti.

Z európskej legislatívy sme pre Vás vybrali a spracovali nariadenie č. 32024R3015 o zákaze výrobkov vyrobených s využitím nútenej práce na trhu Únie, ktorého cieľom je nastavenie pravidiel, ktorými sa zakazuje hospodárskym subjektom uvádzať na trh Európskej únie výrobky vyrobené s využitím nútenej práce alebo takéto výrobky vyvážať a zároveň má zabezpečiť zlepšenie fungovania vnútorného trhu a prispieť k úspešnému boju proti nútenej práci.

V rubrike Z judikatúry Vám prinášame už pravidelne nielen predbežné otázky slovenských súdov položené Súdnemu dvoru Európskej únie (evidované pod č. C-8080/24, C-797/24, C-717/24, C-791/24, C-748/24), ale aj jeho rozhodnutia o takýchto otázkach (C-677/23, C-370/23). Z rozhodovacej činnosti Súdneho dvora Európskej únie o predložených prejudiciálnych otázkach sme pre Vás spracovali aj ďalšie rozhodnutia s pôvodom otázok zo súdnych orgánov z iných krajín, a to Najvyššieho súdu Írska (C-743/24, ktoré sa venovalo zatýkaciemu rozkazu a riziku uloženia prísnejšieho trestu) a Správneho súdu vo Viedni (C-203/22 o automatizovanom posudzovaní bonity fyzickej osoby).

V roku 2024 sme Vám priniesli preklady materiálu vydávaného Súdnym dvorom Európskej únie o rozhodnutiach členských štátov, nadväzujúcich na predbežné otázky rozhodnuté Súdnym dvorom Európskej únie, tzv. *Flash News Monitoring of Preliminary Rulings*, ktoré sme z predchádzajúcich období zhrnuli aj do mimoriadneho vydania, ktoré vyšlo 30. decembra 2024. Tento preložený materiál sa tak stáva súčasťou aj každého ďalšieho čísla.

V rubrike Vám ďalej prinášame aj preklad materiálu vydaného Európskym súdom pre ľudské práva, tzv. *Factsheet*, ktorý pravidelne sumarizuje svoju judikatúru v rôznych oblastiach, tentokrát so zameraním na volebné právo odsúdených. V aktuálnom vydaní nájdete preložené aj dva výňatky z príručky judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva k článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (z trestnoprávneho hľadiska) a viac sa tak dozviete o rozhodovacej praxi v otázke účinnej účasti na konaní, rovnosti strán a kontradiktórnosti konania. Na záver, no v neposlednom rade, sme pre Vás pripravili, už tradične, preklad kľúčovej témy Európskeho súdu pre ľudské práva, tento raz s prehľadom jeho rozhodovacej činnosti v prepojení s právom Európskej únie v rôznych oblastiach.

Príjemné čítanie Vám praje
kolektív Oddelenia dokumentácie, analytiky a komparatistiky
Kancelárie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Nový predseda Európskeho súdu pre ľudské práva

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESĽP“) 28. apríla 2025 zvolil Mattiasa Guyomara, sudcu za Francúzsko, za svojho nového predsedu. Pred príchodom na ESĽP Mattias Guyomar zastával funkciu predsedu senátu Štátnej rady Francúzskej republiky a bol prvou kontaktnou osobou za danú inštitúciu v rámci medzinárodnej Siete najvyšších súdov zriadenej pod záštitou ESĽP. Ako sudca za Francúzsko pôsobí na ESĽP od 22. júna 2020.

Mattias Guyomar vystriedal vo funkcii Marka Bošnjaka, sudcu za Slovinsko. Funkcie sa ujal 30. mája 2025.

Životopis Mattiasa Guyomara

Mgr. Barbara Babáková
Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Zdroj:
Mattias Guyomar, Judge in respect of France, elected President of the European Court of Human Rights – Press Release [online]. Štrasburg: Európsky súd pre ľudské práva, 2025 [cit. 2025-05-15]. Dostupné z: https://hudoc.echr.coe.int/eng-press?i=003-8216440-11542581.

Súdny systém Luxemburska

Luxemburské veľkovojvodstvo alebo tiež Luxembursko je v právnom prostredí známe najmä pre to, že je sídlom Súdneho dvora Európskej únie. Je samozrejmé, že táto krajina má vybudované aj svoje vlastné národné súdnictvo a práve cieľom tohoto článku je priblížiť fungovanie vnútroštátneho luxemburského súdneho systému.

Luxemburský súdny systém má svoj základ v Ústave Luxemburského veľkovojvodstva (ďalej len „Ústava"). Čl. 97 Ústavy ustanovuje, že súdnu moc vykonávajú **súdy a tribunály** *(les cours et tribunaux)* a že rozsudky sú vykonávané v mene veľkovojvodu a vyhlasované verejne. V ústave má zakotvenie aj členenie súdnictva na všeobecné súdnictvo *(ordre judiciaire)* a správne súdnictvo *(ordre administratif)*. V oblasti sociálneho zabezpečenia možno hovoriť aj o existencii tzv. „sociálneho súdnictva" *(ordre social)*, ktoré je upravené v čl. 454 Zákonníka sociálneho zabezpečenia[1].

ZLOŽENIE A FUNGOVANIE ÚSTAVNÉHO SÚDU

Ústavný súd[2] sa skladá z deviatich riadnych členov: predsedu Najvyššieho súdu a predsedu Správneho súdu, dvoch sudcov Kasačného súdu a päť sudcov vymenovaných veľkovojvodom so súhlasom Najvyššieho súdu a Správneho súdu. K personálnemu zloženiu Ústavného súdu patria aj siedmi zástupcovia menovaní Veľkovojvodom na základe spoločného stanoviska Najvyššieho súdu a Správneho súdu.

Na Ústavný súd môže podať prejudiciálnu otázku týkajúcu sa súladu zákona s Ústavou ktorýkoľvek súd. Súd rozhoduje v päťčlennom senáte a v prípade, že vec, o ktorej sa má rozhodnúť je obzvlášť dôležitá, zasadá v pléne.

O súlade zákonov s Ústavou rozhoduje Ústavný súd rozsudkom. Rokovania sudcov sú neverejné a rozhodnutia sa prijímajú väčšinou hlasov.

Rozsudky Ústavného súdu sú uverejňované v Úradnom vestníku luxemburského veľkovojvodstva do 30 dní od ich vyhlásenia.

Konanie pred Ústavným súdom je bez poplatkov.

Podrobnosti o fungovaní Ústavného súdu sú upravené v zákone z 27. júla 1997 o organizácii Ústavného súdu (Loi du 27 juillet 1997 portant organisation de la Cour Constitutionnelle).

VŠEOBECNÉ SÚDNICTVO 03/07/2023

Podrobnosti o usporiadaní a fungovaní všeobecného súdnictva sú ustanovené v zákone zo 7. marca 1980 o organizácii súdnictva.

[1] Chapitre IV. Recours | Législation.

[2] Version consolidée applicable au 03/07/2023 : L... - Legilux; Cour constitutionnelle - Organisation de la justice - La Justice - Luxembourg.

Najvyšší súd *(La Cour Supérieure de Justice)*

Na vrchole hierarchie všeobecných súdov sa nachádza **Najvyšší súd**[3] *(La Cour Supérieure de Justice),* ktorý zahŕňa **Kasačný súd** *(Cour de Cassation)* a **Odvolací súd** *(Cour d'Appel),* ako aj **Generálnu prokuratúru** *(Parquet Général)*.

Kasačný súd *(Cour de Cassation)*

Poslaním Kasačného súdu[4] je na návrh strán preskúmavať rozhodnutia vydané nižšími súdmi a odvolacími súdmi v trestných ako aj v občianskych veciach. Prejednáva len právne otázky a posudzuje riadne uplatňovanie práva. Nezaoberá sa skutkovými okolnosťami.

Kasačný súd sa skladá z predsedu a štyroch sudcov, ktorí sú zároveň podpredsedami Najvyššieho súdu.

Do pôsobnosti Kasačného súdu patrí napr. rozhodovanie o
- zrušení alebo kasácii rozsudkov vydaných Odvolacím súdom a rozsudkov vydaných v poslednej inštancii,
- kasačných žalobách proti rozsudkom vydaným Vyšetrovacím senátom pri Odvolacom súde,
- dovolaniach proti rozsudkom vojenského súdu,
- kasačných žalobách v iných prípadoch podľa zákona,
- návrhoch na určenie príslušnosti, ktoré nepatria do pôsobnosti okresného súdu
- návrhoch na postúpenie veci medzi okresnými súdmi.

Dovolania (*recours en cassation* alebo *pourvoi en cassation)* sú mimoriadnym opravným prostriedkom voči rozhodnutiam vydaným v poslednej inštancii. Sú prípustné proti rozsudku vydanému v odvolacom konaní alebo rozsudku vydanému v prvej inštancii, voči ktorému sa nie je možné odvolať. Dovolanie sa v občianskych, obchodných a sociálnych veciach podáva v súdnej kancelárii (podateľni – *greffe*) Kasačného súdu. V trestných veciach sa kasačná žaloba podáva v súdnej kancelárii súdu, ktorý rozhodnutie vydal a v prípade, že žalobcovi je obmedzená osobná sloboda, môže dovolanie podať do rúk člena zboru väzenskej stráže alebo výchovného zariadenia. Všeobecná lehota pre obyvateľa Luxemburska na podanie dovolania je dva mesiace od doručenia rozhodnutia. Táto lehota sa predlžuje v závislosti od vzdialenosti miesta bydliska od Luxemburska. Predĺžiť sa môže o 15 dní pre tých, ktorí bývajú napr. v niektorom z členských štátov Európskej únie alebo Európskeho združenia voľného obchodu, v Andore, na Džibraltári, v Monaku, San Maríne, Vatikáne, ale aj o 35 dní pre osoby bývajúce mimo Európy.

Odvolací súd (*Cour d´Appel*)

Odvolací súd[5] sa skladá výlučne z profesionálnych sudcov: predsedov senátov, prvých prísediacich a prísediacich. Súd má špecializované senáty (občianskoprávne, sociálnoprávne, obchodnoprávne a trestnoprávne), spolu jedenásť senátov, ktoré sa skladajú z troch sudcov.

Ďalšími formáciami na Odvolacom súde sú:
- **Senát pre mladistvých**, v ktorom samosudca preskúmava odvolania voči rozsudkom, ktoré vydal Tribunál pre mladistvých.
- **Senát aplikácie trestov** *(La chambre de l'application des peines)* je príslušný na konanie vo veci podaných opravných prostriedkov proti rozhodnutiam generálneho prokurátora vo veci výkonu trestov.

[3] Cour supérieure de justice - Organisation de la justice - La Justice - Luxembourg.
[4] Cour de cassation - Organisation de la justice - La Justice - Luxembourg.
[5] Cour d'appel - Organisation de la justice - La Justice - Luxembourg.

- **Vyšetrovací senát pri Odvolacom súde** *(La chambre du conseil de la Cour d'appel)* je vyšetrovacia súdna inštancia zriadená pri Odvolacom súde, ktorá je odvolacou inštanciou pre rozhodnutia vydané Vyšetrovacím senátom [pozn. prekl.: pri okresnom súde].

Odvolací súd preskúmava občianske, obchodné, sociálne alebo trestné veci rozhodnuté na prvom stupni. Ide o rozhodnutia okresných súdov, pracovných súdov a Súdu pre mladistvých a opatrovníctvo.

Odvolací súd preskúmava právne aj skutkové okolnosti. Môže potvrdiť prvostupňové rozhodnutie alebo ho zrušiť, ako celok alebo jeho časť.

Okresné súdy *(Tribunaux d'arrondissement)*

Krajina je rozdelená na 2 súdne okresy *(arrondissements judiciaires)* a v každom z nich sa nachádza okresný súd, jeden v Luxemburgu a jeden v Diekirchu.

V občianskych a obchodných veciach je okresný súd súdom so všeobecnou príslušnosťou a rozhoduje vo veciach, pre ktoré nie je príslušnosť výslovne priznaná inému súdu z dôvodu charakteru návrhu alebo sumy súvisiacej s návrhom.

Má príslušnosť *ratione valoris* v žalobách presahujúcich 15 000 eur a pri žalobách, v ktorých hodnotu sporu nie je možné vyčísliť.

Okresný súd má ďalej výlučnú právomoc prejednávať prípady, ktoré mu z dôvodu ich povahy zveruje zákon – udeľuje *exequatur* rozsudkom zahraničných súdov a aktom prijatým zahraničnými verejnými činiteľmi.

Okresný súd rozhoduje v senáte zloženom z troch sudcov, okrem prípadov určených v čl. 179 Trestného zákona, ktorý uvádza špecifické okolnosti, za ktorých môže rozhodovať v rámci tzv. **trestného senátu** *(chambre correctionnelle)* aj samosudca s dvojročnou praxou sudcu okresného súdu alebo zástupcu generálneho prokurátora. Takýto súd pozostávajúci zo samosudcu však môže rozhodnúť buď z úradnej moci, alebo na žiadosť obvineného, generálneho prokurátora alebo poškodeného, aby zasadal ako trojčlenný senát, ak skutočnosti, ktoré mu boli predložené, sú obzvlášť zložité.

Okresný súd rozhoduje o odvolaniach proti prvostupňovým rozhodnutiam zmierovacích súdov, ktoré sídlia v súdnom okrese daného súdu.

Každý okresný súd má prokuratúru zastúpenú štátnym prokurátorom *(procureur d'Etat)* a vyšetrovacie pracovisko *(un cabinet d'instruction)*, na ktorom pôsobia vyšetrovací sudcovia.

Zo sudcov, ktorí pôsobia na okresnom súde sú niektorí z nich poverení konaniami v rodinných veciach (rozvod, úprava rodičovských práv a povinností, výživné, opatrovníctvo, poručníctvo...).

Zároveň, pri každom okresnom súde je zriadený **Tribunál pre mladistvých a pre opatrovníctvo** *(Le tribunal de la jeunesse et des tutelles)*.

Konanie na okresnom súde sa v zásade začína súdnym predvolaním *(assignation)*, ktoré odporcovi úradne oznámi súdny vykonávateľ.

Predsedovia okresných súdov môžu konať v skrátenom konaní, v rámci ktorého môžu rozhodnúť o neodkladných opatreniach *(la juridiction des référés)* v občianskych a obchodných veciach.

Okresné súdy vykonávajú aj represívnu jurisdikciu a vtedy konajú ako **Trestný súd** alebo **Priestupkové tribunály** *(tribunaux correctionnels et criminels)*. Sú príslušné rozhodovať o všetkých prečinoch *(délits)*, teda porušeniach zákona, ktoré spadajú pod trestné právo, ako aj o činoch kvalifikovaných zákonom ako zločin *(crime)*, ktoré im postupuje Vyšetrovací senát (*Chambre du Conseil*) alebo Vyšetrovací senát Odvolacieho súdu *(Chambre du Conseil de la Cour d'Appel)*.

Vyšetrovacie senáty (*Chambres du Conseil*) sa spravidla skladajú z trojčlenných senátov a ich pojednávania sú neverejné. Do pôsobnosti vyšetrovacích senátov patrí napr.:
- žiadosti o prepustenie z vyšetrovacej väzby,
- žiadosť o zrušenie dočasného zákazu šoférovania,
- žiadosti o zatvorenie prevádzkarne,
- žiadosti o vydanie/vrátenie zaistených predmetov, finančných prostriedkov a dokumentov,
- žiadosti zahraničných orgánov o vydanie cudzích štátnych príslušníkov a pod.

Vyšetrovací senát rozhoduje o postúpení veci súdu, ktorý rozhodne vo veci samej, teda buď trestnému senátu, priestupkovému senátu alebo policajnému tribunálu.

Zmierovacie súdnictvo *(Justices de Paix)*

Na území Luxemburska sú **3 miesta výkonu zmierovacieho súdnictva**[6], jeden z nich je v Luxemburgu, jeden v Esch-sur-Alzette (súdny okres Luxemburg) a jeden v Diekirchu (súdny okres Diekirch).

V **zmierovacom súdnictve** *(Justice de paix)* je v občianskych a obchodných veciach na rozhodovanie o platobných rozkazoch, zabezpečovacích opatreniach a vo veciach prenájmu príslušný tzv. **zmierovací tribunál** *(Tribunal de paix)*. Súčasťou zmierovacieho súdnictva sú tiež **policajný tribunál** *(Tribunal de police)*, príslušný rozhodovať v trestných veciach a **pracovnoprávny tribunál**, príslušný rozhodovať v pracovnoprávnych sporoch. V uvedených veciach rozhoduje tzv. zmierovací samosudca.

Zmierovací sudca v obchodných a občianskych veciach rozhoduje do výšky hodnoty sporu 15 000 eur. Zákon upravuje aj dve skupiny výnimiek:
1. V niektorých prípadoch môže výška hodnoty sporu presiahnuť sumu 15 000 eur. Ide napr. o prenájmy, zaisťovacie opatrenia pri odmene za prácu, dôchodkoch a rentách.
2. V niektorých prípadoch, keď je výška hodnoty sporu nižšia ako 15 000 eur zmierovací sudca nie je príslušný. Ide napr. o rozvody, osvojenia, konkurzné konanie.

Pracovnoprávny tribunál *(Tribunal du travail)*

Pracovnoprávny tribunál[7] sa skladá z jedného zmierovacieho sudcu, ktorý je predsedom a z dvoch prísediacich, z ktorých je jeden zástupca zamestnávateľov a druhý zástupca zamestnancov. Prísediaci sú menovaní na obdobie piatich rokov. Ich mandát je obnoviteľný a vyberajú sa zo zoznamu zvolených kandidátov predloženého predmetnými profesijnými komorami.

[6] Justices de paix - Organisation de la justice - La Justice - Luxembourg.
[7] Tribunal du travail - Organisation de la justice - La Justice - Luxembourg.

Pracovnoprávne tribunály sú príslušné rozhodovať napr. o pracovných zmluvách, učňovských zmluvách, doplnkovom dôchodkovom sporení a poistení pri platobnej neschopnosti.

Predseda pracovnoprávneho tribunálu môže v skrátenom konaní rozhodnúť o určitých opatreniach, napr.:
- nariadiť preventívne opatrenia alebo nariadiť navrátenie veci do pôvodného stavu, na odvrátenie bezprostredne hroziacej škody, alebo na zastavenie nezákonného konania;
- nariadiť zamestnávateľovi, aby upustil od akéhokoľvek konania, ktoré je uznané za sexuálne obťažovanie;
- nariadiť akékoľvek užitočné vyšetrovacie opatrenie vrátane vypočutia svedka, aby sa predišlo zničeniu dôkazov.

Policajný tribunál *(Le tribunal de police)*

V rámci zmierovacieho súdnictva jeden alebo viacerí zmierovací sudcovia vykonávajú funkciu policajného sudcu. Policajný tribunál[8] sa skladá z jedného policajného sudcu a z jedného zástupcu prokuratúry.

Do pôsobnosti policajného tribunálu patrí prejednávanie trestnoprávnych priestupkov *(contraventions)* a niektorých trestných činov *(délits)*.

SPRÁVNE SÚDNICTVO *(Juridictions administratives)*

Správne súdnictvo bolo vytvorené na základe ústavnej reformy z 12. júla 1996 a prostredníctvom ústavného zákona zo 7. novembra 1996 opäť prevzalo na seba súdnu funkciu Štátnej rady, ktorej ostala funkcia poradná. Na základe tejto reformy správneho sporového súdnictva boli vytvorené nezávislé správne súdy oddelené od všeobecného súdnictva a bolo zavedené dvojstupňové správne súdnictvo.[9]

Správne súdnictvo tvorí **Správny súd** *(La Cour administrative)* a **Správny tribunál** *(Le Tribunal administratif)*. Tieto súdy sú obsadené výlučne nezávislými profesionálnymi sudcami, ktorí sú nepreložiteľní.

Do pôsobnosti správnych súdov patrí rozhodovanie vo veciach týkajúcich sa správy štátu, obcí a verejných podnikov a zariadení.

Správny súd sa skladá z 5 sudcov a vytvára jeden trojčlenný senát. Je odvolacím súdom voči rozsudkom Správneho tribunálu. Proti rozsudkom Správneho súdu nemožno podať dovolanie.[10]

Správny tribunál sa skladá z 21 sudcov a tvorí ho 5 trojčlenných senátov. Je príslušný ako prvoinštančný súd na konanie o opravných prostriedkoch proti individuálnym správnym aktom alebo všeobecne záväzným správnym aktom. Predseda správneho tribunálu má právomoc rozhodovať o návrhoch na predbežné opatrenia v rámci odvolaní podaných na správny súd („skrátené správne konanie“).

[8] Tribunal de police - Organisation de la justice - La Justice - Luxembourg.
[9] Juridictions administratives - Organisation de la justice - La Justice - Luxembourg.
[10] Compétences - Organisation de la justice - La Justice - Luxembourg.

ŠPECIFIKUM LUXEMBURSKÉHO PRÁVNEHO SYSTÉMU

Štátna rada *(Le Conseil d'État)*

V právnych systémoch s oddeleným správnym súdnictvom býva obvykle na jeho vrchole ako najvyšší súdny orgán práve Štátna rada[11]. V luxemburskom právnom systéme je situácia odlišná. Štátna rada je nezávislá inštitúcia, ktorej poslaním je radiť vláde a Poslaneckej snemovni. Jej úlohou je tiež nahrádzať absenciu druhého zákonodarného zhromaždenia.

V zmysle čl. 95 Ústavy sa Štátna rada *(Le Conseil d'État)* vyjadruje k vládnym aj poslaneckým návrhom zákonov a k ich novelám. Ak zistí, že zákon alebo jeho návrh obsahuje ustanovenia nezlučiteľné s Ústavou, medzinárodnými zmluvami, ktorými je Luxemburské veľkovojvodstvo viazané, právnymi aktami Európskej únie alebo všeobecnými právnymi zásadami, uvedie to vo svojom stanovisku.

Na čele Štátnej rady[12] je predseda, ktorého menuje veľkovojvoda na trojročné funkčné obdobie.

Kanceláriu[13] Štátnej rady tvorí predseda a dvaja podpredsedovia. Na stretnutia kancelárie je prizvaný aj generálny sekretár.

Sekretariát[14] Štátnej rady je administratívnym orgánom, na jeho čele je generálny sekretár. Komisie[15] preskúmavajú návrhy zákonov, návrhy nariadení veľkovojvodu a žiadosti o stanovisko doručené Štátnej rade od vlády alebo na základe zákona.

JUDr. Mária Matisová
Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Zdroje:

1. Code de la sécurité sociale. *Chapitre IV. Recours* [online]. Luxemburg: Centre commun de la sécurité sociale, 2025 [cit. 2025-04-22]. Dostupné na: https://www.secu.lu/dispositions-communes/livre-vi/titre-ii-fonctionnement-de-la-securite-sociale/chapitre-iv-recours/

2. La Justice Grand Duché de Luxembourg. Organisation de la justice. *Cour constitutionnelle* [online]. Luxemburg: Parquet Général, 2024 [cit. 2025-04-22]. Dostupné na: https://justice.public.lu/fr/organisation-justice/cour-constitutionnelle.html

3. La Justice Grand Duché de Luxembourg. Organisation de la justice. Juridiction judiciaires. *Cour de cassation* [online]. Luxemburg: Parquet Général, 2024 [cit. 2025-04-22]. Dostupné na: https://justice.public.lu/fr/organisation-justice/juridictions-judiciaires/cour-superieure-justice/cour-cassation.html

[11] Conseil d'État - Conseil d'Etat - Luxembourg.
[12] Organisation - Conseil d'État - Conseil d'Etat - Luxembourg.
[13] Le Bureau - Conseil d'État - Conseil d'Etat - Luxembourg.
[14] Le Secrétaire général et le Secrétariat - Conseil d'État - Conseil d'Etat - Luxembourg.
[15] Les Commissions - Conseil d'État - Conseil d'Etat - Luxembourg.

4. La Justice Grand Duché de Luxembourg. Organisation de la justice. Juridiction judiciaires. *Cour supérieur de justice* [online]. Luxemburg: Parquet Général, 2020 [cit. 2025-04-08]. Dostupné na: https://justice.public.lu/fr/organisation-justice/juridictions-judiciaires/cour-superieure-justice.html

5. La Justice Grand Duché de Luxembourg. Organisation de la justice. Juridiction judiciaires. *Cour d´Appel* [online]. Luxemburg: Parquet Général, 2024 [cit. 2025-04-08]. Dostupné na: https://justice.public.lu/fr/organisation-justice/juridictions-judiciaires/cour-superieure-justice/cour-appel.html

6. La Justice Grand Duché de Luxembourg. Organisation de la justice. Juridiction judiciaires. *Justices de Paix* [online]. Luxemburg: Parquet Général, 2022 [cit. 2025-04-08]. Dostupné na: https://justice.public.lu/fr/organisation-justice/juridictions-judiciaires/justices-paix.html

7. La Justice Grand Duché de Luxembourg. Organisation de la justice. Juridiction judiciaires. *Tribunal du travail* [online]. Luxemburg: Parquet Général, 2022 [cit. 2025-04-08]. Dostupné na: https://justice.public.lu/fr/organisation-justice/juridictions-judiciaires/justices-paix/tribunal-travail.html

8. La Justice Grand Duché de Luxembourg. Organisation de la justice. Juridiction judiciaires. *Tribunal de police* [online]. Luxemburg: Parquet Général, 2022 [cit. 2025-04-08]. Dostupné na: https://justice.public.lu/fr/organisation-justice/juridictions-judiciaires/justices-paix/tribunal-police.html

9. La Justice Grand Duché de Luxembourg. Organisation de la justice. *Juridictions administratives* [online]. Luxemburg: Parquet Général, 2024 [cit. 2025-04-08]. Dostupné na: https://justice.public.lu/fr/organisation-justice/juridictions-administratives.html

10. La Justice Grand Duché de Luxembourg. Organisation de la justice. Juridictions administratives. *Compétences* [online]. Luxemburg: Parquet Général, 2018 [cit. 2025-04-08]. Dostupné na: https://justice.public.lu/fr/organisation-justice/juridictions-administratives/competence.html

11. *Conseil d´État* [online]. Luxemburg: Conseil d´État, 2017 [cit. 2025-04-08]. Dostupné na: https://conseil-etat.public.lu/fr/conseil-d-etat.html

12. Conseil d´État. *Organisation* [online]. Luxemburg: Conseil d´État, 2017 [cit. 2025-04-08]. Dostupné na: https://conseil-etat.public.lu/fr/conseil-d-etat/organisation.html

13. Conseil d´État. Organisation. *Le Bureau* [online]. Luxemburg: Conseil d´État, 2017 [cit. 2025-04-08]. Dostupné na: https://conseil-etat.public.lu/fr/conseil-d-etat/organisation/bureau.html

14. Conseil d´État. Organisation. *Le Secrétaire général et le Secrétariat* [online]. Luxemburg: Conseil d´État, 2018 [cit. 2025-04-08]. Dostupné na: https://conseil-etat.public.lu/fr/conseil-d-etat/organisation/secretariat.html

15. Conseil d´État. Organisation. *Les Commissions* [online]. Luxemburg: Conseil d´État, 2025 [cit. 2025-04-08]. Dostupné na: https://conseil-etat.public.lu/fr/conseil-d-etat/organisation/commissions.html

Stanovisko Poradnej rady európskych sudcov č. 27 ([z roku] 2024) o disciplinárnej zodpovednosti sudcov

I. ÚVOD

1. Poradná rada európskych sudcov (ďalej len „CCJE“) v súlade s mandátom, ktorý jej udelil Výbor ministrov, vypracovala toto stanovisko k disciplinárnej zodpovednosti sudcov.

2. Zodpovednosť sudcov úzko súvisí s nezávislosťou súdnictva. Ak zodpovednosť sudcov nie je jasne a primerane upravená, nezávislosť súdnictva je oslabená. K tomu dochádza vtedy, keď nie sú jasné okolnosti, za ktorých sudcovia môžu čeliť potenciálne nepriaznivým následkom zasahujúcim do ich istoty [pokiaľ ide o dĺžku] funkčného obdobia a/alebo do ich kariérneho postupu. Disciplinárna zodpovednosť je dôležitá preto, aby sudcovia za pochybenia pri výkone funkcie niesli vo vzťahu k verejnosti zodpovednosť. Je to prostriedok, ktorým môže spoločnosť zabezpečiť, aby súdnictvo riadne plnilo svoju funkciu, a tým posilniť dôveru verejnosti v súdnictvo.

3. Zodpovednosť sudcov sa v posledných rokoch stala predmetom veľkého záujmu. Vo viacerých rozhodnutiach európske súdy konštatovali, že výkonná moc využila disciplinárne opatrenia na umlčanie alebo odvolanie sudcov, ktorí nerozhodli v jej prospech.[1] Vzhľadom na tento nedávny vývoj je potrebné zamyslieť sa nad základom, dôvodmi a hranicami disciplinárnej zodpovednosti sudcov.

II. ÚČEL A ROZSAH STANOVISKA

4. CCJE sa už touto problematikou zaoberala v *Stanovisku č. 3 k zásadám a pravidlám upravujúcim profesijné správanie sudcov, najmä etiku, neprípustné správanie a nestrannosť* [z roku 2002]. Cieľom tohto stanoviska je zamyslieť sa nad celkovým vývojom od prijatia stanoviska č. 3 ([z roku] 2002), posúdiť, zhodnotiť a vypracovať štandardy pre disciplinárnu zodpovednosť sudcov a zvážiť ich vplyv na nezávislosť súdnictva. Poskytuje súbor základných zásad a odporúčaní platných pre všetky členské štáty a je určené na riešenie situácií, v ktorých môže byť ohrozená nezávislosť a nestrannosť súdnictva.

5. Toto stanovisko sa zaoberá týmito otázkami:
a) Ako sa vymedzuje správne uplatňovanie disciplinárnej zodpovednosti sudcov?
b) Aký je vhodný legislatívny rámec a úprava vedenia disciplinárnych konaní vedených proti sudcom?
c) Aké sú prípustné dôvody pre vyvodenie disciplinárnej zodpovednosti sudcov?
d) Ktoré procesné záruky v disciplinárnom konaní sú pre sudcov nevyhnutné?

6. Stanovisko sa nezaoberá civilnou ani trestnou zodpovednosťou sudcov, ktoré sú samy osebe dostatočne rozsiahlymi témami.

7. Hoci sa toto stanovisko nezaoberá previerkami sudcov, CCJE nemôže túto problematiku úplne opomenúť. Previerky sudcov sa nesmú používať ako náhrada disciplinárnych opatrení. Previerky sudcov by

[1] Porovnaj s rozsudkom Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-791/19 – Komisia proti Poľsku *(Régime disciplinaire des juges)* z 15. júla 2021, ECLI:EU:C:2021:596; [a s] rozsudkom veľkej komory Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Grzęda proti Poľsku z 15. marca 2022, sťažnosť č. 43572/18.

sa nemali používať ani na riešenie korupcie. CCJE však uznáva, že previerky sudcov môžu byť prípustné ako mimoriadny jednorazový postup pri prechode od autoritárskej k demokratickej vláde, ktorá sa riadi princípmi právneho štátu.

8. Stanovisko bolo vypracované na základe predchádzajúcich stanovísk CCJE, najmä stanoviska č. 3 ([z roku] 2002) a stanoviska č. 18 ([z roku] 2015), Magny charty sudcov CCJE ([z roku] 2010) a príslušných nástrojov Rady Európy vrátane, ale nie výlučne, Európskej charty štatútu sudcov, Správy generálneho tajomníka Rady Európy o stave demokracie, ľudských práv a právneho štátu v Európe z roku 2023, Odporúčania CM/Rec (2010)12 Výboru ministrov [členským štátom Rady Európy] o sudcoch: nezávislosť, efektívnosť a zodpovednosť, Správy Európskej komisie pre demokraciu prostredníctvom práva (Benátskej komisie) o nezávislosti súdneho systému, hodnotiacej správy Európskej komisie pre efektívnu justíciu (CEPEJ) o európskych súdnych systémoch, hodnotiaci cyklus 2024, výsledkov štvrtého kola hodnotenia Skupiny štátov proti korupcii (GRECO) vo vzťahu k sudcom, [správy] Európskeho výboru pre právnu spoluprácu (CDCJ) [s názvom] Hodnotenie plnenia Akčného plánu Rady Európy na posilnenie nezávislosti a nestrannosti súdnictva a na základe judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESĽP"). Zohľadňuje aj Základné princípy nezávislosti súdnictva OSN [zakotvené v rezolúciách Valného zhromaždenia OSN č. 40/32 a č. 40/146], Bangalórske zásady správania sudcov, Správu Európskej siete súdnych rád (ENCJ) o nezávislosti, zodpovednosti a kvalite súdnictva, Odporúčania Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe o nezávislosti a zodpovednosti sudcov (tzv. Varšavské odporúčania) a ďalšie relevantné nástroje.

9. Stanovisko zohľadňuje aj odpovede členov CCJE na dotazník o disciplinárnej zodpovednosti sudcov a predbežný návrh, ktorý vypracovala Dr. Jannika Jahn, odborníčka menovaná Radou Európy.

III. VYMEDZENIE SPRÁVNEHO UPLATŇOVANIA DISCIPLINÁRNEJ ZODPOVEDNOSTI SUDCOV

10. Právomoci sudcu sú spojené s hodnotami pravdy, spravodlivosti, nestrannosti a slobody.[2] Sudcovia musia vykonávať svoje povinnosti v súlade s najvyššími normami profesijného správania, aby mohli plniť svoju ústavnú úlohu.[3] Dôsledkom toho, že spoločnosť zveruje súdnictvu také rozsiahle právomoci, je, že musia existovať spôsoby, ako voči sudcom vyvodiť zodpovednosť, a dokonca ako ich odvolať z funkcie v prípade pochybenia, ktoré je natoľko závažné, že odôvodňuje takýto postup.[4] Platí to najmä v prípadoch korupcie v súdnictve, ktorá zásadne narúša dôveru verejnosti v nestrannosť a nezávislosť súdnictva.[5] Disciplinárna zodpovednosť je prostriedkom na zabezpečenie toho, aby sudcovia dodržiavali svoje povinnosti. Prispieva tak k zachovaniu dôvery verejnosti vo výkon spravodlivosti.

11. Všetky tri zložky štátnej moci sa zodpovedajú spoločnosti, ktorej slúžia. Disciplinárna zodpovednosť sudcov zabezpečuje zodpovednosť súdnej moci. To však neznamená, že súdna moc je podriadená inej zložke štátnej moci. To by bolo v rozpore s ústavnou funkciou súdnej moci ako zložky štátnej moci pozostávajúcej z nezávislých rozhodcov, ktorých úlohou je rozhodovať veci nestranne a v súlade s právnymi predpismi.[6] Narušilo by to aj samotný základ právneho štátu, ktorý svojim občanom zaručuje špecifické práva a slobody.[7]

---

[2] Stanovisko CCJE č. 18 ([z roku] 2015) [o postavení súdnictva a jeho vzťahu k iným zložkám štátnej moci v modernej demokracii], bod 18.

[3] Vo svojom stanovisku č. 3 ([z roku] 2002) sa CCJE zaoberala takýmito štandardmi a zásadami profesijného správania.

[4] Stanovisko CCJE č. 18 ([z roku] 2015), bod 33.

[5] Stanovisko CCJE č. 18 ([z roku] 2015), bod 33.

[6] Stanovisko CCJE č. 18 ([z roku] 2015), bod 20.

[7] Porovnaj s rozsudkom veľkej komory ESĽP vo veci *Denisov proti Ukrajine* z 25. septembra 2018, sťažnosť č. 76639/11, odsek 83 a nasl.; [a s] rozsudkom [ESĽP] vo veci *Baka proti Maďarsku*.

12. Ako všeobecné kritérium CCJE zdôrazňuje, že individuálne práva sudcov a ich funkčná legitimita, ktoré odôvodňujú a [zároveň] obmedzujú ich štátnu moc, by mali určiť primerané hranice disciplinárnej zodpovednosti sudcov. Disciplinárna zodpovednosť nesmie zasahovať do legitímneho výkonu individuálnych práv sudcov, akými sú sloboda prejavu zakotvená v článku 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor"), právo na súkromný život podľa článku 8 dohovoru alebo právo na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 dohovoru.[8] Okrem toho dôvody [pre vyvodzovanie] disciplinárnej zodpovednosti sudcov musia byť neoddeliteľne prepojené s ústavnou úlohou súdnej moci. To zahŕňa potrebu zabezpečiť, aby sudcovia konali ako nezávislí a nestranní rozhodcovia, rešpektovali princípy právneho štátu a vo všeobecnosti prispievali k riadnemu výkonu spravodlivosti.

13. Z tohto vymedzenia správneho uplatňovania disciplinárnej zodpovednosti sudcov vyplývajú základné zásady:

a) Disciplinárna zodpovednosť je nevyhnutná na zachovanie dôvery v súdnictvo.
b) Disciplinárna zodpovednosť nesmie zasahovať do nezávislosti súdnictva.
c) Disciplinárna zodpovednosť je dôležitá na zabezpečenie riadneho výkonu spravodlivosti v súlade s princípmi právneho štátu.
d) Rozsah disciplinárnej zodpovednosti musí byť jasne vymedzený, aby bol v súlade s princípmi právneho štátu.
e) Inštitúcie zapojené v procese disciplinárneho konania musia rešpektovať deľbu moci a riadny výkon spravodlivosti.
f) Legitímny výkon zákonných práv sudcu nesmie viesť k [vyvodzovaniu] disciplinárnej zodpovednosti.
g) Každé disciplinárne opatrenie uložené sudcovi musí byť primerané.

IV. LEGISLATÍVNY RÁMEC A ORGANIZÁCIA DISCIPLINÁRNEHO KONANIA VEDENÉHO PROTI SUDCOVI

14. Z odpovedí členských štátov CCJE na dotazník vyplýva, že takmer vo všetkých štátoch existuje legislatívny rámec pre disciplinárne konanie vedené proti sudcovi. V niektorých krajinách sú príslušné ustanovenia zakotvené v ústave, vo väčšine krajín sú obsiahnuté v zákonoch, či už výlučne alebo prípadne doplnených vyhláškami, nariadeniami alebo poriadkami. V niektorých štátoch, ale nie vo všetkých, sa na príprave týchto právnych predpisov podieľali sudcovia alebo združenia sudcov.

15. Organizácia disciplinárnych konaní sa v jednotlivých krajinách líši. V závislosti od ich spoločných rysov a rozdielov možno systémy vedenia disciplinárnych [konaní] rozdeliť do dvoch kategórií: systém rady a systém súdu. Systém rady je systémom, v ktorom konečné rozhodnutie prijíma súdna rada, zatiaľ čo v systéme súdu je to všeobecný alebo disciplinárny súd. V systéme súdu je to zvyčajne ministerstvo spravodlivosti alebo generálny prokurátor, kto iniciuje disciplinárne konanie proti sudcovi pred disciplinárnym súdom. V systéme rady je skupina osôb a inštitúcií, ktoré môžu iniciovať konanie pred súdnou radou, oveľa väčšia. Pohybuje sa v rozmedzí od ministerstva spravodlivosti až po predsedov súdov, strán sporu, jednotlivcov alebo advokátov. V oboch systémoch možno podnet vo veci pochybenia sudcu podať príslušnej inštitúcii alebo na pochybenie príslušnú inštitúciu upozorniť formálne alebo neformálne bez limitácie okruhu osôb, ktoré sú na to oprávnené.

16. V niektorých systémoch rady o odvolaní rozhoduje súdna rada; v iných sa odvolanie podáva na súd vyššieho stupňa, za určitých okolností dokonca na ústavný súd. Vo viacerých krajinách majú predsedovia súdov zverenú právomoc prijať rozhodnutie o disciplinárnom opatrení, pokiaľ ide o napomenutie alebo

[8] Porovnaj s rozsudkom veľkej komory ESĽP vo veci *Denisov proti Ukrajine* z 25. septembra 2018, sťažnosť č. 76639/11, odsek 83 a nasl.; [a s] rozsudkom [ESĽP] vo veci *Baka proti Maďarsku*.

menej závažné pokarhanie. V malom počte krajín vedie disciplinárne konanie parlamentný výbor pre súdnu disciplínu, predseda najvyššieho súdu, resp. predseda odvolacieho súdu alebo vládna disciplinárna komisia pre vyšších úradníkov. V niekoľkých ďalších prípadoch môže disciplinárne konanie iniciovať ombudsman a justičný kancelár.

17. V prevažnej väčšine krajín existujú záruky na ochranu nezávislosti a nestrannosti inštitúcií zapojených do disciplinárneho konania, najmä orgánu, ktorý vo veci rozhoduje. V niektorých krajinách sú stanovené záruky, ktoré zabezpečujú nezávislosť všetkých inštitúcií akonáhle sa [konanie] začne [viesť], vrátane vyšetrovacieho a rozhodovacieho orgánu. V iných krajinách sa poukazuje na určité riziká istej formy politizácie [disciplinárneho] konania. Tak je to v prípade, keď je vyšetrujúci prokurátor podriadený ministerstvu spravodlivosti, keď tá istá osoba iniciuje konanie a rozhoduje vo veci samej ako člen súdnej rady, alebo keď členov súdnej rady vymenúva parlament. Podobné riziko existuje, ak členov súdnej rady vymenúva výkonná moc.

18. CCJE zdôrazňuje, že pokiaľ ide o disciplinárnu zodpovednosť sudcov, je dôležité mať na ústavnej alebo zákonnej úrovni spoľahlivé záruky a uplatňovať tieto záruky v praxi.[9] Zdôrazňuje, že nezávislosť sudcov musí byť riadne zabezpečená proti svojvoľným a nevhodným disciplinárnym praktikám uplatňovaným voči sudcom. Hmotnoprávne a procesnoprávne ustanovenia musia byť zakotvené v právnych predpisoch. V procese tvorby disciplinárnych právnych predpisov vzťahujúcich sa na sudcov je nevyhnutné, aby prebehla zmysluplná diskusia so sudcami, vrátane združení sudcov[10], ktorým by sa mala poskytnúť možnosť posúdiť a pripomienkovať pripravovaný návrh právneho predpisu vo veciach súvisiacich s postavením sudcov.[11]

19. Orgán zodpovedný za začatie disciplinárneho konania a šetrenie by nemal byť totožný s orgánom, ktorý v disciplinárnej veci rozhoduje. Pokiaľ niekto z verejnosti podá podnet, nemal by tento jednotlivec byť účastníkom následného disciplinárneho konania.[12] CCJE odporúča, aby členské štáty mali osobitný vyšetrovací orgán alebo osobu zodpovednú za prijímanie podnetov, za zisťovanie stanoviska sudcu a za posudzovanie, či na ich základe existuje alebo neexistuje dostatočný dôvod, aby sa rozhodlo, že bude začaté takéto konanie voči sudcovi. Vyšetrovací orgán by nemal podliehať akémukoľvek politickému vplyvu. V niektorých právnych systémoch, v ktorých je výkon spravodlivosti pod kontrolou ministerstva spravodlivosti, môže v tomto ohľade predstavovať skutočné riziko, ak disciplinárnych prokurátorov vymenúva vláda alebo orgán napojený na vládu[13], a ak sú disciplinárni prokurátori systematicky podriadení výkonnej moci kontrolujúcej výkon spravodlivosti.

[9] [Správa] Európskeho výboru pre právnu spoluprácu (CDCJ) [s názvom] Hodnotenie plnenia Akčného plánu Rady Európy na posilnenie nezávislosti a nestrannosti súdnictva, body 223 – 224. Pozri tiež, všeobecnejšie, stanovisko CCJE č. 1 ([z roku] 2001) a stanovisko č. 6 ([z roku] 2004).

[10] Stanovisko CCJE č. 18 ([z roku] 2015) [o postavení súdnictva a jeho vzťahu k iným zložkám štátnej moci v modernej demokracii], bod 31.

[11] Stanovisko CCJE č. 23 ([z roku] 2020), kapitola IX, bod 7.

[12] To neplatí pre systémy [existujúce] v niektorých členských štátoch, v ktorých môže občan podať podnet napríklad v súvislosti so správaním sudcu, ak v rámci tohto systému: 1. podnet sa nemôže týkať rozhodnutí, ktoré sudca vo veci vydal, 2. šikanózne a iné nepodložené podnety sú účinne a urýchlene odmietnuté a 3. práva sudcu sú riadne zabezpečené. Pokiaľ ide o šikanózne a ďalšie nepodložené podnety, pozri ďalej bod 32.

[13] V niektorých členských štátoch môže byť dokonca predseda súdu prepojený s výkonnou mocou.

20. Sudca, ktorý čelí obvineniu z disciplinárneho previnenia, musí mať právo na prístup k nezávislému súdu alebo orgánu zriadenému zákonom podľa článku 6 dohovoru.[14] Je veľmi dôležité, aby sa v takomto disciplinárnom konaní vylúčil akýkoľvek vplyv výkonnej alebo zákonodarnej moci na orgán rozhodujúci vo veci.[15] Ak disciplinárny orgán, ktorý vo veci koná a rozhoduje, nie je sám súdom, jeho členovia by mali spĺňať všeobecné požiadavky nezávislosti a nestrannosti. Medzi príslušné kritériá patrí riadne vymenovanie, pevne stanovené funkčné obdobie, istota [pokiaľ ide o dĺžku] funkčného obdobia, záruky proti zasahovaniu [do spôsobu výkonu funkcie], zdanie nezávislosti, možnosť [člena] oznámiť svoju zaujatosť a podstatné zastúpenie sudcov v takomto orgáne.[16] Tam, kde existujú, sú v tomto smere najvhodnejšie súdne rady.[17]

21. Pokiaľ ide o postup menovania, CCJE potvrdzuje svoje stanovisko, že členov disciplinárnych orgánov, ktoré nie sú súdmi, by mal menovať nezávislý orgán pozostávajúci najmä zo sudcov, ktorých menovali ostatní sudcovia.[18]

22. V súvislosti so zložením rozhodujúceho orgánu sa CCJE zasadzuje za to, aby minister spravodlivosti a/alebo iní členovia výkonnej moci neboli členmi súdnej rady, keď súdna rada koná ako disciplinárny orgán, najmä ak sú zároveň oprávnení iniciovať [disciplinárne] konanie proti sudcovi.[19] To by predstavovalo problém nielen pre nezávislosť a nestrannosť súdnictva, ale aj pre ústavný princíp deľby moci. Členovia disciplinárneho orgánu musia byť vylúčení z predbežného šetrenia disciplinárnej veci, pretože takéto zdvojenie funkcií by mohlo objektívne spochybniť nestrannosť týchto členov.[20] Disciplinárny orgán pre [vyvodzovanie zodpovednosti] sudcov by sa nemal skladať zo zástupcov prokuratúry, t. j. generálneho prokurátora a osôb poverených prokuratúrou, ktorí sú zodpovední za štádium šetrenia v disciplinárnom konaní. Tým by došlo k zlúčeniu vyšetrovacej a obžalovacej funkcie na jednej strane a súdnej funkcie na strane druhej.[21]

---

[14] Porovnaj s rozsudkom ESĽP vo veci Pająková [a ďalšie] proti Poľsku z 24. októbra 2023, sťažnosti č. 25226/18, 25805/18, 8378/19 a 43949/19, ods. 167 – 200, najmä ods. 194 – 195; rozsudkom veľkej komory vo veci *Baka proti Maďarsku* z 23. júna 2016, sťažnosť č. 20261/12, ods. 100 – 106; rozsudkom vo veci *Vilho Eskelinen a ďalší proti Fínsku* z 19. apríla 2007, sťažnosť č. 63235/00, ods. 62; a Odporúčaním CM/Rec (2010)12 [Výboru ministrov členským štátom Rady Európy o sudcoch: nezávislosť, efektívnosť a zodpovednosť], bod 69.

[15] Porovnaj s rozsudkami ESĽP vo veciach Reczkowiczová proti Poľsku z 22. júla 2021, sťažnosť č. 43447/19; *Tuleya proti Poľsku* zo 6. júla 2023, sťažnosti č. 21181/19 a 51751/20, ods. 340; a *Miroslava Todorovová proti Bulharsku* z 19. októbra 2021, sťažnosť č. 40072/13. Porovnaj s *ad hoc* správou Skupiny štátov proti korupcii (GRECO) o Poľsku (čl. 34), bod 59 iv); Štvrtým kolom hodnotenia Skupiny štátov proti korupcii (GRECO): Prevencia korupcie vo vzťahu k poslancom, sudcom a prokurátorom, Priebežná správa o stave plnenia v Poľsku 2021, bod 73.

[16] Porovnaj s rozsudkom veľkej komory ESĽP vo veci *Denisov proti Ukrajine* z 25. septembra 2018, sťažnosť č. 76639/11, ods. 60 – 65.

[17] Správa Benátskej komisie o nezávislosti súdneho systému. Časť I: Nezávislosť sudcov, ktorú prijala Benátska komisia na svojom 82. plenárnom zasadnutí (v Benátkach, 12. – 13. marca 2010), bod 43.

[18] Porovnaj so stanoviskom CCJE č. 3 ([z roku] 2002), bod 77; porovnaj s rozsudkom veľkej komory ESĽP vo veci *Denisov proti Ukrajine* z 25. septembra 2018, sťažnosť č. 76639/11, ods. 68 – 72; [a s] rozsudkom vo veci *[Oleksandr] Volkov proti Ukrajine* z 9. januára 2013, sťažnosť č. 21722/11, ods. 112.

[19] Porovnaj s rozsudkom [ESĽP] vo veci *Pająková [a ďalšie] proti Poľsku* z 24. októbra 2023, č. 25226/18, 25805/18, 8378/19 a 43949/19.

[20] Porovnaj s rozsudkom veľkej komory ESĽP vo veci *Denisov proti Ukrajine* z 25. septembra 2018, sťažnosť č. 76639/11, ods. 68 – 72; [a s] rozsudkom ESĽP vo veci *[Oleksandr] Volkov proti Ukrajine* z 9. januára 2013, sťažnosť č. 21722/11, ods. 115. [Stanovisko] Benátskej komisie [č. 825 z roku 2015] CDL-AD(2015)042, bod 73.

[21] Rozsudok veľkej komory ESĽP vo veci *Denisov proti Ukrajine* z 25. septembra 2018, sťažnosť č. 76639/11, ods. 68 – 72; rozsudok ESĽP vo veci *[Oleksandr] Volkov proti Ukrajine* z 9. januára 2013, sťažnosť č. 21722/11, ods. 114.

23. Musí existovať odvolací orgán, resp. súd, oprávnený v plnom rozsahu[22] prejednať odvolanie, t. j. preskúmať [procesný] postup aj meritum rozhodnutia, ktorý musí byť nezávislý a nestranný. Odvolací orgán musí mať právomoc zrušiť disciplinárne rozhodnutie a podľa potreby podniknúť ďalšie kroky na zabezpečenie nápravy. Nestačí, ak odvolací orgán môže predchádzajúce rozhodnutie iba vyhlásiť za nezákonné.[23] Je nevyhnutné, aby odvolací orgán vylúčil členov, ktorí boli zároveň členmi orgánu, ktorý viedol pôvodné disciplinárne konanie.[24]

24. V členských štátoch s prísediacimi by mali väčšinu členov tvoriť sudcovia.

V. DÔVODY [PRE VYVODENIE] DISCIPLINÁRNEJ ZODPOVEDNOSTI

25. Vo väčšine členských štátov CCJE sú dôvody [pre vyvodenie] disciplinárnej zodpovednosti stanovené zákonom a vzťahujú sa na pochybenia pri výkone sudcovskej funkcie a mimo nej. Obsah a znenie sa môžu líšiť. Vzhľadom na kultúrnu rozmanitosť, ktorá ovplyvňuje, aké správanie verejnosť od sudcov očakáva, sa dôvody [pre vyvodenie] disciplinárnej zodpovednosti líšia, najmä pokiaľ ide o správanie sudcov v súkromnom živote. Zatiaľ čo v jednej krajine môžu sudcovia vyjadrovať politicky kontroverzné názory na sociálnych sieťach, v inej krajine tak robiť nesmú. V niektorých krajinách sú dôvody [pre vyvodenie] zodpovednosti sudcu vymenované v presne formulovanom taxatívnom zozname, v iných krajinách sú obsiahnuté vo formuláciách, ktoré sú všeobecnejšie [a pripúšťajú určitú mieru výkladu].

26. Sudcovia majú právo na slobodu prejavu podľa článku 10 dohovoru, ako je bližšie špecifikované v stanovisku č. 25 ([z roku] 2022). Legitímny výkon práv sudcov podľa článku 10 dohovoru nesmie viesť k [vyvodzovaniu] disciplinárnej zodpovednosti.[25] Právo na slobodu prejavu zahŕňa právo sudcu verejne sa vyjadrovať k disciplinárnemu konaniu vedenému proti nemu alebo proti jeho kolegovi. Dôvody [pre vyvodenie] disciplinárnej zodpovednosti nesmú zasahovať ani do práva sudcu na súkromný a rodinný život podľa článku 8 dohovoru.

27. V každom členskom štáte by mali právne predpisy výslovne[26] a pokiaľ možno čo najpresnejšie vymedziť[27] dôvody, na základe ktorých možno začať disciplinárne konanie proti sudcovi. Je potrebné vylúčiť možnosť zavedenia *ad hoc* dôvodov uplatňovaných so spätnou účinnosťou. Neurčité ustanovenia (ako napríklad „porušenie sľubu“ alebo „neetické správanie“) umožňujú príliš široký výklad a zneužitie, čo môže ohroziť nezávislosť sudcov.[28] Pravidelné zverejňovanie disciplinárnych rozhodnutí môže prispieť k ďalšiemu objasneniu legislatívnych ustanovení.[29]

---

[22] Stanovisko tu odkazuje na formuláciu ESĽP v rozsudku veľkej komory vo veci *Ramos Nunes de Carvalho e Sáová proti Portugalsku* zo 6. novembra 2018, sťažnosti č. 55391/13, 57728/13 a 74041/13, ods. 176 a nasl.

[23] Rozsudok veľkej komory ESĽP vo veci *Denisov proti Ukrajine* z 25. septembra 2018, sťažnosť č. 76639/11, ods. 74; rozsudok ESĽP vo veci *[Oleksandr] Volkov proti Ukrajine* z 9. januára 2013, sťažnosť č. 21722/11, ods. 124 – 129.

[24] Rozsudok ESĽP vo veci *Kozan proti Turecku* z 1. marca 2022, sťažnosť č. 16695/19, ods. 79.

[25] Stanovisko CCJE č. 25 ([z roku] 2022), bod 35 a odporúčania.

[26] [Stanovisko] Benátskej komisie [č. 824 z roku 2015] CDL-AD(2016)009, bod 34.

[27] Stanovisko CCJE č. 3 ([z roku] 2002), bod 77.

[28] [Stanovisko] Benátskej komisie [č. 841 z roku 2016] CDL-AD(2016)013, body 24 – 27; [a stanovisko] Benátskej komisie [č. 938 z roku 2018] CDL-AD(2018)032, bod 78.

[29] [Stanovisko] Benátskej komisie [č. 841 z roku 2016] CDL-AD(2016)013, bod 27.

28. Rozhodnutie sudcu, vrátane výkladu práva, posúdenia skutkového stavu alebo hodnotenia dôkazov a/alebo odchýlenia sa od ustálenej judikatúry, nesmie viesť k [vyvodeniu] disciplinárnej zodpovednosti, s výnimkou prípadov zlého úmyslu, vedomého neplnenia povinností alebo závažného pochybenia.[30] Rovnako ani podanie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie alebo žiadosť o prijatie poradného stanoviska ESĽP nesmú zakladať [disciplinárnu] zodpovednosť sudcu. Každý počin, ktorý ovplyvňuje možnosť využiť výklad Súdneho dvora Európskej únie, predstavuje vážny útok na právny štát. Dôvody [pre vyvodenie] disciplinárnej zodpovednosti sudcov sa musia týkať správania sudcov, ktoré je v rozpore s jednou zo základných hodnôt zakotvených v dohovore: nezávislosťou, nestrannosťou, slušnosťou, integritou, rovnosťou, nediskrimináciou, odbornosťou a dôslednosťou.[31] CCJE varuje pred zdôvodňovaním [vyvodzovania] disciplinárnej zodpovednosti sudcov poukazovaním na dobrú povesť súdnictva, s výnimkou prípadov, keď sa poukazuje na vážnosť súdnictva a dôveru verejnosti v súdnictvo.

29. CCJE zdôrazňuje význam kritéria [minimálnej závažnosti ako] prahu pre odlíšenie pochybenia, ktoré potenciálne odôvodňuje uloženie disciplinárneho opatrenia, od iných foriem nevhodného správania.

30. Zásady [sudcovskej] etiky by sa mali jasne líšiť od pochybení, ktoré sú dôvodom [pre uloženie] disciplinárnych opatrení. Keďže účel etického kódexu je odlišný od účelu disciplinárneho konania, etický kódex by sa nemal používať ako nástroj na disciplinárne stíhanie sudcov. V prípadoch, keď sa zásady [sudcovskej] etiky a pravidlá profesijného správania zhodujú, pokiaľ ide o správanie [sudcu] mimo výkonu sudcovskej funkcie, ktoré môže ohroziť dôveru verejnosti v súdnictvo, kritérium [minimálnej závažnosti] pomáha odlíšiť správanie, ktoré je neetické, od správania, ktoré by malo podliehať disciplinárnej zodpovednosti.

VI. PROCESNÉ ZÁRUKY V DISCIPLINÁRNOM KONANÍ VEDENOM PROTI SUDCOVI

31. [Disciplinárne] konanie možno zhruba rozdeliť do štyroch fáz: fázy [získania] informácie/doručenia podnetu, fázy šetrenia, fázy vyhodnotenia/iniciovania konania a fázy rozhodovania. Vo väčšine krajín je sudca informovaný v prvej alebo druhej fáze konania. Iba niektoré krajiny majú formalizovaný mechanizmus podávania podnetov. Zvyšok konania je formálne upravený vo väčšine členských štátov. Vzhľadom na rôznorodý spôsob organizácie konania sú do štyroch fáz konania zapojené rôzne orgány. V niektorých krajinách vedie fázu šetrenia vyšetrovacia komisia zvolaná súdnou radou, pričom táto fáza sa končí [vypracovaním] správy, ktorá tvorí podklad rozhodnutia súdnej rady o disciplinárnom návrhu. V iných krajinách sa šetrenie, ktoré vykonáva prokuratúra, končí vznesením konkrétneho obvinenia, o ktorom rozhoduje súd. Zatiaľ čo v niektorých krajinách sa disciplinárne konanie riadi predpismi o civilnom konaní, v iných sa riadi predpismi o trestnom alebo správnom konaní. Iba v niektorých krajinách sa o disciplinárnych veciach rozhoduje po verejnom prerokovaní. V mnohých krajinách, v ktorých sa právoplatné [disciplinárne] rozhodnutie zverejňuje, je toto rozhodnutie anonymizované.

32. Je nevyhnutné, aby sa zabránilo akémukoľvek zneužívaniu disciplinárneho konania. Začatie disciplinárneho konania preto musí spočívať na relevantnom právnom základe. Dôvody [začatia disciplinárneho kona-

[30] Odporúčanie [Výboru ministrov členským štátom Rady Európy] CM/Rec ([z roku] 2010) [č.] 12 [o sudcoch: nezávislosť, efektívnosť a zodpovednosť], bod 66; stanovisko CCJE č. 3 ([z roku] 2002), bod 60. Pri vymedzovaní zlého úmyslu, vedomého neplnenia povinností a závažného pochybenia by sa mali zohľadniť zdravotné problémy alebo iné osobitné okolnosti.

[31] Porovnaj s Bangalórskymi zásadami správania sudcov ([z roku] 2002); [a] stanoviskom CCJE č. 21 ([z roku] 2018). Je potrebné poznamenať, že akékoľvek systémové nahromadenie nerozhodnutých vecí sa nesmie vykladať ako závažné pochybenie sudcu.

nia] musia spĺňať kritérium zákonnosti, t. j. musia byť jasne vymedzené, presné a ich uplatňovanie musí byť predvídateľné, aby sudcovi umožnili v primeranej miere predvídať disciplinárne dôsledky hroziace za určité konanie.[32] Šikanózne disciplinárne podnety alebo návrhy, ktoré sa týkajú výlučne rozhodnutia alebo postupu sudcu v konaní, ktoré vedie (t. j. nesprávneho rozhodnutia, procesnej chyby, hmotnoprávneho pochybenia), by sa mali urýchlene odmietnuť ako neprípustné. Členské štáty by mali mať na pamäti, že možnosť podať disciplinárny podnet ako spôsob začatia disciplinárneho konania by mohla viesť k hromadeniu disciplinárnych podnetov, čo by malo nepriaznivý vplyv na včasné vybavenie disciplinárnych podnetov.[33] V takýchto prípadoch CCJE odporúča členským štátom, aby zaviedli systém filtrovania disciplinárnych podnetov.

33. CCJE sa zasadzuje za jasné časové obmedzenie vo vzťahu k disciplinárnemu konaniu. Pokiaľ ide o funkciu sudcu, táto právna istota podporuje nezávislosť sudcu.

34. CCJE zdôrazňuje, že na disciplinárne konanie vedené proti sudcovi sa vzťahujú všetky všeobecné procesné záruky zakotvené v článku 6 dohovoru.[34] Členské štáty musia v právnych predpisoch vymedziť jasné procesné normy upravujúce disciplinárne konanie vedené proti sudcovi.

35. CCJE zdôrazňuje, že sudca musí mať možnosť účinne sa zúčastňovať na disciplinárnom konaní vedenom proti nemu. Sudca má právo byť upovedomený, byť vypočutý a obhajovať sa. CCJE vyzýva členské štáty, aby zabezpečili rovnosť strán v kontradiktórnom konaní. Na tento účel musí mať sudca právo byť právne zastúpený. Ak je v rámci pojednávania možný výsluch svedka, so svedkami oboch strán sa musí zaobchádzať rovnako.[35] Okrem toho, sudca je disciplinárne zodpovedný za disciplinárne previnenie len vtedy, ak sa preukáže [že sudca sa ho dopustil].

36. Verejný charakter konania pred súdnymi orgánmi chráni sporové strany pred utajeným výkonom spravodlivosti bez verejnej kontroly.[36] Preto CCJE zdôrazňuje, že hoci by šetrenie malo byť neverejné, pojednávanie by malo byť verejné, pokiaľ neexistujú dôvody ustanovené v článku 6 dohovoru pre vylúčenie verejnosti.[37] Disciplinárne rozhodnutie by malo byť riadne odôvodnené, t. j. malo by sa zaoberať všetkými dôležitými hľadiskami, na ktoré poukazovali vyšetrovací orgán a sudca.[38] Malo by byť verejne vyhlásené a zverejnené. Pri zverejňovaní môžu byť mená anonymizované. Rozhodnutie by malo doplnkovo obsahovať aj štatistické údaje o disciplinárnych rozhodnutiach.[39] Verejnosť konania a [verejné vyhlásenie a zverejnenie] rozhodnutia sú dôležité v záujme transparentnosti disciplinárneho konania a pre posilnenie dôvery verejnosti v riadny výkon spravodlivosti.

---

[32] Rozsudok veľkej komory ESĽP vo veci *Khlaifia a ďalší proti Taliansku* z 15. decembra 2016, sťažnosť č. 16483/12, ods. 92; rozsudok ESĽP vo veci *J. N. proti Spojenému kráľovstvu* z 19. mája 2016, sťažnosť č. 37289/12, ods. 77; rozsudok veľkej komory ESĽP vo veci *Del Ríová Pradová proti Španielsku* z 21. októbra 2013, sťažnosť č. 42750/09, ods. 125; rozsudok veľkej komory ESĽP vo veci *Medvedev a ďalší proti Francúzsku* z 29. marca 2010, sťažnosť č. 3394/03, ods. 80.

[33] Porovnaj so správou Európskej siete súdnych rád za roky 2014 – 2015 [s názvom] Minimálne sudcovské štandardy V, Disciplinárne konanie a zodpovednosť sudcov, s. 25.

[34] Porovnaj s rozsudkom veľkej komory ESĽP vo veci *Baka proti Maďarsku* z 23. júna 2016, sťažnosť č. 20261/12, ods. 100 – 106; porovnaj s rozsudkom [ESĽP] vo veci *Vilho Eskelinen a ďalší*, citovaným vyššie, ods. 62.

[35] Rozsudok ESĽP vo veci *Ankerl proti Švajčiarsku* z 23. októbra 1996, sťažnosť č. 17748/91, ods. 38; na rozdiel od toho pozri rozsudok vo veci *Dombo Beheer B.V. proti Holandsku* z 27. októbra 1993, sťažnosť č. 14448/88, ods. 35.

[36] Rozsudok ESĽP vo veci *Fazlijski proti Bulharsku* z 1. júna 2010, sťažnosť č. 40908/05, ods. 69.

[37] Rozsudok veľkej komory ESĽP vo veci *Ramos Nunes de Carvalho e Sáová proti Portugalsku* zo 6. novembra 2018, sťažnosti č. 55391/13, 57728/13 a 74041/13, ods. 208.

[38] Porovnaj s rozhodnutím [ESĽP] vo veci *Simić proti Bosne a Hercegovine* z 15. novembra 2016, sťažnosť č. 75255/10, ods. 35 – 36.

[39] Porovnaj so stanoviskom CCJE č. 3 ([z roku] 2002), body 15 a 23.

37. Členské štáty by mali uskutočniť konanie v primeranej lehote. To znamená, že spravodlivosť by sa mala vykonávať bez [zbytočných] prieťahov, pretože tie by mohli ohroziť jej účinnosť a dôveryhodnosť.[40] Primeraná lehota závisí od zložitosti veci a všetkých relevantných okolností, ako aj od dôležitosti veci pre disciplinárne stíhaného.[41] Disciplinárne konanie vedené proti sudcovi musí byť ukončené v primeranej lehote. V prípade zbytočných prieťahov musí mať [disciplinárne stíhaný] sudca k dispozícii postup na podanie návrhu na zastavenie [disciplinárneho] konania.

38. CCJE opakuje svoje stanovisko, že sudca má mať právo podať odvolanie proti disciplinárnemu rozhodnutiu a disciplinárnemu opatreniu.[42]

VII. DISCIPLINÁRNE OPATRENIA UKLADANÉ SUDCOM

39. Vo väčšine štátov existuje taxatívny zoznam disciplinárnych opatrení, ktoré možno sudcom uložiť. Pri ukladaní disciplinárnych opatrení však zostáva určitý priestor pre výklad [a zohľadnenie konkrétnych skutkových okolností] v každom jednotlivom prípade. Vo všetkých štátoch sa pri ukladaní vhodného disciplinárneho opatrenia uplatňuje zásada proporcionality. Disciplinárne opatrenia môžu zahŕňať napomenutie, pokarhanie, primeranú pokutu, preloženie, pozastavenie výkonu funkcie, predčasný (povinný) odchod do dôchodku a odvolanie z funkcie.

40. CCJE opakuje, že disciplinárne opatrenia by mali byť jasne definované v právnych predpisoch, ľahko dostupné a taxatívne vymenované.[43] Rozhodnutie sa musí riadiť zásadou proporcionality.[44] Vyžaduje si to, aby sa vyvážili závažnosť disciplinárneho previnenia a jeho následky, na jednej strane, voči charakteru a rozsahu disciplinárneho opatrenia, na strane druhej.[45] Odvolanie sudcu z funkcie by sa malo uložiť len ako posledná možnosť vo výnimočne závažných prípadoch.[46] Preloženie sudcu na iný súd alebo na súd nižšieho stupňa (aj dočasné) alebo odvolanie sudcu z vyššej sudcovskej funkcie môžu byť opodstatnené len v prípade závažného disciplinárneho previnenia sudcu.[47] CCJE sa zasadzuje proti zníženiu funkčného platu ako disciplinárnemu opatreniu, pretože sudca musí byť za rovnakú prácu odmeňovaný rovnako.

---

[40] Rozsudok veľkej komory ESĽP vo veci *Scordinovci proti Taliansku (č. 1)* z 29. marca 2006, sťažnosť č. 36813/97, ods. 224.

[41] Rozsudky veľkej komory ESĽP vo veciach *Comingersoll S.A. proti Portugalsku* zo 6. apríla 2000, sťažnosť č. 35382/97; *Frydlender proti Francúzsku* z 27. júna 2000, sťažnosť č. 30979/96, ods. 43; a *Sürmeli proti Nemecku* z 8. júna 2006, sťažnosť č. 75529/01, ods. 128.

[42] Odporúčanie CM/Rec(2010)12 [Výboru ministrov členským štátom o sudcoch: nezávislosť, efektívnosť a zodpovednosť], bod 69; porovnaj so Štvrtým kolom hodnotenia Skupiny štátov proti korupcii: Prevencia korupcie vo vzťahu k poslancom, sudcom a prokurátorom: Závery a trendy ([z roku] 2017), s. 18.

[43] Stanovisko CCJE č. 3 ([z roku] 2002), bod 77; porovnaj, pokiaľ ide o uplatňovanie zásady proporcionality, s Odporúčaním CM/Rec(2010)12 [Výboru ministrov členským štátom o sudcoch: nezávislosť, efektívnosť a zodpovednosť], bodom 69; [Stanovisko] Benátskej komisie [č. 789 z roku 2014] CDL-AD(2014)039, bod 72.

[44] Tamže.

[45] [Stanovisko] Benátskej komisie [č. 789 z roku 2014] CDL-AD(2014)039, bod 72.

[46] Porovnaj so [stanoviskom] Benátskej komisie [č. 825 z roku 2015] CDL-AD(2015)042, bodom 113; [a so] Štvrtým kolom hodnotenia Skupiny štátov proti korupcii: Prevencia korupcie vo vzťahu k poslancom, sudcom a prokurátorom: Závery a trendy ([z roku] 2017), s. 18.

[47] Porovnaj s hodnotiacou správou Komisie Rady Európy pre hodnotenie efektívnosti justície (CEPEJ) o európskych súdnych systémoch, hodnotiaci cyklus [za roky 2021 a] 2022 (údaje za rok 2020), s. 50. Neodvolateľnosť sudcu neznamená, že sudca nemôže byť poverený inou úlohou. Neodvolateľnosť je kľúčovým prvkom pre zachovanie nezávislosti súdov, rozsudok veľkej komory ESĽP vo veci *Baka proti Maďarsku* z 23. júna 2016, sťažnosť č. 20261/12, ods. 172; stanovisko CCJE č. 1 ([z roku] 2001) body 57 – 59.

41. Je potrebné zohľadniť všetky poľahčujúce a priťažujúce okolnosti konkrétneho prípadu, aby bola zodpovednosť sudcu jasne posúdená, so zreteľom na konkrétne okolnosti, za ktorých bolo disciplinárne previnenie spáchané.

42. Pri výbere vhodného disciplinárneho opatrenia sa v každom prípade musí zohľadniť prípadný „zmrazujúci účinok", ktorý určité opatrenie môže mať na jednotlivého [disciplinárne stíhaného] sudcu a na ostatných sudcov.[48]

43. CCJE zdôrazňuje, že k určitým opatreniam, ktoré majú alebo môžu mať rovnaký účinok ako disciplinárne opatrenia, by sa malo pristupovať ako k disciplinárnym opatreniam, pričom by sa [pri nich] mali uplatňovať všetky súdne práva a procesné záruky.[49] To platí aj pre akékoľvek opatrenie, bez ohľadu na jeho formu, ktorého cieľom je sankcionovať sudcu.

VIII. ODPORÚČANIA

1. Sudcovia musia vykonávať svoje povinnosti v súlade s najvyššími normami profesijného správania, aby mohli plniť svoju ústavnú úlohu. Disciplinárna zodpovednosť je prostriedkom na zabezpečenie toho, aby sudcovia dodržiavali normy profesijného správania.

2. Disciplinárna zodpovednosť nesmie zasahovať do nezávislosti súdnictva.

3. Disciplinárna zodpovednosť sudcov je dôležitá na zabezpečenie riadneho výkonu spravodlivosti v súlade s princípmi právneho štátu a nevyhnutná na zachovanie dôvery v súdnictvo.

4. Pokiaľ ide o disciplinárnu zodpovednosť sudcov, členské štáty musia mať na ústavnej alebo zákonnej úrovni spoľahlivé záruky a musia tieto záruky uplatňovať v praxi.

5. Inštitúcie zapojené v procese disciplinárneho konania musia rešpektovať deľbu moci a riadny výkon spravodlivosti. Disciplinárne právne predpisy sa musia konzultovať so sudcami a ich združeniami.

6. Orgán zodpovedný za začatie disciplinárneho konania a šetrenie nesmie byť totožný s orgánom, ktorý v disciplinárnej veci rozhoduje. Členské štáty by mali mať osobitný vyšetrovací orgán alebo osobu zodpovednú za prijímanie disciplinárnych podnetov, za zisťovanie stanoviska [disciplinárne obvineného] sudcu a za posudzovanie, či existuje dostatočný dôvod, aby sa začalo viesť takéto konanie voči sudcovi.

7. Sudca, ktorý čelí obvineniu z disciplinárneho previnenia, musí mať právo na prístup k nezávislému súdu alebo orgánu zriadenému zákonom podľa článku 6 dohovoru.

---

[48] Porovnaj s rozsudkom veľkej komory ESĽP vo veci *Baka proti Maďarsku* z 23. júna 2016, sťažnosť č. 20261/12, ods. 173; [a s] rozsudkami [ESĽP] vo veciach *Żurek proti Poľsku* zo 16. júna 2022, sťažnosť č. 39650/18, ods. 227; *Kozan proti Turecku* z 1. marca 2022, sťažnosť č. 16695/19, ods. 68; *Sarisuová Pehlivanová proti Turecku* zo 6. júna 2023, sťažnosť č. 63029/19, ods. 48.

[49] Ide napríklad o prípad, keď sa zníži vek odchodu sudcov do dôchodku a ministerstvo spravodlivosti alebo orgán ním politicky riadený sú oprávnené rozhodnúť, či sa funkčné obdobie sudcu, u ktorého bol pôvodne stanovený vyšší vek odchodu do dôchodku, „predĺži" podľa nového právneho predpisu do konca pôvodného funkčného obdobia. Pozri rozsudok ESĽP vo veci *Pająková [a ďalšie] proti Poľsku* z 24. októbra 2023, sťažnosti č. 25226/18, 25805/18, 8378/19 a 43949/19, ods. 167 – 200.

8. Musí existovať nezávislý a nestranný odvolací orgán, resp. súd, ktorý má právomoc zrušiť disciplinárne rozhodnutie a podniknúť ďalšie kroky v záujme nápravy nepriaznivých dôsledkov takéhoto rozhodnutia, akým je napríklad okamžité opätovné ustanovenie do funkcie.

9. Rozsah disciplinárnej zodpovednosti musí byť jasne vymedzený, aby bol v súlade s princípmi právneho štátu. Zákon by mal výslovne a pokiaľ možno čo najpresnejšie vymedziť dôvody, na základe ktorých možno začať disciplinárne konanie proti sudcovi.

10. Legitímny výkon zákonných práv sudcov nesmie viesť k [vyvodzovaniu] disciplinárnej zodpovednosti.

11. Dôvody [pre vyvodzovanie] disciplinárnej zodpovednosti sudcov musia byť neoddeliteľne prepojené s ústavnou úlohou súdnej moci. To zahŕňa potrebu zabezpečiť, aby sudcovia konali ako nezávislí a nestranní rozhodcovia, rešpektovali princípy právneho štátu a vo všeobecnosti prispievali k riadnemu výkonu spravodlivosti.

12. Rozhodnutie sudcu, vrátane výkladu práva, posúdenia skutkového stavu alebo hodnotenia dôkazov, nesmie viesť k [vyvodeniu] disciplinárnej zodpovednosti, s výnimkou prípadov zlého úmyslu, vedomého neplnenia povinností alebo závažného pochybenia. Podanie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie alebo žiadosť o prijatie poradného stanoviska ESĽP nikdy nesmú zakladať [disciplinárnu] zodpovednosť sudcu.

13. Malo by sa stanoviť kritérium [minimálnej závažnosti ako] prahu na odlíšenie pochybenia, ktoré potenciálne odôvodňuje uloženie disciplinárneho opatrenia, od iných foriem nevhodného správania.

14. Zásady [sudcovskej] etiky by sa mali jasne líšiť od pochybení, ktoré sú dôvodom [pre uloženie] disciplinárnych opatrení.

15. Členské štáty musia v právnych predpisoch vymedziť jasné procesné normy upravujúce disciplinárne konanie vedené proti sudcovi. Musí sa zaviesť systém filtrovania disciplinárnych podnetov, ktorý zabezpečí urýchlené odmietnutie šikanóznych alebo nedôvodných disciplinárnych podnetov.

16. V prípade zbytočných prieťahov musí mať [disciplinárne stíhaný] sudca k dispozícii postup na podanie návrhu na zastavenie [disciplinárneho] konania.

17. Sudca musí mať možnosť účinne sa zúčastňovať na disciplinárnom konaní vedenom proti nemu a byť právne zastúpený.

18. Musí mať právo podať odvolanie proti disciplinárnemu rozhodnutiu a disciplinárnemu opatreniu.

19. Disciplinárne opatrenia musia byť jasne definované v právnych predpisoch, ľahko dostupné a taxatívne vymenované.

20. Každé disciplinárne opatrenie uložené sudcovi musí byť primerané.

21. Odvolanie sudcu z funkcie by sa malo uložiť len ako posledná možnosť vo výnimočne závažných prípadoch.

22. Pri výbere vhodného disciplinárneho opatrenia sa v každom prípade musí zohľadniť prípadný „zmrazujúci účinok“, ktorý určité opatrenie môže mať na jednotlivého [disciplinárne stíhaného] sudcu a na ostatných sudcov.

23. Previerky sudcov sa nesmú používať ako náhrada disciplinárnych opatrení. Previerky sudcov by sa nemali používať ani na riešenie korupcie.

Preklad:
Mgr. Barbara Babáková
Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Zdroj:
CCJE Opinion No. 27 (2024) on the disciplinary liability of judges [online]. Štrasburg: Rada Európy, 2024 [cit. 2025-03-10]. Dostupné z: https://rm.coe.int/opinion-no27-2024-of-the-ccje/1680b2ca7f.

Nariadenie 32024R3015 o zákaze výrobkov vyrobených s využitím nútenej práce na trhu Únie

Dňa 13. decembra 2024 nadobudlo účinnosť Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/3015 z 27. novembra 2024 o zákaze výrobkov vyrobených s využitím nútenej práce na trhu Únie a o zmene smernice (EÚ) 2019/1937.

Cieľom Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/3015 z 27. novembra 2024 o zákaze výrobkov vyrobených s využitím nútenej práce na trhu Únie a o zmene smernice (EÚ) 2019/1937 (ďalej aj „nariadenie“) je nastavenie pravidiel, ktorými sa zakazuje hospodárskym subjektom uvádzať na trh Európskej únie (ďalej aj „Únia“) výrobky vyrobené s využitím nútenej práce alebo takéto výrobky vyvážať a zároveň má zabezpečiť zlepšenie fungovania vnútorného trhu a prispieť k úspešnému boju proti nútenej práci. Tieto pravidlá sa vzťahujú aj na predaj na diaľku, a to v prípade, ak je ponuka zacielená na koncových užívateľov v Únii.

Nútená práca podľa vymedzenia Medzinárodnej organizácie práce predstavuje závažné porušenie ľudskej dôstojnosti a základných ľudských práv, prospieva k udržiavaniu chudoby a je prekážkou na ceste k zabezpečeniu dôstojnej práce pre všetkých. Medzinárodná organizácia práce vypracovala niekoľko ukazovateľov, ktoré sa používajú na zistenie a preukázanie nútenej práce, ako sú hrozby a skutočná fyzická a sexuálna ujma, zneužívanie zraniteľnosti, zneužívanie pracovných a životných podmienok, nadmerné nadčasy, podvod, obmedzenie pohybu alebo uväznenie na pracovisku alebo v obmedzenom priestore, izolácia, dlhové otroctvo, zadržiavanie miezd alebo nadmerné zníženie miezd, zadržiavanie pasov a dokladov totožnosti alebo hrozba udania orgánom, ak má pracovník postavenie nelegálneho prisťahovalca. Nútená práca je spojená s chudobou a diskrimináciou. Pierre-Yves Dermagne, belgický podpredseda vlády vyhlásil: *„Je šokujúce, že v 21. storočí stále vo svete existuje otroctvo a nútená práca. Medzinárodná organizácie práce odhaduje, že v roku 2021 vykonávalo nútenú prácu približne 27,6 milióna ľudí...“*[1] Výkon nútenej práce sa najviac dotýka zraniteľných a marginalizovaných skupín, medzi ktoré patria ženy, deti, etnické skupiny, nižšie kasty, osoby so zdravotným postihnutím, domorodé a kmeňové obyvateľstvo, migranti. Aj keď nútenú prácu nenariaďuje štát samotný, je často takáto práca dôsledkom chybnej alebo nedostatočnej správy hospodárskych subjektov a neschopnosti štátu presadzovať sociálne a pracovné práva Únie.

Podľa nariadenia členské štáty sú povinné do 14. decembra 2025 predložiť Komisii a ostatným členským štátom informácie o názve, adrese a ďalších kontaktných údajoch príslušných orgánov a taktiež informácie o oblastiach ich pôsobnosti. Orgány určené členskými štátmi budú zodpovedné za plnenie povinností stanovených v nariadení. Ich úlohou bude úzko spolupracovať s ostatnými členskými štátmi a s Komisiou a taktiež budú zodpovedať za zabezpečenie účinného a jednotného vykonávania prijatého nariadenia. Po oznámení konkrétnych informácií o príslušných orgánoch Komisia zverejní ich zoznam na jednotnom portáli pre nútenú prácu. Členské štáty zabezpečia, aby označené orgány vykonávali svoje právomoci nestranne, transparentne, s dostatočnými odbornými znalosťami a zdrojmi na vedenie vyšetrovania a samotné orgány musia disponovať s potrebnými právomocami na výkon svojej činnosti.

[1] Nútená práca Rada prijala pozíciu k zákazu výrobkov vyrobených s využitím nútenej práce na trhu EÚ – Consilium, [online].

Pre potreby zverejnenia zoznamu príslušných dozorových orgánov členských štátov Komisia zriadi webovú stránku, jednotný portál pre nútenú prácu, na ktorej okrem údajov o príslušných orgánoch budú uverejnené aj smernice, databáza, verejne dostupné informácie o nútenej práci, určené jednotné miesto na predkladanie informácií, rozhodnutia o zákaze výrobku, prípadne zrušenie zákazu, či výsledky preskúmania rozhodnutí.

V intenciách nariadenia sa zriadi sieť Únie proti výrobkom nútenej práce (ďalej len „sieť"), ktorú bude koordinovať Komisia a členom (okrem člena Komisie) bude zástupca z každého členského štátu. V odôvodnených prípadoch bude členom aj zástupca colného orgánu. Sieť bude podľa nariadenia disponovať viacerými právomocami, ako napríklad uľahčenie koordinácie pri vyšetrovaní pre podozrenie nútenej práce, pri zbere informácií, pri získavaní odborných znalostí a najlepších postupov, prispievať k jednotným prístupom založených na riziku a administratívnom postupe pri vykonávaní tohto nariadenia, podporovať spoluprácu navzájom medzi príslušnými orgánmi, výmenu pracovníkov, návštevy medzi príslušnými orgánmi, sledovať presadzovanie rozhodnutí, monitorovať situácie systémového využívania nútenej práce, zhromažďovať údaje o náprave v súvislosti s rozhodnutiami a o hodnotení ich účinnosti. Sieť môže tiež prizývať odborníkov a zainteresované strany, participovať na prizvaní zástupcov odborových zväzov, občianskej spoločnosti, ľudskoprávnych organizácií a ďalších odborníkov z oblastí, na ktoré sa vzťahuje toto nariadenie.[2]

Ďalším dôležitým krokom Komisie je vyvinúť informačný a komunikačný systém, ktorý bude slúžiť na prepojenie s prostredím centrálneho priečinka EÚ pre colníctvo. Komisia bude môcť extrahovať informácie o výrobkoch vstupujúcich na trh Únie alebo o výrobkoch, ktoré ho opúšťajú.

Dôležitým prvkom bude vytvorenie databázy Komisiou, ktorá bude poskytovať orientačné, ale na dôkazoch založené, overiteľné a pravidelne aktualizované informácie o rizikách výskytu nútenej práce v konkrétnych zemepisných oblastiach alebo v súvislosti s konkrétnymi výrobkami, či skupinami výrobkov, a to aj pokiaľ ide o nútenú prácu nariadenú štátnymi orgánmi. Databáza bude vychádzať z nezávislých a overiteľných informácií získaných medzinárodnými organizáciami, najmä MOP a OSN, ale aj od iných vierohodných organizácií. Dôležité je však spomenúť, že v databáze sa nebudú zverejňovať informácie, ktoré by priamo menovali hospodárske subjekty, ale uvedené budú iba konkrétne odvetvia hospodárstva v konkrétnych geografických oblastiach. Pre zaevidovanie informácie o existencii nútenej práce do databázy musia však existovať spoľahlivé a overiteľné dôkazy.

Podľa nariadenia Komisia zriadi jednotné miesto, ktoré bude slúžiť na predkladanie informácií a bude dostupné vo všetkých jazykoch Únie. Informácie o údajnom porušení môže podať akákoľvek fyzická alebo právnická osoba, prípadne aj združenie bez právnej subjektivity. Podania, ktoré budú zjavne neúplné, neopodstatnené alebo vykonané v zlej viere Komisia vyradí. Podania spĺňajúce náležitosti posúdi príslušný orgán zodpovedne, dôkladne a nestranne. Osoba podávajúca informáciu bude upovedomená o výsledku posúdenia jej podania.

Pri podozrení z porušenia článku 3 nariadenia (článok o nútenej práci) Komisia a príslušné orgány členských štátov začnú vyšetrovanie, ktoré sa pri identifikovaní dotknutých výrobkov a hospodárskych subjektov bude riadiť prístupom založeným na riziku. Komisia a príslušné orgány pri stanovení priority výrobkov, pri ktorých existuje podozrenie, že boli vyrobené s využitím nútenej práce, použijú nasledujúce kritériá:

- rozsah a závažnosť údajnej nútenej práce vrátane toho, či môže ísť o nútenú prácu nariadenú štátnymi orgánmi,
- množstvo alebo objem výrobkov uvedených na trh Únie alebo sprístupnených na trhu Únie,

[2] Článok 6, bod 7 nariadenia.

- podiel práce na časti výrobku, pri ktorej existuje podozrenie, že bola vyrobená s využitím nútenej práce, na konečnom výrobku.[3]

Ďalej článok 14 pripomína, že pri posúdení porušenia článku 3 (zákaz využitia nútenej práce) je potrebné vychádzať z relevantných, faktických a overiteľných informácií, ktoré sú príslušným orgánom k dispozícii a využiť pri posúdení aj informácie a rozhodnutia zaznamenané v informačnom a komunikačnom systéme, vychádzať z databázy, vychádzať z ukazovateľov rizika a iných predložených informácií a konzultácií s relevantnými zainteresovanými osobami.

Ak by sa nútená práca mala vykonávať mimo územia Únie, príslušným vedúcim orgánom je Komisia. Medzi postupy potrebné pre účinné vykonávanie nariadenia je vzájomná spolupráca a pomoc jednotlivých príslušných orgánov a Komisie navzájom.

Samotnému vyšetrovaniu predchádza predbežná fáza, v ktorej si príslušný orgán vyžiada od posudzovaných hospodárskych subjektov (v prípade potreby aj od iných dodávateľov) informácie o relevantných opatreniach, ktoré prijali s cieľom identifikovať riziká nútenej práce vo svojich činnostiach a dodávateľských reťazcoch a taktiež o opatreniach na predchádzanie takýmto rizikám. Hospodársky subjekt bude mať 30 pracovných dní na vyjadrenie. Následne príslušný vedúci orgán v lehote 30 pracovných dní od doručenia informácií od hospodárskeho subjektu rozhodne, či existuje opodstatnená obava, že došlo k porušeniu článku 3 nariadenia. V prípade ak príslušný vedúci orgán dospeje k záveru, že hrozba nútenej práce u hospodárskeho subjektu neexistuje, alebo že boli odstránené dôvody odôvodňujúce tieto obavy, vyrozumie o tom predmetný hospodársky subjekt a výsledok posúdenia oznámi prostredníctvom informačného a komunikačného systému.

V prípade, že príslušný vedúci orgán dospeje k záveru, že obava porušenia článku 3 nariadenia o zákaze nútenej práce existuje, začne vyšetrovanie týkajúce sa dotknutých výrobkov a hospodárskych subjektov. Dotknuté hospodárske subjekty vyrozumie do troch dní odo dňa vydania rozhodnutia o začatí vyšetrovania. Rozhodnutie o začatí vyšetrovania musí obsahovať informácie o začatí vyšetrovania a jeho množných dôsledkoch, o výrobkoch, ktoré sú predmetom vyšetrovania, o dôvodoch začatia vyšetrovania, pokiaľ neohrozí takáto informácia výsledok vyšetrovania, o práve hospodárskeho subjektu predložiť vyšetrujúcemu orgánu dokumenty alebo informácie a dátum, do ktorého sa musia takéto informácie predložiť.[4]

Dĺžka lehoty na predloženie relevantných informácií od hospodárskych subjektov a ďalších zainteresovaných subjektov nesmie byť kratšia ako 30 pracovných dní a nemala by byť dlhšia ako 60 pracovných dní. V prípade, ak by predložené informácie nestačili alebo by neboli predložené, môže príslušný vedúci orgán vykonať podľa článku 19 nariadenia inšpekciu na mieste. Ak sa riziko výkonu nútenej práce nachádza na území členského štátu, inšpekciu môže vykonať podľa vnútroštátneho práva v súlade s právom Únie príslušný vedúci orgán alebo v prípade potreby môžu požiadať o spoluprácu iné vnútroštátne orgány relevantné pre vykonávania tohto nariadenia.

Ak sa riziko nútenej práce nachádza mimo územia Únie, Komisia môže všetky potrebné kontroly a inšpekcie vykonať za predpokladu, že s tým dotknuté hospodárske subjekty súhlasia a za predpokladu, že vláda tretej krajiny, v ktorej sa inšpekcie majú vykonať, bola oficiálne informovaná a nevzniesla žiadne námietky. Vyšetrovanie hrozby výkonu nútenej práce by mal príslušný vedúci orgán ukončiť v primeranej lehote. V nariadení sa uvádza, že rozhodnutie by mal orgán prijať do 9 mesiacov od začatia vyšetrovania.

[3] Článok 14 nariadenia.

[4] Článok 18 nariadenia.

V prípade, ak nebolo v rámci vyšetrovania možné získať informácie alebo dôkazy o porušení článku nariadenia o nútenej práce, príslušný vedúci orgán môže na základe ďalších dostupných informácií a v prípade, ak hospodársky subjekt alebo orgán verejnej moci odmietne poskytnúť informácie bez právneho dôvodu, alebo neposkytne požadované informácie, prípadne poskytne informácie, ktoré sú neúplné alebo nesprávne alebo zavádzajúce, alebo inak bráni vyšetrovaniu, prijať rozhodnutie, ktorým vysloví porušenie článku 3 nariadenia o nútenej práci.

Ak teda príslušný orgán stanoví, že došlo k porušeniu článku 3 nariadenia vydá rozhodnutie, ktorým zakáže uvádzanie dotknutých výrobkov na trh Únie a prikáže, aby takéto výrobky boli stiahnuté z trhu (ak už boli uvedené na trh Únie). Zákazy a povinnosti vyplývajúce z rozhodnutia sa týkajú aj online prostredia.

Ak nastane situácia, že príslušný vedúci orgán nedokáže stanoviť, či došlo k porušeniu článku 3 nariadenia, vyšetrovanie uzavrie. Neznamená to však, že rozhodnutie, ktorým sa nedokázalo stanoviť porušenie článku 3 nariadenia, by znamenalo prekážku rozhodnutej veci. Ukončenie vyšetrovania takýmto spôsobom nebráni začatiu nového vyšetrovania toho istého výrobku a hospodárskeho subjektu v prípade nových relevantných informácií.

Proti rozhodnutiam príslušného vedúceho orgánu budú mať hospodárske subjekty možnosť požiadať o preskúmanie rozhodnutia. Táto žiadosť musí preukazovať, že informácie o výrobku, ktorý sa uvádza na trh alebo sa má vyviesť, sú nové a podstatné pre konanie a príslušný vedúci orgán na tieto informácie nebol upozornený počas predchádzajúceho prebiehajúceho vyšetrovania. Ak hospodársky subjekt preukáže, že nebol porušený článok 3 nariadenia, vyšetrujúci orgán svoje rozhodnutie zruší a upovedomí o tom hospodársky subjekt, zároveň odstráni informácie o hospodárskom subjekte z jednotného portálu pre nútenú prácu. Ak by sa jednalo o rozhodnutie, ktoré vydala Komisia ako príslušný vedúci orgán, zrušenie rozhodnutia prijme Komisia prostredníctvom vykonávacieho aktu.

V prípade nedodržania povinností vyplývajúcich hospodárskemu subjektu z rozhodnutia príslušného vedúceho orgánu sú zároveň tieto orgány zodpovedné za zabezpečenie výkonu rozhodnutia, aby dotknuté výrobky boli v rámci trhu Únie zakázané, v prípade výrobkov uvedených na trh, aby tieto boli stiahnuté z trhu a bolo zabezpečené ich odstránenie na náklady hospodárskeho subjektu. Príslušný vedúci orgán zabezpečí aj obmedzenie prístupu k dotknutým výrobkom a k ponukám odkazujúcich na predmetný výrobok, ak o to požiada tretia strana.

Popritom príslušný orgán uloží hospodárskemu subjektu sankciu, ktorá má byť účinná, primeraná, ale odradzujúca. Výška sankcie sa bude posudzovať podľa závažnosti a časového obdobia nerešpektovania rozhodnutia, miery spolupráce s príslušnými orgánmi a priťažujúce a poľahčujúce okolnosti (napríklad zisky, výhody, straty, ktorým sa zabránilo). Členské štáty sú povinné do 14. decembra 2026 oznámiť Komisii pravidlá týkajúce sa sankcií a následne budú povinné bezodkladne oznámiť všetky ďalšie zmeny.

Mgr. Libuša Žuborová Jánošíková
Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/3015 z 27. novembra 2024 o zákaze výrobkov vyrobených s využitím nútenej práce na trhu Únie a o zmene smernice (EÚ) 2019/1937

Oblasť úpravy
Ľudské práva
Obchodná politika

Autor predpisu
Európsky parlament
Rada Európskej únie

Úradný vestník
Nariadenie - EÚ - 2024/3015 - SK - EUR-Lex

Dátum prijatia predpisu
27. novembra 2024

Dátum účinnosti
13. decembra 2024

Deskriptor EUROVOC-u
trh EÚ
spoločná obchodná politika
pôvodný výrobok
obchodné pravidlá
trhový dohľad
monitorovanie vývozov
ľudské práva
colný režim EÚ
otroctvo

Zdroje:
1. Úradný vestník Európskej únie. *2024/3015 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 20204/3015 z 27. novembra 2024 o zákaze výrobkov vyrobených s využitím nútenej práce na trhu Únie a o zmene smernice (EÚ) 2019/1937* [online]. Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2024 [cit. 2025-03-28]. Dostupné na: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202403015

2. Európska rada. Tlačové správy. *Nútená práca Rada prijala pozíciu k zákazu výrobkov vyrobených s využitím nútenej práce na trhu EÚ* [online]. Brusel: Generálny sekretariát Rady, 2024 [cit. 2025-04-01]. Dostupné na: https://www.consilium.europa.eu/sk/press/press-releases/2024/01/26/forced-labour-council-adopts--position-to-ban-products-made-with-forced-labour-on-the-eu-market/

Predbežné otázky predložené súdmi Slovenskej republiky na Súdny dvor Európskej únie

OBLASŤ PRACOVNÉHO PRÁVA

C-808/24
Zálečta

Dátum podania návrhu
26. novembra 2024

Právna oblasť
• sociálna politika

Pôvod prejudiciálnych otázok
Okresný súd Lučenec

Položené prejudiciálne otázky

1. Zakladá nárok na náhradu škody voči členskému štátu porušením práva únie skutočnosť, že pracovná pohotovosť zamestnanca sa podľa vnútroštátnej právnej úpravy nezapočítava do pracovného času v rozpore s článkom 2 ods. 1 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo 4. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času, bez toho, aby bolo preukázané, že súčasne bol u zamestnanca porušený článok 6 písm. b) predmetnej smernice?

2. Ak je odpoveď na predchádzajúcu otázku kladná, má vnútroštátny súd zohľadňovať pri určení primeranosti výšky náhrady škody rozsah hodín pracovnej pohotovosti, ktorý v dôsledku vnútroštátnej úpravy nebol zahrnutý do pracovného času zamestnanca, alebo výška náhrady škody voči členskému štátu má byť stanovená za trvanie protiprávneho stavu vo forme vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá umožňuje, aby pracovná pohotovosť nebola zarátavaná do pracovného času zamestnanca v rozpore s uvedenou smernicou?

3. Ak je odpoveď na predchádzajúcu otázku záporná, má vnútroštátny súd zohľadňovať pri určení primeranosti výšky náhrady škody rozsah hodín, v ktorom došlo k porušeniu článku 6 písm. b) smernice, alebo výška náhrady škody voči členskému štátu má byť stanovená za trvanie protiprávneho stavu vo forme vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá umožňuje, aby pracovná pohotovosť nebola zarátavaná do pracovného času zamestnanca v rozpore s uvedenou smernicou?

OBLASŤ SPRÁVNEHO PRÁVA

C-797/24
Čurilla

Dátum podania návrhu
18. novembra 2024

Právna oblasť
- finančné ustanovenia
- základné práva
- Charta základných práv
- zásady, ciele a úlohy Zmlúv
- aproximácia právnych predpisov

Pôvod prejudiciálnych otázok
Správny súd v Bratislave

Položené prejudiciálne otázky

1. Má sa čl. 20 ods. 1 a ods. 3 Smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1937 z 23. októbra 2019 o ochrane osôb, ktoré nahlasujú porušenia práva Únie, v kontexte čl. 47 Charty základných práv Európskej únie vykladať tak, že medzi opatrenia na podporu, ku ktorým členské štáty zabezpečia v relevantných prípadoch prístup osobám uvedeným v čl. 4 smernice, patrí aj oprávnenie príslušného orgánu v zmysle smernice vstúpiť do akéhokoľvek súdneho konania, bez ohľadu na jeho charakter, pokiaľ je účastníkom tohto súdneho konania osoba uvedená v čl. 4 smernice.

2. Má sa čl. 20 ods. 1 a ods. 3 Smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1937, v kontexte čl. 47 Charty základných práv Európskej únie, vykladať tak, že relevantnosť prípadu, kedy má mať osoba uvedená v čl. 4 smernice prístup k opatreniam na podporu a kedy má mať príslušný orgán v zmysle smernice právo poskytnúť opatrenia na podporu osobám uvedeným v čl. 4 smernice, je na posúdení vnútroštátneho súdu, pred ktorým sa vedie konanie, v ktorom je účastníkom osoba uvedená v čl. 4 smernice?

3. Má sa čl. 21 ods. 1 Smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1937, v kontexte čl. 47 Charty základných práv Európskej únie, vykladať tak, že medzi opatrenia potrebné na zabezpečenie ochrany osôb uvedených v čl. 4 smernice pred odvetnými opatreniami, ktoré majú členské štáty prijať, patrí povinnosť členského štátu zabezpečiť možnosť príslušného orgánu v zmysle smernice vstúpiť do akéhokoľvek súdneho konania, bez ohľadu na jeho charakter, pokiaľ je účastníkom tohto súdneho konania osoba uvedená v čl. 4 smernice?

C-717/24
Sociálna poisťovňa

Dátum podania návrhu
21. októbra 2024

Právna oblasť
- sociálne zabezpečenie

Pôvod prejudiciálnych otázok
Najvyšší správny súd Slovenskej republiky

Položené prejudiciálne otázky

Má sa článok 51 ods. 1 nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia vykladať tak, že sa uplatňuje na starobný dôchodok, o ktorom rozhoduje príslušná inštitúcia členského štátu,

1. len za predpokladu, že podľa právnych predpisov tohto členského štátu je zriadený „osobitný systém pre zamestnancov alebo samostatne zárobkovo činné osoby“,

1a. a ak áno, čo charakterizuje takýto „osobitný systém“ (napríklad to, že ho vykonáva samostatná inštitúcia, že je samostatne financovaný, že je určený len pre určitú skupinu zamestnancov alebo samostatne zárobkovo činných osôb),

alebo

2. aj za predpokladu, že právne predpisy tohto členského štátu neupravujú taký „osobitný systém“, ale len ustanovujú, že určitá skupina osôb, ktorá získala doby poistenia dosiahnuté iba vykonávaním špecifickej činnosti (napríklad baníci v hlbinných baniach), môže na základe takýchto dôb získať starobný dôchodok za výhodnejších podmienok než iné osoby vykonávajúce odlišné činnosti zamestnanca alebo samostatne zárobkovo činnej osoby?

OBLASŤ OBCHODNÉHO PRÁVA

C-791/24
TERVE Production, spol. s r.o.

Dátum podania návrhu
13. novembra 2024

Právna oblasť
- priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti
- súdna spolupráca v občianskych veciach

Pôvod prejudiciálnych otázok
Najvyšší súd Slovenskej republiky

Položené prejudiciálne otázky

1. Má sa ustanovenie čl. 7 bod 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (prepracované znenie), ďalej ako: „Nariadenie Brusel“, vykladať tak, že žaloba o nahradenie prijatia žalobcovho návrhu zmluvy o kúpe akcií súdnym rozhodnutím sa má považovať za žalobu v „zmluvných veciach“?

2. V prípade, ak odpoveď na prvú otázku je záporná, má sa ustanovenie čl. 7 bod 2 Nariadenia Brusel vykladať tak, že žaloba o nahradenie prijatia žalobcovho návrhu zmluvy o kúpe akcií súdnym rozhodnutím sa má považovať za žalobu vo veci nároku z „mimozmluvnej zodpovednosti“?

3. Má sa ustanovenie čl. 24 bod 2 Nariadenia Brusel vykladať tak, že je aplikovateľné aj na konanie, o aké ide vo veci samej z dôvodu, že žalobca sa domáha, aby súd v konaní vo veci samej ako predbežnú otázku posúdil jeho námietku o neexistencii resp. neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia, ktorým bol schválený prechod akcií zostávajúcich akcionárov (vrátane akcií žalobcu) na žalovaného?

OBLASŤ TRESTNÉHO PRÁVA

C-748/24
Kotaňák

Dátum podania návrhu
29. októbra 2024

Právna oblasť
- základné práva
- Charta základných práv
- priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti
- súdna spolupráca v trestných veciach

Pôvod prejudiciálnych otázok
Mestský súd Bratislava I

Položené prejudiciálne otázky

1. Bráni právo na rešpektovanie prezumpcie neviny podľa čl. 48 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie v spojení s čl. 4 ods. 1, čl. 6 ods. 1 Smernice č. 2016/343 z 9. marca 2016 o posilnení určitých aspektov prezumpcie neviny a práva byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní, ako i zásada proporcionality ako i právo na obhajobu podľa čl. 48 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie, takému postupu nadriadeného súdu, ktorý v konaní o sťažnosti prokurátora proti uzneseniu súdu prvého stupňa o zastavení trestného stíhania, v odôvodnení rozhodnutia uvedie nasledovné právne a skutkové závery a to pred rozhodnutím vo veci samej a bez toho, aby sa vo veci vykonalo dokazovanie pred súdom:

"Nepravdivé informácie výlučne intímneho charakteru, ktoré obvinený prostredníctvom svojho príspevku sprístupnil veľkému množstvu sledovateľov, sú vzhľadom na ich obsah, spôsobilé vážne zasiahnuť do partnerských, rodinných a priateľských vzťahov a narušiť dôveru v osobu poškodenej.... Z dôkazov, ktoré boli v prípravnom konaní vykonané a z ktorých vychádzal aj okresný súd, nepochybne vyplýva, že obvinený vo vzťahu ku nej používa klamstvá, útočí na ňu, v dôsledku čoho sa v okruhu svojej rodiny a ľudí v jej okolí dostala do veľmi nepríjemných situácií. Intímny pomer medzi ňou a SB je výmyslom obvineného a nikdy sa nestalo to, čo obvinený vo svojich vystúpeniach uvádzal.... Čo sa týka vymedzenia, ktorý zo zverejnených údajov mal byť nepravdivý, nepochybne ide o údaj, ktorého pravdivosť bola v prípravnom konaní vykonanými dôkazmi preverovaná a týkala sa intímneho vzťahu medzi poškodenou a svedkom SB a sexuálnych praktík, ktorých vykonávanie obvinený jednoznačne v príspevku popísal."?

2. Má vplyv na odpoveď na prvú otázku tá skutočnosť, že vnútroštátna úprava ako i vnútroštátna prax neprikazovala nadriadenému súdu vykonať skutkové a právne hodnotenie v odôvodnení zrušujúceho uznesenia a toto sa mohlo obmedziť len na to, že rozhodnutie súdu nižšieho stupňa je nesprávne, pretože súd prvého stupňa je povinný vykonať dokazovanie na hlavnom pojednávaní a v nadväznosti na výsledky dokazovania vo veci rozhodnúť?

3. Má vplyv na odpoveď na prvú otázku tá skutočnosť, že tak nadriadený súd pri rozhodovaní sťažnosti prokurátora rozhodol len na základe dôkazov vykonaných v prípravnom konaní, ktoré neboli doposiaľ vykonané ani pred súdom prvého stupňa?

4. V prípade kladnej odpovede na prvú otázku sú vhodnými opatreniami na zabezpečenie prezumpcie neviny v zmysle čl. 4 ods. 2 Smernice č. 2016/343 nasledovné postupy a rozhodnutia:

(i) postup vnútroštátneho súdu prvého stupňa, ktorý s poukazom na zásadu prednosti a účinnosti práva Únie nebude rešpektovať právne a skutkové závery vyslovené nadriadeným súdom v odôvodnení rozhodnutia v častiach, ktoré bránia právu Únie, hoci inak podľa vnútroštátnej úpravy by boli tieto právne záväzné a vo veci sám rozhodne po vykonaní riadneho dokazovania;

alebo

postup vnútroštátneho súdu prvého stupňa, ktorý s poukazom na zásadu prednosti a účinnosti práva Únie nebude rešpektovať právne a skutkové závery vyslovene nadriadeným súdom v odôvodnení rozhodnutia v častiach, ktoré bránia právu Únie, hoci inak podľa vnútroštátnej úpravy by boli tieto právne záväzné, a vo veci sám opätovne rozhodne takým istým rozhodnutím o zastavení trestného stíhania, ktoré už raz bolo nadriadeným súdom zrušené;

alebo

(ii) vylúčenie sudcov nadriadeného súdu z konania pre zaujatosť z dôvodu porušenia prezumpcie neviny na základe námietky zaujatosti obvineného?"

JUDr. Martina Rosinová
Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Zdroje:

1. Súdny dvor Európskej únie. *Zoznam prejudiciálnych otázok s pôvodom v Slovenskej republike* [online]. Luxemburg: Súdny dvor Európskej únie, 2025 [cit. 2025-06-17]. Dostupné na: https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?nat=or&mat=or&pcs=Oor&jur=C%2CT%2CF&for=&jge=&dates=&language=sk&pro=&cit=none%252CC%252CCJ%252CR%252C2008E%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252Ctrue%252Cfalse%252Cfalse&oqp=SK%252C&td=%3BALL&avg=&lg=&page=1&cid=8216732

2. Súdny dvor Európskej únie. *Návrh na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-808/24* [online]. Luxemburg: Súdny dvor Európskej únie, 2025 [cit. 2025-06-17]. Dostupné na: https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=295931&pageIndex=0&doclang=SK&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=455878

3. Súdny dvor Európskej únie. *Návrh na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-797/24* [online]. Luxemburg: Súdny dvor Európskej únie, 2025 [cit. 2025-06-17]. Dostupné na: https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=295653&pageIndex=0&doclang=SK&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=491457

4. Súdny dvor Európskej únie. *Návrh na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-717/24* [online]. Luxemburg: Súdny dvor Európskej únie, 2025 [cit. 2025-06-17]. Dostupné na: https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=295398&pageIndex=0&doclang=sk&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=491457

5. Súdny dvor Európskej únie. *Návrh na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-791/24* [online]. Luxemburg: Súdny dvor Európskej únie, 2025 [cit. 2025-06-17]. Dostupné na: https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=295660&pageIndex=0&doclang=sk&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=491457

6. Súdny dvor Európskej únie. *Návrh na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-748/24* [online]. Luxemburg: Súdny dvor Európskej únie, 2025 [cit. 2025-06-17]. Dostupné na: https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=295639&pageIndex=0&doclang=sk&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=491457

Rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie o predbežných otázkach predložených slovenskými súdmi

OBLASŤ OBČIANSKEHO PRÁVA

C-677/23
Slovenská sporiteľňa, a.s.

Dátum podania návrhu
14. novembra 2023

Dátum rozhodnutia
23. januára 2025

Právna oblasť
- ochrana spotrebiteľov
- aproximácia právnych predpisov

Pôvod prejudiciálnych otázok
Krajský súd v Prešove

Položené prejudiciálne otázky

1. Má sa článok 10 ods. 2 písm. c) Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení Smernice Rady 87/102/EHS vykladať v tom zmysle, že zrozumiteľnej a stručnej zmluvnej podmienke o dĺžke trvania zmluvy o úvere

- zodpovedá explicitné vymedzenie časového úseku trvania zmluvy o úvere akým je napríklad dátumové ohraničenie vzniku a zániku zmluvy (od... do...), prípadne kalendárnymi časovými údajmi ako sú napríklad mesiace alebo roky (napríklad na dobu jedného roka), alebo

- postačí, ak spotrebiteľ si dĺžku trvania zmluvy vypočíta alebo inak odvodí z ustanovení zmluvy ako napríklad z počtu mesačných splátok alebo okamihu úplného vrátenia úveru?

2. Má sa článok 10 ods. 2 písm. c) smernice 2008/48/ES vykladať v tom zmysle, že údaj v úverovej zmluve o dĺžke trvania zmluvy o úvere vymedzuje obdobie „počas transakcie“ na účely článku 3 ods. 1 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES z 11. mája 2005 o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu, ktorou sa mení a dopĺňa Smernica Rady 84/450/EHS, Smernica Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004?

3. Či článok 10 ods. 2 písm. g) smernice 2008/48/ES v časti „zrozumiteľne a stručne“ a „všetky predpoklady použité na výpočet tejto miery“ sa má vykladať tak, že predpoklad na výpočet ročnej percentuálnej miery nákladov (RPMN)

- musia byť v zmluve explicitne označené ako predpoklady použité na výpočet RPMN, alebo
- spotrebiteľ si má príslušný predpoklad na výpočet RPMN v zmluvných podmienkach sám identifikovať?

Súdny dvor EÚ po preskúmaní veci rozhodol takto

1. Článok 10 ods. 2 písm. c) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS, zmenenej smernicou Komisie 2011/90/EÚ zo 14. novembra 2011, sa má vykladať v tom zmysle, že:

zmluva o úvere nemusí nevyhnutne výslovne uvádzať dĺžku trvania zmluvy, pokiaľ podmienky tejto zmluvy umožňujú spotrebiteľovi bez ťažkostí a s istotou určiť túto dĺžku.

2. Článok 10 ods. 2 písm. g) smernice 2008/48, zmenenej smernicou 2011/90, sa má vykladať v tom zmysle, že:

predpoklady použité na výpočet ročnej percentuálnej miery nákladov (RPMN) musia byť výslovne uvedené v zmluve o úvere a v tejto súvislosti nestačí, aby ich spotrebiteľ mohol sám identifikovať preskúmaním podmienok tejto zmluvy.

V odôvodnení svojho rozhodnutia vysvetlil

O prvej otázke

28. Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 10 ods. 2 písm. c) smernice 2008/48 vykladať v tom zmysle, že zmluva o úvere musí výslovne uvádzať dĺžku trvania zmluvy, alebo či vzhľadom na toto ustanovenie stačí, že podmienky tejto zmluvy umožňujú spotrebiteľovi bez ťažkostí a s istotou určiť túto dĺžku trvania.

29. Na úvod treba pripomenúť, že podľa uvedeného ustanovenia zmluva o úvere zrozumiteľne a stručne uvádza dĺžku trvania zmluvy o úvere.

30. Ako vyplýva z článku 10 ods. 2 smernice 2008/48 v spojení s odôvodnením 31 tejto smernice, požiadavka zrozumiteľne a stručne uviesť v zmluve o úvere, vyhotovenej písomne alebo na inom trvalom nosiči, náležitosti uvedené týmto ustanovením je nevyhnutná na to, aby sa spotrebiteľ mohol oboznámiť so svojimi právami a povinnosťami (rozsudky z 9. novembra 2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, bod 31, a z 9. septembra 2021, Volkswagen Bank a i., C-33/20, C-155/20 a C-187/20, EU:C:2021:736, bod 70, ako aj citovaná judikatúra).

31. Vedomosť spotrebiteľa o informáciách, ktoré musí povinne obsahovať zmluva o úvere v súlade s článkom 10 ods. 2 smernice 2008/48, a ich správne pochopenie týmto spotrebiteľom sú nevyhnutné na riadne plnenie tejto zmluvy (rozsudok z 9. septembra 2021, Volkswagen Bank a i., C-33/20, C-155/20 a C-187/20, EU:C:2021:736, bod 71, ako aj citovaná judikatúra).

32. Táto požiadavka prispieva k dosiahnutiu cieľa sledovaného smernicou 2008/48, ktorý spočíva v úplnej a kogentnej harmonizácii v niekoľkých kľúčových oblastiach spotrebiteľských úverov, ktorá sa považuje za potrebnú na to, aby sa všetkým spotrebiteľom v Európskej únii zabezpečila vysoká a rovnocenná úroveň ochrany ich záujmov a aby sa uľahčil vznik riadne fungujúceho vnútorného trhu so spotrebiteľskými úvermi (rozsudky z 9. novembra 2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, bod 32, a z 9. septembra 2021, Volkswagen Bank a i., C-33/20, C-155/20 a C-187/20, EU:C:2021:736, bod 72, ako aj citovaná judikatúra).

33. Súdny dvor sa okrem toho konkrétnejšie vyjadril k rozsahu uvedenej požiadavky v zmluve o úvere, pokiaľ ide o uvedenie výšky, počtu a frekvencie splátok, ktoré má spotrebiteľ vykonať, v súlade s článkom 10 ods. 2 písm. h) tejto smernice.

34. V tejto súvislosti Súdny dvor rozhodol, že cieľom tohto posledného uvedeného ustanovenia je zabezpečiť, aby spotrebiteľ poznal deň, v ktorý je splatná každá splátka úveru. V dôsledku toho je tento cieľ splnený, ak podmienky tejto zmluvy umožňujú spotrebiteľovi bez ťažkostí a s istotou identifikovať dátumy týchto splátok (rozsudok z 9. novembra 2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, body 48 a 49).

35. Na základe týchto úvah Súdny dvor dospel k záveru, že článok 10 ods. 2 písm. h) smernice 2008/48 sa má vykladať v tom zmysle, že nie je nevyhnutné, aby zmluva o úvere uvádzala splatnosť každej zo splátok spotrebiteľa odkazom na konkrétny dátum, pokiaľ podmienky tejto zmluvy umožňujú tomuto spotrebiteľovi bez ťažkostí a s istotou identifikovať dátumy týchto splátok (rozsudok z 9. novembra 2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, bod 50).

36. Odôvodnenie uvedené v tomto poslednom uvedenom rozsudku je na účely výkladu článku 10 ods. 2 písm. c) smernice 2008/48 potrebné uplatniť v prejednávanej veci.

37. Ako vyplýva z judikatúry uvedenej v bodoch 30 a 31 tohto rozsudku, vedomosť spotrebiteľa o okamihu ukončenia zmluvy má zásadný význam pre výkon jeho práv a povinností, ako aj pre riadne plnenie tejto zmluvy.

38. Okrem toho, ako rozhodol Súdny dvor, plnenie zmluvy predstavuje prirodzený mechanizmus zániku zmluvných záväzkov (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. decembra 2023, BMW Bank a i., C-38/21, C-47/21 a C-232/21, EU:C:2023:1014, bod 279).

39. Zánik zmluvných záväzkov pritom znamená ukončenie zmluvy a určuje tak jej trvanie.

40. Súdny dvor konštatoval, že v prípade úplného splnenia zmluvy o úvere už povinnosť poskytnúť informácie stanovená v článku 10 ods. 2 smernice 2008/48 v zásade nemôže dosiahnuť cieľ sledovaný týmto ustanovením, ktorým je umožniť spotrebiteľovi získať všetky informácie potrebné na riadne plnenie zmluvy, a najmä na uplatnenie jeho práv, medzi ktoré patrí jeho právo na odstúpenie od zmluvy, aby sa mohol oboznámiť s rozsahom svojich práv a povinností. Z toho vyplýva, že po úplnom splnení zmluvy už tieto povinnosti nemajú rovnaký stupeň užitočnosti (rozsudok z 21. decembra 2023, BMW Bank a i., C-38/21, C-47/21 a C-232/21, EU:C:2023:1014, bod 277).

41. V prejednávanej veci zmluva dotknutá vo veci samej neuvádza výslovne dĺžku trvania, ale uvádza počet mesačných splátok, ktoré majú zaplatiť žalobcovia vo veci samej, ako aj dátum splatnosti prvej a poslednej z týchto mesačných splátok.

42. Vzhľadom na úvahy uvedené v bodoch 37 až 40 tohto rozsudku treba konštatovať, že dĺžka trvania takej zmluvy o úvere, o akú ide vo veci samej, úzko súvisí s úplným splnením povinností každou zo zmluvných strán tejto zmluvy, a teda v podstate s poskytnutím finančných prostriedkov veriteľom a úplným splatením úveru dlžníkom.

43. V dôsledku toho sa uvedenie dĺžky trvania zmluvy o úvere v súlade s článkom 10 ods. 2 písm. c) smernice 2008/48 nemusí nevyhnutne uskutočniť formálnym uvedením presného dátumu začiatku a konca tejto zmluvy, pokiaľ jej podmienky umožňujú spotrebiteľovi bez ťažkostí a s istotou určiť túto dĺžku trvania.

44. Prináleží vnútroštátnemu súdu, aby zohľadnil všetky podmienky uvedené v zmluve dotknutej vo veci samej, najmä tie, ktoré uvádzajú počet mesačných splátok, ktoré sa majú zaplatiť, a dátum splatnosti prvej splátky, ako aj poslednej splátky stanovenej na splatenie úveru, ako aj prípadné ďalšie podmienky upravujúce povinnosti zmluvných strán, s cieľom overiť, či všetky tieto podmienky umožňujú v prejednávanej veci spotrebiteľovi bez ťažkostí a s istotou určiť dĺžku trvania tejto zmluvy.

(...)

O druhej otázke

46. Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 10 ods. 2 písm. c) smernice 2008/48 vykladať v tom zmysle, že uvedenie dĺžky trvania zmluvy v zmluve o úvere vymedzuje obdobie „počas“ dotknutej transakcie v zmysle článku 3 ods. 1 smernice 2005/29.

47. Na úvod treba pripomenúť, že podľa tohto posledného uvedeného ustanovenia sa smernica 2005/29 uplatňuje na nekalé obchodné praktiky podnikateľov voči spotrebiteľom tak, ako sú ustanovené v jej článku 5, „pred, počas a po uskutočnení obchodnej transakcie vo vzťahu k produktu“.

48. Treba dodať, že je pravda, že Súdny dvor už pri výklade smernice 2008/48 zohľadnil ustanovenia smernice 2005/29 [pozri v tomto zmysle rozsudok z 10. júna 2021, Ultimo Portfolio Investment (Luxembourg), C-303/20, EU:C:2021:479, body 42 až 45].

49. V prejednávanej veci však treba konštatovať, že žalobcovia vo veci samej sa svojou žalobou domáhajú po prvé určenia neplatnosti podmienok zmluvy dotknutej vo veci samej z dôvodu porušenia ustanovení smernice 2008/48 a vnútroštátnej právnej úpravy preberajúcej túto smernicu a po druhé určenia, že dotknutý úver je bezúročný a bez poplatkov.

50. Samotný údaj v zmluve o úvere o tom, že jej trvanie patrí do obdobia „počas“ dotknutej transakcie v zmysle článku 3 ods. 1 smernice 2005/29, však *a priori* nemá nijaký vplyv na výklad článku 10 ods. 2 písm. c) smernice 2008/48.

51. Okrem toho návrh na začatie prejudiciálneho konania neobsahuje žiadnu informáciu o predpoklade, z ktorého vychádza druhá otázka, a neuvádza dôvody, pre ktoré je odpoveď na túto otázku v prejednávanej veci nevyhnutná na vyriešenie sporu vo veci samej.

52. Za týchto podmienok má druhá otázka hypotetickú povahu, a preto je neprípustná.

O tretej otázke

53. Svojou treťou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 10 ods. 2 písm. g) smernice 2008/48 vykladať v tom zmysle, že predpoklady použité na výpočet RPMN musia byť výslovne uvedené v zmluve o úvere, alebo stačí, aby ich spotrebiteľ mohol sám identifikovať preskúmaním podmienok tejto zmluvy.

54. Na úvod treba pripomenúť, že podľa tohto ustanovenia zmluva o úvere zrozumiteľne a stručne uvádza RPMN a celkovú sumu, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, vypočítané v čase uzavretia zmluvy o úvere, pričom musia byť tiež uvedené všetky predpoklady použité na výpočet tejto miery.

55. Pokiaľ ide o tieto predpoklady, treba uviesť, že článok 19 smernice 2008/48 po prvé v odseku 3 stanovuje, že výpočet RPMN vychádza z predpokladu, že zmluva o úvere zostane platná počas dohodnutého obdobia a že veriteľ a spotrebiteľ si budú plniť svoje záväzky za podmienok a v lehotách stanovených v zmluve o úvere. Po druhé podľa odseku 4 tohto článku v prípade zmlúv o úvere obsahujúcich doložky umožňujúce zmeny úrokovej sadzby úveru a prípadne poplatkov zahrnutých do RPMN, ktoré však nemožno stanoviť v čase výpočtu, sa táto RPMN vypočíta na základe predpokladu, že úroková sadzba úveru a ostatné poplatky zostanú fixné vo vzťahu k pôvodnej úrovni a budú platiť až do konca platnosti zmluvy o úvere. Po tretie odsek 5 uvedeného článku stanovuje, že v prípade potreby sa pri výpočte RPMN môžu použiť dodatočné predpoklady uvedené v prílohe I tejto smernice. Po štvrté táto príloha v časti II písm. a) až j) spresňuje rôzne dodatočné predpoklady potrebné na výpočet RPMN.

56. Treba dodať, že povinnosť uviesť predpoklady použité na výpočet RPMN pomocou reprezentatívneho príkladu je stanovená aj v článku 5 ods. 1 písm. g) a v článku 6 ods. 1 písm. f) smernice 2008/48 ako požiadavka na poskytnutie informácií pred uzavretím zmluvy.

57. Zmienka o rôznych predpokladoch použitých na výpočet RPMN v štádiu pred uzavretím zmluvy umožňuje vykonať cieľ uvedený v článku 5 ods. 1 smernice 2008/48 týkajúci sa informácií potrebných na porovnanie rôznych ponúk, aby sa spotrebiteľ mohol s dobrou znalosťou veci rozhodnúť, či zmluvu o úvere uzavrie, pričom toto porovnanie musí byť možné vykonať s prihliadnutím na RPMN podľa rôznej dĺžky trvania ponúk, ktoré má k dispozícii (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. júla 2020, Soho Group, C-686/19, EU:C:2020:582, bod 48).

58. Pokiaľ ide o povinnosť uviesť tieto rôzne predpoklady v zmluve o úvere v súlade s článkom 10 ods. 2 písm. g) smernice 2008/48, z judikatúry uvedenej v bode 30 tohto rozsudku vyplýva, že táto povinnosť má zabezpečiť, aby sa spotrebiteľ mohol oboznámiť so svojimi právami a povinnosťami.

59. Toto uvedenie tak musí spotrebiteľovi umožniť overiť, či obchodník správne vypočítal RPMN, a ak nie, uplatniť svoje práva, najmä právo na odstúpenie od zmluvy stanovené v článku 14 smernice 2008/48, pričom lehota na uplatnenie tohto odstúpenia od zmluvy sa predĺži v prípade porušenia požiadaviek stanovených v článku 10 tejto smernice, ako aj ostatných práv stanovených vo vnútroštátnej právnej úprave, ako sankcia prijatá v súlade s článkom 23 uvedenej smernice.

60. V tejto súvislosti Súdny dvor rozhodol, že podstatný význam má povinnosť uviesť v zmluve o úvere najmä náležitosti, ako je RPMN uvedená v článku 10 ods. 2 písm. g) smernice 2008/48 (rozsudok z 9. novembra 2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, bod 70).

61. Na základe tejto judikatúry treba konštatovať, že uvedenie predpokladov použitých na výpočet RPMN v zmluve o úvere má tiež, najmä z dôvodov uvedených v bodoch 58 a 59 tohto rozsudku, pre spotrebiteľa zásadný význam.

62. Keďže neuvedenie týchto náležitostí v zmluve o úvere môže spochybniť možnosť spotrebiteľa posúdiť rozsah svojho záväzku, sankcia spočívajúca v zániku nároku veriteľa na úroky a poplatky stanovená vo vnútroštátnej právnej úprave sa musí považovať za primeranú v zmysle článku 23 smernice 2008/48 (pozri v tomto zmysle rozsudok z 9. novembra 2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, bod 71).

63. Vzhľadom na to, že, ako bolo pripomenuté v bode 55 tohto rozsudku, predpoklady použité na výpočet RPMN môžu byť zložité, je potrebné ich zrozumiteľne, stručne a výslovne uviesť v zmluve o úvere, pričom samotná možnosť spotrebiteľa identifikovať ich na základe prečítania jednotlivých ustanovení tejto zmluvy nepostačuje.

OBLASŤ SPRÁVNEHO PRÁVA

C-370/23
Mesto Rimavská Sobota

Dátum podania návrhu
13. júna 2023

Dátum rozhodnutia
21. novembra 2024

Právna oblasť
- životné prostredie
- medziinštitucionálne ustanovenia
- akty inštitúcií

Pôvod prejudiciálnych otázok
Najvyšší správny súd Slovenskej republiky

Položená prejudiciálna otázka

Je potrebné čl. 2 písm. b) Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EU) č. 995/2010 z 20. októbra 2010, ktorým sa ustanovujú povinnosti hospodárskych subjektov uvádzajúcich na trh drevo a výrobky z dreva vykladať tak, že uvádzaním dreva na trh je aj predaj surového alebo palivového dreva podľa prílohy č. 1 predmetného nariadenia za odplatu, ak ťažbu dreva podľa zmluvy vykonáva kupujúci na základe pokynov a pod dohľadom predávajúceho?

Súdny dvor EÚ po preskúmaní veci rozhodol takto

Článok 2 písm. a) až c) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 995/2010 z 20. októbra 2010, ktorým sa ustanovujú povinnosti hospodárskych subjektov uvádzajúcich na trh drevo a výrobky z dreva, sa má vykladať v tom zmysle, že:

fyzická alebo právnická osoba, ktorá uzatvorí zmluvu, ktorou oprávňuje svojho zmluvného partnera na ťažbu surového dreva alebo palivového dreva podľa jej pokynov alebo pod jej dohľadom, sa má považovať za „hospodársky subjekt “, ktorý „uvádza na trh “ „drevo a výrobky z dreva “ v zmysle tohto ustanovenia,

ak sa v súlade s uplatniteľným vnútroštátnym právom tento zmluvný partner nestane priamo a automaticky vlastníkom vyťaženého dreva len tým, že vyrúbe stromy, ale v rámci plnenia tejto zmluvy táto osoba, ktorej stále prináleží vlastnícke právo k tomuto drevu, prevedie po vyťažení toto vlastnícke právo na uvedeného zmluvného partnera.

V odôvodnení svojho rozhodnutia vysvetlil

24. Svojou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 2 písm. a) až c) nariadenia č. 995/2010 vykladať v tom zmysle, že fyzická alebo právnická osoba, ktorá uzatvorí zmluvu, ktorou oprávňuje svojho zmluvného partnera na ťažbu surového alebo palivového dreva podľa jej pokynov alebo pod jej dohľadom, sa má považovať za „hospodársky subjekt“, ktorý „uvádza na trh“ „drevo a výrobky z dreva“ v zmysle tohto ustanovenia.

25. Podľa ustálenej judikatúry je pri výklade ustanovenia práva Únie potrebné vziať do úvahy nielen jeho znenie, ale aj jeho kontext a ciele sledované právnou úpravou, ktorej je súčasťou (rozsudok z 5. septembra 2024, W. GmbH, C-67/23, EU:C:2024:680, bod 70).

26. Podľa článku 2 písm. c) nariadenia č. 995/2010 sa pojem „hospodársky subjekt“ vzťahuje na akúkoľvek fyzickú alebo právnickú osobu, ktorá uvádza drevo alebo výrobky z dreva na trh.

27. Podľa tohto článku 2 písm. b) pojem „uvádzanie na trh“ znamená „dodávanie dreva a výrobkov z dreva, akýmkoľvek spôsobom a bez ohľadu na techniku predaja, prvýkrát na vnútorný trh na účely distribúcie alebo použitia v rámci obchodnej činnosti, či už za poplatok alebo bezplatne“.

28. Pojem „dodávanie“ nachádzajúci sa v uvedenom článku 2 písm. b) treba v súlade s jeho obvyklým významom chápať tak, že označuje prevod vlastníctva k určitému množstvu dreva alebo výrobkov z dreva.

29. Pojem „drevo a výrobky z dreva“ podľa článku 2 písm. a) nariadenia č. 995/2010 zahŕňa „drevo a výrobky z dreva uvedené v prílohe [tohto nariadenia] s výnimkou výrobkov z dreva alebo častí takýchto výrobkov vyrobených z dreva alebo z výrobkov z dreva, ktorých životný cyklus sa ukončil a inak by sa s nimi nakladalo ako s odpadom tak, ako sa uvádza v článku 3 [bode] 1 smernice [2008/98]“.

30. Z prílohy k nariadeniu č. 995/2010 vyplýva, že pojem „drevo a výrobky z dreva“ v zmysle tohto nariadenia zahŕňa „surové drevo“ a „palivové drevo“, ale nie „drevo na pni“, teda drevo zo stromov určených na vyrúbanie, ku ktorému ešte nedošlo, pričom tento posledný typ dreva nie je uvedený v tejto prílohe.

31. Z týchto skutočností vyplýva, že fyzickú alebo právnickú osobu treba považovať za „hospodársky subjekt“, ktorý „uvádza na trh“ „drevo a výrobky z dreva“ v zmysle článku 2 písm. a) až c) nariadenia č. 995/2010, ak bez ohľadu na techniku predaja po prvýkrát prevedie na účely distribúcie alebo použitia v rámci obchodnej činnosti vlastnícke právo k surovému drevu alebo palivovému drevu na osobu, ktorá vykonáva transakcie na vnútornom trhu.

32. V dôsledku toho sa takéto surové drevo alebo takéto palivové drevo musí považovať za uvedené na trh hospodárskym subjektom v zmysle tohto nariadenia, ak je po jeho vyťažení po prvýkrát predmetom prevodu vlastníctva na účely distribúcie alebo použitia v rámci obchodnej činnosti bez ohľadu na techniku predaja.

33. Pokiaľ ide o kontext, do ktorého patrí článok 2 písm. b) nariadenia č. 995/2010, treba uviesť, že podľa článku 4 ods. 1 tohto nariadenia „uvádzanie na trh nelegálne vyťaženého dreva alebo výrobkov, ktoré sú získané z takéhoto dreva, je zakázané“. V súlade s článkom 2 písm. g) tohto nariadenia sa pod pojmom „nelegálne vyťažené“ drevo rozumie drevo „vyťažené v rozpore s uplatniteľnými právnymi predpismi krajiny ťažby“. Pojem „uplatniteľné právne predpisy“ v súlade s článkom 2 písm. h) prvou a štvrtou zarážkou uvedeného nariadenia označuje právne predpisy platné v krajine ťažby, ktoré sa vzťahujú najmä na právo na ťažbu dreva v zákonne uverejnených hraniciach, ako aj na práva tretích strán týkajúce sa využívania a držby, na ktoré má ťažba dreva vplyv.

34. Z týchto ustanovení vyplýva, že nariadenie č. 995/2010 neupravuje podmienky vzniku vlastníckeho práva k drevu vyťaženému výrubom stromov, ani spôsoby nadobudnutia alebo prevodu tohto práva.

35. Na tieto podmienky a tieto spôsoby sa preto vzťahuje uplatniteľné vnútroštátne právo, a to právo štátu, na území ktorého sa dotknutý pozemok nachádza. Na základe dôsledkov, ktoré v súlade s týmto vnútroštátnym právom vyplývajú z predmetnej transakcie, je preto potrebné určiť, či táto transakcia predstavuje „uvádzanie na trh“ v zmysle článku 2 písm. b) nariadenia č. 995/2010 dreva alebo výrobkov z dreva.

36. Cieľ sledovaný nariadením č. 995/2010 spočíva, ako vyplýva z jeho odôvodnenia 31, v boji proti nezákonnej ťažbe dreva a súvisiacemu obchodu. Na tento účel v súlade so znením článku 1 tohto nariadenia toto nariadenie stanovuje najmä povinnosti „hospodárskych subjektov“ v zmysle článku 2 písm. c) uvedeného nariadenia, teda osôb, ktoré po prvýkrát uvádzajú drevo a výrobky z dreva na trh.

37. V snahe uľahčiť dosiahnutie tohto cieľa umožňuje uplatnenie vnútroštátneho práva s istotou určiť, či v danom prípade má fyzická alebo právnická osoba postavenie vlastníka dreva vyťaženého v čase jeho prvého predaja tretej osobe, takže musí byť kvalifikovaná ako „hospodársky subjekt“, ktorý uskutočňuje „uvádzanie na trh“ „dreva alebo výrobkov z dreva“ v zmysle článku 2 písm. a) až c) toho istého nariadenia, a má plniť povinnosti vyplývajúce z týchto právnych kvalifikácií.

38. Z toho vyplýva, že zmluva, akou je zmluva, ktorú uvádza vnútroštátny súd, na základe ktorej obhospodarovateľ dotknutého lesa povolí svojmu zmluvnému partnerovi, aby podľa jeho pokynov alebo pod jeho dohľadom vyrúbal niektoré stromy tohto lesa a ťažil drevo pochádzajúce z výrubu týchto stromov, môže predstavovať „uvádzanie na trh“ v zmysle článku 2 písm. b) nariadenia č. 995/2010, pokiaľ má táto zmluva podľa uplatniteľného vnútroštátneho práva za následok prevod vlastníctva k tomuto drevu po vyťažení z tohto obhospodarovateľa na tohto zmluvného partnera.

39. Naopak, ak podľa uplatniteľného vnútroštátneho práva uvedená zmluva nevedie k takému prevodu vlastníctva k vyťaženému drevu, ale zmluvný partner sa stane priamo a automaticky vlastníkom tohto dreva už na základe samotného vyrúbania dotknutých stromov, zmluva uzavretá s obhospodarovateľom pozemku nemôže predstavovať takéto „uvádzanie na trh“. Za predpokladu, že by takáto transakcia mohla byť kvalifikovaná ako dodávka dreva na pni, stačí pripomenúť, ako je uvedené v bode 30 tohto rozsudku, že drevo na pni nespadá pod pojem „drevo a výrobky z dreva“ v zmysle nariadenia č. 995/2010. V takom prípade k uvedeniu na trh dôjde vtedy, keď osoba, ktorá vyťažila dotknuté drevo, previedla vlastníctvo k nemu na tretiu osobu na účely distribúcie alebo použitia v rámci obchodnej činnosti.

40. V prejednávanej veci prináleží vnútroštátnemu súdu, ktorý jediný má právomoc zistiť a posúdiť skutkový stav sporu, ktorý prejednáva, ako aj vykladať a uplatňovať slovenské právo, a najmä pravidlá upravujúce vznik, nadobudnutie a prevod vlastníckeho práva k určitému množstvu vyťaženého dreva, aby posúdil, či sa Mesto Rimavská Sobota ako obhospodarovateľ dotknutého lesa stalo po ťažbe vlastníkom dreva vyťaženého jeho zmluvnými partnermi. Ak by to tak bolo, následný prevod vlastníctva k tomuto drevu na tých

to zmluvných partnerov na základe zmlúv, ktoré s nimi uzavrelo Mesto Rimavská Sobota, by predstavoval „uvádzanie na trh“ v zmysle článku 2 písm. b) nariadenia č. 995/2010 pod podmienkou, že tento prevod sa uskutočnil na účely distribúcie alebo použitia v rámci obchodnej činnosti, čo tiež musí overiť vnútroštátny súd.

JUDr. Martina Rosinová
Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Zdroje:

1. Súdny dvor Európskej únie. *Rozsudok Súdneho dvora vo veci C-677/23* [online]. Luxemburg: Súdny dvor Európskej únie, 2025 [cit. 2025-06-17]. Dostupné na: https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=294523&pageIndex=0&doclang=sk&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=473461

2. Súdny dvor Európskej únie. *Rozsudok Súdneho dvora vo veci C-370/23* [online]. Luxemburg: Súdny dvor Európskej únie, 2025 [cit. 2025-06-17]. Dostupné na: https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=292473&pageIndex=0&doclang=sk&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=524336

Z rozhodovacej činnosti Súdneho dvora Európskej únie

VYKONANIE ZATÝKACIEHO ROZKAZU VYDANÉHO SPOJENÝM KRÁĽOVSTVOM – RIZIKO ULOŽENIA PRÍSNEJŠIEHO TRESTU

C-743/24 (Veľká komora)
ALCHASTER II

Dátum podania návrhu
22. októbra 2024

Dátum rozsudku
3. apríla 2025

Právna oblasť
- odovzdanie osoby do Spojeného kráľovstva na účely trestného stíhania
- Dohoda o obchode a spolupráci medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom
- riziko zásahu do ľudských práv vyžiadanej osoby
- zásada zákonnosti a primeranosti trestných činov a trestov
- zmena režimu podmienečného prepustenia nepriaznivá pre odsúdenú osobu

Pôvod prejudiciálnych otázok
Najvyšší súd, Írsko (Supreme Court, Ireland)

Záver

Sprísnenie podmienok pre podmienečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody v zásade nevylučuje odovzdanie vyžiadanej osoby na základe zatýkacieho rozkazu vydaného orgánmi Spojeného kráľovstva.

Súdny dvor vo svojom rozsudku rozhodol, že v kontexte článku 49 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie sprísnenie podmienok podmienečného prepustenia v zásade nepredstavuje uloženie prísnejšieho trestu ako bol trest, ktorý bolo možné uložiť v čase spáchania trestného činu.

Skutkové okolnosti prípadu

Írsky Najvyšší súd sa na Súdny dvor opätovne obrátil s otázkou vo veci, v ktorej írske orgány spochybňujú, či má byť osoba podozrivá zo spáchania viacerých trestných činov v Spojenom kráľovstve odovzdaná tomuto štátu v zmysle príslušných ustanovení Dohody o obchode a spolupráci medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom.[1]

Magistrátny súd Severného Írska (Spojené kráľovstvo) vydal v novembri 2021 na osobu MA štyri zatýkacie rozkazy týkajúce sa trestných činov súvisiacich s terorizmom, ku spáchaniu ktorých malo dôjsť v období júla 2020 v Severnom Írsku (Spojené kráľovstvo).

[1] Dohoda o obchode a spolupráci medzi Európskou úniou a Európskym spoločenstvom pre atómovú energiu na jednej strane a spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska na strane druhej.

Rozhodnutiami z októbra a novembra 2022 Vyšší súd (High Court) nariadil odovzdanie osoby MA do Spojeného kráľovstva a zároveň zamietol jeho žiadosť o povolenie podať odvolanie na Odvolací súd (Court of Appeal).

Následným rozhodnutím Najvyšší súdu Írska, vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, povolil osobe MA podať odvolanie proti rozhodnutiam Vyššieho súdu. V samotnom konaní pred vnútroštátnym súdom MA argumentoval, že jeho odovzdanie do Spojeného kráľovstva by bolo nezlučiteľné so zásadou zákonnosti trestných činov a trestov, keďže v prípade odsúdenia na trest odňatia slobody by sa jeho prípadné podmienečné prepustenie riadilo novou právnou úpravou Spojeného kráľovstva prijatou po spáchaní trestných činov, za ktoré je stíhaný, a ktorá je prísnejšia ako právna úprava uplatňovaná v čase spáchania týchto trestných činov.

Vnútroštátny súd síce odmietol argumenty MA súvisiace s rizikom porušenia článku 7 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, avšak uznal, že existujú nejasnosti pokiaľ ide o potrebu preskúmania možného porušenia článku 49 ods. 1 Charty a konkrétne spôsoby tohto preskúmania. Z toho dôvodu vnútroštátny súd prerušil konanie a obrátil sa na Súdny dvor vo veci výkladu Dohody o obchode a spolupráci medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom. V odpovedi na položenú otázku súd rozhodol o výklade príslušných článkov Dohody o obchode a spolupráci[2] a objasnil podmienky, za ktorých môžu byť zatýkacie rozkazy vydané Spojeným kráľovstvom vykonané v rámci Európskej únie.

Vo svojom skoršom rozsudku Alchaster [3] Súdny dvor rozhodol, že súdny orgán členského štátu musí preskúmať, či odovzdanie osoby do Spojeného kráľovstva na základe zatýkacieho rozkazu môže porušiť práva takejto osoby v zmysle článku 49 ods. 1 Charty, ktorá zakazuje najmä retroaktívne ukladanie prísnejšieho trestu, a to aj v situácii, keď už tento súdny orgán vylúčil riziko porušenia článku 7 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej EDĽP) na základe záruk, ktoré vo všeobecnosti poskytuje Spojené kráľovstvo, pokiaľ ide o dodržiavanie EDĽP a možnosť osoby podať sťažnosť na Európsky súd pre ľudské práva.

Na konci takéhoto posúdenia vykonávajúci justičný orgán môže odmietnuť vykonať zatýkací rozkaz len vtedy, ak po vyžiadaní si dodatočných informácií a záruk, disponuje konkrétnymi a aktuálnymi informáciami, ktoré preukazujú, že osobe by mohol byť uložený prísnejší trest, než aký bolo možné uložiť v čase údajného spáchania skutku.

Vzhľadom na túto odpoveď Súdneho dvora vnútroštátny súd na podklade článku 613 ods. 2 Dohody o obchode a spolupráci požiadal orgány Spojeného kráľovstva o dodatočné informácie o právnej úprave Spojeného kráľovstva, ktorá by sa uplatňovala na MA, ak by bol odsúdený za jeden alebo viacero trestných činov, v súvislosti s ktorými je stíhaný.

[2] Článok 524 ods. 2 Dohody o obchode a spolupráci: Žiadne ustanovenie v tejto časti nemení povinnosť dodržiavať základné práva a právne zásady, ako sú vyjadrené najmä v Európskom dohovore o ľudských právach a v prípade Únie a jej členských štátov v Charte základných práv Európskej únie. Článok 604 písm. c) Dohody o obchode a spolupráci: Vykonanie zatýkacieho rozkazu vykonávajúcim justičným orgánom môže podliehať týmto zárukám: c) ak sú závažné dôvody domnievať sa, že existuje skutočné riziko v súvislosti s ochranou základných ľudských práv vyžiadanej osoby, vykonávajúci justičný orgán môže podľa potreby pred tým, ako rozhodne o vykonaní zatýkacieho rozkazu, požadovať ďalšie záruky, pokiaľ ide o zaobchádzanie s vyžiadanou osobou po jej odovzdaní.

[3] Rozsudok Súdneho dvora z 29. júla 2024, Alchaster, C-202/24.

Na podklade poskytnutých informácií vnúroštátny súd usudzoval, že vzhľadom na zmenu právnej úpravy v Spojenom kráľovstve existuje reálna možnosť, že MA bude v prípade odovzdania do Spojeného kráľovstva odsúdený na trest odňatia slobody na dobu určitú. Poukázal na to, že aj keď horná hranica trestnej sadzby trestu ukladaného za trestný čin, o ktorý ide vo veci samej, zostala nezmenená, vo výške 10 rokov, tak zmeny, ktoré nastali v režime podmienečného prepustenia znamenajú najmä to, že osoby odsúdené k takémuto trestu za „špecifikovaný teroristický trestný čin“ [4] zostanú vo výkone trestu odňatia slobody fakticky dlhšie. V zmysle novej právnej úpravy sa trest odňatia slobody na dobu určitú za „špecifiovaný teroristický čin“ skladá z „primeranej doby trvania odňatia slobody“, ktorú určí súd, a z dodatočnej doby jedného roka, počas ktorej bude odsúdená osoba podmienečne prepustená, pričom celková dĺžka oboch týchto období nesmie presiahnuť hornú hranicu trestnej sadzby uloženého trestu odňatia slobody. Navyše, osoba môže byť podmienečne prepustená po vykonaní dvoch tretín „primeranej doby trvania odňatia slobody“ a pod podmienkou, že komisári pre podmienečné prepustenie (Parole Commissioners) konštatujú, že pokračovanie vo výkone trestu odňatia slobody nie je na ochranu spoločnosti nevyhnutné.

Vyvstala teda otázka zlučiteľnosti takýchto zmien so zásadou zákonnosti ukladaných trestov, keďže uvedené zmeny zrušili režim, v rámci ktorého dochádzalo k podmienečnému prepusteniu automaticky. Vnútroštátny súd si teda kládol otázku, či je takéto zmeny stále možné považovať za zmeny, ktoré sa dotýkajú len výkonu trestov, alebo je ich potrebné vnímať ako zmeny, ktoré so spätnou účinnosťou menia samotný rozsah trestu uloženého MA v prípade jeho odovzdania do Spojeného kráľovstva. Z uvedeného dôvodu sa preto vo veci samej obrátil na Súdny dvor opäť.

Právne posúdenie veci

Najvyšší súd Írska sa ako vnútroštátny súd v rámci svojej položenej otázky Súdneho dvora v podstate pýta, či sa Chartou stanovený zákaz ukladania prísnejšieho trestu ako bol ten, ktorý bolo možné uložiť v čase údajného spáchania trestného činu vzťahuje aj na situácie, kedy došlo k sprísneniu podmienok pre podmienečné prepustenie.

Úvodom Súdny dvor pripomína, že z jeho judikatúry vyplýva, že článok 49 Charty obsahuje prinajmenšom rovnaké záruky ako záruky stanovené v článku 7 EDĽP, ktoré sa majú na základe článku 52 ods. 3 Charty zohľadniť ako minimálna úroveň ochrany.[5]

Pokiaľ ide o samotnú položenú otázku, Súdny dvor konštatoval, že **nejde o uloženie prísnejšieho trestu**, ak sa na osobu, ktorej bol uložený trest odňatia slobody na určitú dobu, uplatňuje režim, ktorý stanovuje, že táto osoba musí pred podmienečným prepustením vykonať najmenej dve tretiny stanovenej doby vo výkone trestu odňatia slobody, pričom takéto prepustenie je podmienené tým, že špecializovaný orgán usúdi, že pokračovanie vo výkone trestu odňatia slobody uvedenej osoby už nie je potrebné na ochranu spoločnosti a že táto osoba má v každom prípade nárok na podmienečné prepustenie jeden rok pred uplynutím uloženého trestu, zatiaľ čo podľa pravidiel uplatniteľných v čase údajného spáchania predmetných trestných činov by mala táto osoba automaticky nárok na podmienečné prepustenie po výkone polovice tohto trestu.

Súdny dvor sa teda domnieva, že samotná skutočnosť, že zmena režimu podmienečného prepustenia vedie k určitému sprísneniu podmienok výkonu trestu ešte nemusí znamenať, že takúto zmenu je nevyhnutné považovať za zmenu, ktorá predstavuje uloženie prísnejšieho trestu.

[4] Uvedené platí aj v prípade trestných činov spáchaných pred účinnosťou novej právnej úpravy.

[5] Pozri rozsudok z 29. júla 2024, Alchaster, C-202/24, bod 92 a tam citovaná judikatúra.

Takáto úvaha vyplýva z potreby odlišovania medzi opatreniami, ktoré predstavujú samotný trest, ktorý je uložený alebo ho je možné uložiť, na jednej strane a opatreniami, ktoré súvisia s výkonom alebo uplatňovaním uloženého trestu na strane druhej. V tomto ohľade odkazuje Súdny dvor aj na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva.[6] Medzi iným tiež uviedol, že Európsky súd pre ľudské práva nedávno potvrdil, že zvýšenie hranice prípustnosti podmienečného prepustenia po odsúdení mohlo viesť k prísnejším podmienkam výkonu trestu odňatia slobody je skutočnosťou, ktorá sa týkala výkonu trestu, a nie trestu samotného, a preto z takejto okolnosti nemožno vyvodiť sprísnenie uloženého trestu oproti trestu uloženému súdom prvého stupňa.[7]

Je pravdou, že položená otázka sa týka zmien v režime podmienečného prepustenia, ktoré presahujú jednoduché zvýšenie hranice prípustnosti takéhoto prepustenia. Tieto zmeny sú totiž špecifické v tom zmysle, že spochybňujú pravidlo, podľa ktorého k podmienečnému prepusteniu malo dôjsť automaticky po vykonaní polovice trestu. Toto pravidlo tak nahrádzajú systémom, v ktorom podmienečné prepustenie najprv podlieha posúdeniu nebezpečnosti odsúdenej osoby špecializovaným orgánom, ktoré sa uskutoční po vykonaní vopred určenej časti uloženého trestu, a následne k nemu musí automaticky dôjsť jeden rok pred skončením tohto trestu. Rovnako je pravdou, že takáto zmena môže vytvárať neistotu, pokiaľ ide o to, kedy dôjde k podmienečnému prepusteniu osoby, ktorá bola odsúdená, a v niektorých prípadoch môže znamenať, že k takémuto prepusteniu dôjde až v poslednom roku uloženého trestu, zatiaľ čo podľa režimu uplatniteľného v čase údajného spáchania predmetných trestných činov mala táto osoba istotu, že bude môcť tento režim automaticky využiť skôr ako v poslednom roku.

Pokiaľ však tieto zmeny v podstate nezrušujú možnosť takéhoto prepustenia a nevedú k zhoršeniu povahy trestu uloženého v čase údajného spáchania predmetných trestných činov, ich uplatnenie na trestné činy spáchané pred nadobudnutím účinnosti týchto zmien nie je v rozpore s článkom 49 ods. 1 druhou vetou Charty.

Súdny dvor konštatuje, že režim ktorý by sa uplatňoval v prípade vydania dotknutej osoby do Spojeného kráľovstva v každom prípade zachováva možnosť podmienečného prepustenia. Rovnako poznamenáva, že sa nejaví, že by predmetná zmena úpravy bola súčasťou opatrení vedúcich k zhoršeniu povahy pôvodne uloženého trestu. Odstránenie možnosti automatického podmienečeného prepustenia osoby po uplynutí polovice uloženého trestu nevedie k zvýšeniu maximálnej doby, počas ktorej by odsúdená osoba mohla byť v konečnom dôsledku vo výkone trestu odňatia slobody.

AUTOMATIZOVANÉ POSUDZOVANIE BONITY FYZICKEJ OSOBY

C-203/22
CK

Dátum podania návrhu
16. marca 2022

Dátum rozsudku
27. februára 2025

[6] ESĽP, 21. októbra 2013, Del Río Prada proti Španielsku, body 85 a 90.
[7] ESĽP, 31. augusta 2021, Devriendt proti Belgicku, bod 29. Taktiež rozsudok z 29. júla 2024, Alchaster, C-202/24, bod 96.

Právna oblasť
- ochrana osobných údajov
- nariadenie (EÚ) 2016/679
- posudzovanie bonity fyzickej osoby
- prístup k zmysluplným informáciám o postupe použitom pri profilovaní
- smernica (EÚ) 2016/943
- obchodné tajomstvo

Pôvod prejudiciálnych otázok
Správny súd Viedeň, Rakúsko (Verwaltungsgericht Wien)

Záver

V prípade automatizovaného posudzovania bonity fyzickej osoby má dotknutá osoba v zmysle článku 15 ods. 1 písm. h) nariadenia (EÚ) 2016/679[8] (ďalej len GDPR) právo na poskytnutie stručného, transparentného a zrozumiteľného vysvetlenia, pokiaľ ide o spôsob akým bolo rozhodnutie vo vzťahu k nej prijaté. Poskytnuté vysvetlenie musí doktnutej osobe umožniť jednak prijaté rozhodnutie pochopiť, ale taktiež jej musí byť umožnené spochybniť, resp. napadnúť ho na príslušnom orgáne.

Skutkové okolnosti prípadu

Rakúsky mobilný operátor odmietol s osobou CK uzavrieť alebo predĺžiť zmluvu o poskytovaní mobilných telefónnych služieb, ktorá mala zahŕňať mesačnú platbu vo výške 10 eur. Operátor odmietol predmetnú zmluvu uzavrieť z dôvodu, že podľa automatizovaného posúdenia úverového ratingu, ktoré vykonala spoločnosť D & B (Dun & Bradtreet Austria GmbH) špecializujúca sa na tento druh posúdenia, nemá CK dostatočnú finančnú bonitu.

CK sa následne obrátila na rakúsky orgán pre ochranu údajov, ktorý nariadil spoločnosti D & B, aby poskytla CK zmysluplné informácie o použitom postupe pri automatizovanom rozhodovaní založenom na osobných údajoch týkajúcich sa jej osoby. Proti tomuto rozhodnutiu podala D & B opravný prostriedok na Spolkový správny súd (Bundesverwaltungsgericht), keďže sa domnievala, že nie je povinná poskytnúť ďalšie informácie nad rámec tých, ktoré už CK poskytla a to aj z dôvodu, že by tým zasiahla do obchodného tajomstva tretieho subjektu.[9] Spolkový správny súd svojím rozhodnutím z 23. októbra 2019 konštatoval, že spoločnosť D & B porušila článok 15 ods. 1 písm. h) GDPR tým, že neposkytla CK zmysluplné informácie o postupe použitom pri automatizovanom rozhodovaní založenom na osobných údajoch týkajúcich sa CK, alebo prinajmenšom tým, že dostatočne neodôvodnila, prečo nemôže tieto informácie poskytnúť. V konkrétnosti súd uviedol, že D & B neposkytla CK dostatočné vysvetlenia, ktoré by jej umožnili pochopiť, ako bola stanovená prognóza týkajúca sa jej osoby o pravdepodobnosti jej budúceho správania („score“), ktorú jej táto spoločnosť oznámila so spresnením, že na účely získania tohto „score“ boli niektoré sociálno demografické údaje CK „ekvivalentne agregované“.

[8] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov).

[9] Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/943 z 8. júna 2016 o ochrane nesprístupneného know-how a obchodných informácií (obchodného tajomstva).

Keďže uvedené rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť a v zmysle rakúskeho práva bolo vykonateľné, CK podala návrh na nútený výkon tohto rozhodnutia na Magistrát mesta Viedeň, ktorý však tento návrh zamietol s odôvodnením, že spoločnosť D & B si dostatočne splnila svoju povinnosť, a to napriek tomu, že k poskytnutiu ďalších informácií v súlade s rozhodnutím Spolkového správneho súdu nedošlo.

CK napokon podala proti rozhodnutiu Magistrátu žalobu za účelom núteného výkonu rozhodnutia na Správny súd Viedeň (Verwaltungsgericht Wien), vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania. Tento súd uviedol, že v prejednávanej veci viaceré skutočnosti jasne preukazujú, že informácie poskytnuté spoločnosťou D & B sú v rozpore so skutkovými okolnosťami. Hoci informácie oznámené CK, medzi ktoré patrí najmä získané „score“, svedčili o jej veľmi dobrej bonite, skutočné profilovanie viedlo k záveru, že nebola bonitná, a to ani pokiaľ ide o zaplatenie sumy 10 eur mesačne na základe zmluvy o poskytovaní mobilných telefónnych služieb. Vnútroštátny súd teda konštatoval, že vzniká otázka, či článok 15 ods. 1 písm. h) GDPR dotknutej osobe zaručuje možnosť overiť správnosť informácií poskytnutých prevádzkovateľom. Ak by to tak nebolo, právo na prístup k osobným údajom dotknutej osoby a ďalším informáciám, ktoré sú v ňom stanovené, by stratilo zmysel a bolo by zbytočné, a najmä preto, že každý prevádzkovateľ by v tomto prípade mohol poskytnúť nesprávne informácie. Napokon vyvstala taktiež otázka či môže existencia obchodného tajomstva odmedziť právo na prístup k údajom, ktoré zaručujú ustanovenia článku 15 ods. 1 písm. h) v spojení s článkom 22 GDPR.

Vnútroštátny súd si kládol otázku, aké konkrétne kroky musí spoločnosť D & B vykonať a aké informácie musí poskytnúť za účelom vykonania vyššie spomenutého rozhodnutia, pričom od Súdneho dvora žiada v tomto ohľade o usmernenie k výkladu GDPR a taktiež smernice (EÚ) 2016/943 o ochrane obchodného tajomstva.

Právne posúdenie veci

Položenými otázkami sa vnútroštátny súd vlastne pýta, či sa má článok 15 ods. 1 písm. h) GDPR vykladať v tom zmysle, že v prípade automatizovaného rozhodovania vrátane profilovania v zmysle článku 22 ods. 1 tohto nariadenia môže dotknutá osoba od prevádzkovateľa v rámci „zmysluplných informácií o použitom postupe“ požadovať vyčerpávajúce vysvetlenie postupu a zásad použitých v jej prípade na automatizované využitie jej osobných údajov na účely dosiahnutia určitého výsledku, napríklad profilu bonity.

Súdny dvor úvodom pripomína, že na účely výkladu ustanovenia práva Únie je potrebné zohľadniť nielen jeho znenie, ale aj jeho kontext a ciele sledované právnou úpravou, ktorej je súčasťou.[10]

Pokiaľ ide o znenie článku 15 ods. 1 písm. h) GDPR, Súdny dvor uvádza, že významy pojmu „zmysluplné informácie“ v zmysle tohto ustanovenia sa v jeho rôznych jazykových zneniach líšia, pričom niektoré z nich uprednostňujú **funkčnosť** (francúzske, holandské a portugalské znenie) **alebo relevantnosť** (rumunské znenie) **informácií**, ktoré sa majú poskytnúť, zatiaľ čo iné zdôrazňujú ich **význam** (španielske či poľské znenie). Napokon v ďalších jazykových zneniach uvedeného ustanovenia možno použitý výraz chápať ako odkaz na **dobrú zrozumiteľnosť** uvedených informácií, tak aj ako odkaz na ich určitú **kvalitu** (nemecké a anglické znenie). Rozdielnosť významov použitých v rôznych jazykových zneniach treba chápať v zmysle ich komplementárnosti a tento faktor je potrebné zohľadniť aj pri výklade tohto pojmu.

[10] Rozsudok zo 4. mája 2023, Österreichische Datenschutzbehörde a CRIF, C-487/21, bod 19 a tam citovaná judikatúra.

Na základe preskúmania cieľov GDPR, a najmä z jeho článku 15 ods. 1 písm. h) vyplýva, že právo na získanie „zmysluplných informácií o použitom postupe“ pri automatizovanom rozhodovaní, v zmysle tohto ustanovenia, treba chápať ako právo na **vysvetlenie postupu a zásad**, ktoré boli konkrétne použité na automatizované využívanie osobných údajov dotknutej osoby na účely dosiahnutia konkrétneho výsledku, napríklad stanovenia jej profilu bonity. Dotknutej osobe teda musí byť umožnené pochopiť, ktoré z jej osobných údajov boli použité a akým spôsobom boli použité pri prijímaní dotknutého automatizovaného rozhodovania, pričom zložitosť operácií vykonávaných v rámci automatizovaného rozhodovania nemôže oslobodiť prevádzkovateľa od povinnosti poskytnúť toto vysvetlenie.

S cieľom umožniť dotknutej osobe účinne vykonávať práva, ktoré jej priznáva GDPR, a najmä jeho článok 22 ods. 3, **musí byť toto vysvetlenie poskytnuté prostredníctvom relevantných informácií a v stručnej, transparentnej, zrozumiteľnej a ľahko dostupnej forme**.

Takéto požiadavky nespĺňa ani jednoduché oznámenie zložitého matematického vzorca, akým je algoritmus, ani podrobný opis všetkých krokov automatizovaného rozhodovania, keďže žiadny z týchto spôsobov nepredstavuje dostatočne stručné a zrozumiteľné vysvetlenie.

Súdny dvor ďalej vysvetľuje, že v prípade profilovania, o aké ide vo veci samej, vnútroštátny súd by mohol považovať za dostatočne transparentné a zrozumiteľné najmä informovanie dotknutej osoby o rozsahu, v akom by zmena zohľadnených osobných údajov viedla k odlišnému výsledku.

Napokon Súdny dvor konštatuje, že ak sa prevádzkovateľ domnieva, že informácie, ktoré má poskytnúť obsahujú chránené údaje tretích strán alebo obchodné tajomstvo, musí prevádzkovateľ poskytnúť tieto údajne chránené informácie príslušnému dozornému orgánu alebo súdu. Je na tomto orgáne alebo súde, aby vyvážil dotknuté práva a záujmy za účelom určenia rozsahu práva dotknutej osoby na prístup k týmto informáciám. Súdny dvor v tejto súvislosti uvádza, že GDPR bráni aplikácii takého vnútroštátneho ustanovenia, ktoré automaticky vylučuje právo na prístup k informáciám, ak by to ohrozilo obchodné tajomstvo prevádzkovateľa alebo tretej strany.

JUDr. Tatiana Siranko Kanáliková, PhD.
Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Zdroje:

1. Súdny dvor Európskej únie. *Rozsudok Súdneho dvora vo veci C-743/24* [online]. Luxemburg: Súdny dvor Európskej únie, 2025 [cit. 2025-06-17]. Dostupné na: https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=297543&pageIndex=0&doclang=sk&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=7802168

2. Súdny dvor Európskej únie. *Rozsudok Súdneho dvora vo veci C-203/22* [online]. Luxemburg: Súdny dvor Európskej únie, 2025 [cit. 2025-06-17]. Dostupné na: https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=295841&mode=req&pageIndex=1&dir=&occ=first&part=1&text=&doclang=SK&cid=12395495

3. Eur-lex. *Charta základných práv Európskej únie* [online]. Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2025 [cit. 2025-06-17]. Dostupné na: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2010.083.01.0389.01.SLK&toc=OJ%3AC%3A2010%3A083%3ATOC

4. Eur-lex. *Dohoda o obchode a spolupráci medzi Európskou úniou a Európskym spoločenstvom pre atómovú energiu na jednej strane a Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska na strane druhej* [online]

Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2025 [cit. 2025-06-17]. Dostupné na: https://eur-lex.europa.eu/legal - content/SK/TXT/?uri=celex%3A22021A0430%2801%29

5. Eur-lex. *Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov)* [online]. Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2025 [cit. 2025-06-17]. Dostupné na: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=-CELEX%3A02016R0679-20160504&qid=1745394997431

6. Eur-lex. *Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/943 z 8. júna 2016 o ochrane nesprístupneného know-how a obchodných informácií (obchodného tajomstva) pre ich neoprávneným získaním, využitím a sprístupnením* [online]. Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2025 [cit. 2025-06-17]. Dostupné na: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A02016L0943-20160615

Rozhodnutia členských štátov nadväzujúce na predbežné otázky rozhodnuté Súdnym dvorom Európskej únie za obdobie: október 2024

NEMECKO – SPOLKOVÝ SÚDNY DVOR

[Rozsudok dm-drogerie markt, C-296/23]

Nekalá súťaž – Biocídne výrobky

Spolkový súdny dvor rozhodol, že výraz „šetrný k pokožke“ v reklame na dezinfekčný prostriedok bol v zmysle zákona proti nekalej súťaži použitý neoprávnene. Nemecká sieť drogérií „dm“ počas pandémie Covid-19 ponúkala na predaj výrobok určený na dezinfekciu, na ktorom bolo uvedené „šetrný k pokožke, bio a bez alkoholu“. V rámci konania proti „dm“ začatého na návrh združenia pre boj proti nekalej súťaži sa Spolkový súdny dvor pýtal Súdneho dvora na pojem „žiadne iné podobné označenie“ v zmysle článku 72 odseku 3 druhej vety nariadenia EÚ č. 528/2012. Na základe kritérií uvedených v rozsudku dm-drogerie markt (C-296/23) nemecký najvyšší súd dospel k záveru, že označenie biocídneho výrobku ako „šetrného k pokožke“ predstavuje „iné podobné označenie“, na ktoré sa vzťahuje zákaz stanovený vyššie uvedeným ustanovením. Domnieval sa, že uvedené označenie zdôraznilo pozitívnu vlastnosť dezinfekčného prostriedku, a preto môže potenciálne zľahčovať riziká tohto biocídneho výrobku. Navyše, zvýraznenie tejto pozitívnej vlastnosti mohlo viesť k nadmernému používaniu dezinfekčného prostriedku, čo by bolo v rozpore s cieľom zníženia používania biocídnych produktov presadzovaným nariadením č. 528/2012.

Bundesgerichtshof, rozsudok z 10. 10. 2024, I ZR 108/22 (DE)

Tlačové komuniké (DE)

ŠPANIELSKO – VYŠŠÍ SÚD AUTONÓMNEHO SPOLOČENSTVA KASTÍLIA-LEÓN

[Rozsudok ASCEL, C-436/22]

Životné prostredie – ochrana prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín – stav ochrany vlkov

Odvolávajúc sa na rozsudok Súdneho dvora C-436/22, Vyšší súd autonómneho spoločenstva Kastília-León čiastočne vyhovel odvolaniu, ktoré mu predložilo združenie na ochranu zvierat. Vyhlásil regionálne rozhodnutie, ktorým sa schvaľuje plán oblastného využívania vlkov a povoľuje lov vlkov v regióne severne od rieky Douro na roky 2019 až 2022 za neplatné. Nielenže sa toto rozhodnutie považovalo za odporujúce právu Únie, najmä smernici 92/44/ES, keďže stav ochrany vlkov je v regióne opísaný ako „nepriaznivý a nedostatočný“, ale bolo aj v rozpore s vnútroštátnymi predpismi o ochrane životného prostredia, ako aj s judikatúrou ústavného súdu.

Cour supérieure de justice de Castilla y León, rozsudok z 24. 10. 2024 č. 1245/2024 (ES)

ČESKÁ REPUBLIKA – KRAJSKÝ SÚD V BRNE

[Rozsudok Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor azylové a migrační politiky, C-406/22]

Kontroly na hraniciach, azyl a prisťahovalectvo – Medzinárodná ochrana – Pojem „bezpečná krajina pôvodu“

Krajský súd v Brne, opierajúc sa o rozsudok veľkej komory Súdneho dvora C-406/22, zrušil rozhodnutie Ministerstva vnútra ČR o zamietnutí žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej moldavským štátnym príslušníkom s odôvodnením, že Moldavsko je bezpečnou krajinou pôvodu. Vo svetle rozsudku Súdneho dvora sa súd domnieval, že pojem bezpečnej krajiny pôvodu stanovený v českej právnej úprave nebol v súlade s právom EÚ, keďže v podstate umožňoval považovať žiadosť podanú žiadateľom z bezpečnej krajiny pôvodu za zjavne neopodstatnenú bez toho, aby sa posúdili okolnosti žiadosti vo veci samej. V dôsledku toho súd neuplatnil vnútroštátnu právnu úpravu. Vnútroštátny súd ďalej rozhodol aj o tom, že Moldavsko nemôže byť považované za bezpečnú krajinu pôvodu, pretože niektoré časti jeho územia nespĺňajú kritériá stanovené v smernici 2013/32/EÚ o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany. Nakoniec súd vyslovil, že v tomto prípade nie je potrebné preskúmavať uplatnenie čl. 15 Dohovoru o ochrane ĽP a ZS.

Krajský soud v Brně, rozsudok zo 16. 10. 2024, č. 41 Az 14/2022-154 (CS)

SKORŠIE ROOZHODNUTIA

GRÉCKO – ŠTÁTNA RADA

[Rozsudok Kapniki A. Michalidis (C-99/22)]

Poľnohospodárstvo – Nariadenie (EHS) č. 2062/92 – Zníženie prémií poskytovaných nákupcom listového tabaku – Zásada právnej istoty a ochrany legitímnej dôvery

V rámci konania v súvislosti so žalobou, ktorú podala spoločnosť Kapniki A. Michaïlidis AE, Štátna rada potvrdila napadnutý rozsudok odvolacieho správneho súdu v Aténach, ktorý zamietol odvolanie proti rozhodnutiu vynesenému prvoinštančným správnym súdom v Aténach. Súd zamietol žalobu o neplatnosť aktu Národného úradu pre tabak, ktorým sa nariaďuje vrátenie časti prémie poskytnutej tejto spoločnosti ako nákupcovi listového tabaku z dôvodu, že jej bola vyplatená neoprávnene. Napadnutý akt bol založený na článku 3 odseku 3 nariadenia (EHS) č. 2062/92 upravujúceho zníženie prémií v závislosti od množstva nakúpeného tabaku nižších tried, kategórií alebo akostí. Štátna rada si osvojila argumentáciu uvedenú v rozsudku Súdneho dvora C-99/22, podľa ktorej článok 3 odsek 3 tohto nariadenia má retroaktívny účinok, ale neporušuje princíp zákazu retroaktivity právnych noriem a ochrany legitímnej dôvery a zamietla opravný prostriedok podaný žalobkyňou, majúci za cieľ spochybnenie platnosti predmetného ustanovenia.

Symvoulio tis Epikrateias, rozsudok z 18. 06. 2024, č. 884/2024 (EL) (dostupný na vyžiadanie)

NEMECKO – SPOLKOVÝ SPRÁVNY SÚD

[Rozsudok Weingut A, C-354/22]

Poľnohospodárstvo – Označovanie a obchodná úprava v sektore vinohradníctva a vinárstva – Označenie vinárskeho podniku, ktorý uskutočňuje vinifikáciu

Spolkový správny súd rozhodol, že vinárstvo v Mosele, ktoré si nechalo vylisovať hrozno z prenajatej vinice v prenajatom lisovacom zariadení, nebolo oprávnené pri obchodnej úprave vína používať výrazy „vinárstvo“ a „fľašovanie vo vinárstve“. V tomto kontexte sa Spolkový správny súd pýtal Súdneho dvora na podmienky vinifikácie vykonávanej výlučne vo vinárskom podniku, ktorého názov víno nesie v zmysle článku 54 odseku 1 druhej vety delegovaného nariadenia (EÚ) 2019/33. Zohľadniac požiadavky vyjadrené Súdnym dvorom v rozsudku Weingut A (C-345/22), vysoká správna inštancia rozhodla, že vinifikácia nebola uskutočnená výlučne vo vinárstve, ktorého meno nesie víno, keďže podľa nájomnej zmluvy v prípade nepredvídaných problémov počas procesu lisovania by vinárstvo prenajímajúce lisovacie zariadenie mohlo a malo prijímať rozhodnutia nezávisle od vinárstva, ktorého meno víno nesie.

Bundesverwaltungsgericht, rozsudok z 29. 8. 2024 (DE)

Preklad:
JUDr. Mária Matisová
Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Zdroj:
Flash News Monitoring of Preliminary Rulings 5/24 [online]. Luxemburg: Súdny dvor Európskej únie, 2024 [cit. 2025-05-22]. Dostupné na: https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2025-01/flash--suivi-5-2024_en.pdf.

Volebné právo odsúdených v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva

Preklad prehľadu judikatúry (tzv. factsheet) — materiálu, ktorý zostavilo Tlačové oddelenie Európskeho súdu pre ľudské práva.

„Práva zaručené článkom 3 Protokolu č. 1 [k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd[1] *(ďalej len „dohovor")] sú kľúčové pre vytvorenie a udržanie základov účinnej a zmysluplnej demokracie, ktorá sa riadi zásadami právneho štátu...*

Práva priznané článkom 3 protokolu č. 1 k dohovoru však nie sú absolútne. Existuje priestor pre ich implicitné obmedzenie a zmluvné štáty musia v tejto oblasti disponovať [určitou] mierou voľnej úvahy.

... V Európe existuje veľa spôsobov organizácie a fungovania volebných systémov a množstvo rozdielov, okrem iného v historickom vývoji, kultúrnej rozmanitosti a politickom myslení, ktoré si každý zmluvný štát musí pretaviť do vlastnej demokratickej vízie.

... Odsúdení vo všeobecnosti naďalej požívajú všetky základné práva a slobody zaručené dohovorom s výnimkou práva na [osobnú] slobodu, pri ktorom zákonne uložené obmedzenie osobnej slobody výslovne spadá do rozsahu pôsobnosti článku 5 dohovoru [zaručujúceho právo na slobodu a bezpečnosť]. ... Akékoľvek obmedzenie týchto ďalších práv musí byť odôvodnené...

Nie je teda pochýb o tom, že odsúdený nestráca svoje práva vyplývajúce z dohovoru len preto, že je vo výkone trestu odňatia slobody na základe odsúdenia [hoci zo samotnej podstaty veci je výkon týchto práv do určitej miery obmedzený]. *V systéme dohovoru, v ktorom sú tolerancia a zhovievavosť uznávanými charakteristickými znakmi demokratickej spoločnosti, nie je miesto ani pre automatické odňatie volebného práva založené len na tom, čo by mohlo pohoršovať verejnú mienku.*

Tento štandard tolerancie nebráni demokratickej spoločnosti, aby prijala opatrenia na svoju ochranu pred konaním, ktorého cieľom je zničiť práva alebo slobody ustanovené v dohovore. Článok 3 protokolu č. 1 k dohovoru, ktorý zakotvuje možnosť jednotlivca ovplyvňovať zloženie zákonodarnej moci, preto nevylučuje, aby bolo možné obmedziť volebné právo jednotlivca, ktorý napríklad vážne zneužil verejnú funkciu, alebo ktorého správanie ohrozovalo právny štát či demokratické základy... K prísnemu opatreniu odňatia volebného práva sa však nesmie pristupovať ľahkovážne a zásada proporcionality vyžaduje, aby bola medzi sankciou a správaním a situáciou dotknutého jednotlivca zreteľná a dostatočná súvislosť. ... Tak ako v iných kontextoch, nezávislý súd, ktorý uplatňuje [zásadu] *kontradiktórnosti konania, poskytuje silnú záruku proti* svojvôli." (rozsudok veľkej komory zo 6. októbra 2005 vo veci *Hirst proti Spojenému kráľovstvu (č. 2),* odseky 58 – 61 a 69 – 71).

[1] Článok 3 protokolu č. 1 k dohovoru (právo na slobodné voľby) ustanovuje, že:
„Vysoké zmluvné strany sa zaväzujú konať v rozumných intervaloch slobodné voľby s tajným hlasovaním za podmienok, ktoré zabezpečia slobodné vyja drenie názorov ľudu pri voľbe zákonodarného zboru."

PRÍPADY TÝKAJÚCE SA SPOJENÉHO KRÁĽOVSTVA

Hirst proti Spojenému kráľovstvu (č. 2)

6. októbra 2005 (veľká komora – rozsudok)

Sťažovateľovi, odsúdenému za zabitie na trest odňatia slobody na doživotie, počas výkonu tohto trestu odňali volebné právo podľa § 3 zákona o zastúpení ľudu z roku 1983, ktorý sa vzťahoval na odsúdené osoby vo výkone trestu odňatia slobody. V roku 2004 bol [sťažovateľ] podmienečne prepustený z výkonu trestu odňatia slobody. Sťažovateľ tvrdil, že ako na odsúdeného vo výkone trestu odňatia slobody sa naňho vzťahoval plošný zákaz účasti na voľbách.

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESĽP“) rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 3 protokolu č. 1** k dohovoru (právo na slobodné voľby) z dôvodu automatického a diskriminačného obmedzenia volebného práva sťažovateľa pre jeho postavenie odsúdeného vo výkone trestu odňatia slobody.

Greens a M. T. proti Spojenému kráľovstvu

23. novembra 2010

Obaja sťažovatelia boli vo výkone trestu odňatia slobody. Vec sa týkala pretrvávajúcej neschopnosti [štátnych orgánov] novelizovať právne predpisy, ktoré ukladali odsúdeným vo výkone trestu odňatia slobody v Spojenom kráľovstve plošný zákaz účasti na národných a európskych voľbách.

ESĽP rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 3 protokolu č. 1** k dohovoru. Skonštatoval, že k porušeniu došlo tým, že Spojené kráľovstvo nevykonalo rozsudok veľkej komory ESĽP vo veci *Hirst proti Spojenému kráľovstvu (č. 2)* (pozri vyššie).

ESĽP sa následne, najmä vzhľadom na značný počet opakovaných sťažností, ktoré dostal krátko pred všeobecnými voľbami v máji 2010 a v nasledujúcich šiestich mesiacoch, rozhodol uplatniť v tejto veci svoj proces pilotného rozsudku[2].

Podľa **článku 46** dohovoru (záväznosť a vykonávanie rozsudkov)[3] bolo Spojené kráľovstvo povinné do šiestich mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozsudku vo veci *Greens a M.T.* predložiť legislatívne návrhy na zmenu a doplnenie dotknutých právnych predpisov s cieľom prijať volebný zákon na dosiahnutie súladu s rozsudkom ESĽP vo veci *Hirst (č. 2)* podľa príslušného časového harmonogramu určeného Výborom ministrov Rady Európy.

ESĽP tiež považoval za vhodné pozastaviť vybavovanie takýchto sťažností, ktoré ešte neboli zaregistrované, ako aj budúcich sťažností, bez toho, aby bolo dotknuté akékoľvek rozhodnutie o pokračovaní vo vybavovaní týchto vecí, ak to bude potrebné[4]. Prerokovanie približne 2 000 podobných nevybavených sťažností proti

[2] ESĽP vyvinul proces pilotného rozsudku ako techniku na identifikáciu štrukturálnych problémov, ktoré sú základom pre opakujúce sa veci [vedené] proti mnohým krajinám, a na uloženie povinnosti štátom tieto problémy riešiť. Pozri prehľad Pilotné rozsudky.

[3] Podľa článku 46 dohovoru, Výbor ministrov, výkonný orgán Rady Európy, dohliada na výkon rozsudkov ESĽP. Ďalšie informácie o vykonávacom konaní a o stave výkonu rozhodnutí vo veciach, ktoré sú predmetom dohľadu Výboru ministrov, nájdete na internetovej stránke Oddelenia pre výkon rozsudkov ESĽP: www.coe.int/en/web/execution.

[4] ESĽP následne predĺžil vláde Spojeného kráľovstva lehotu [na predloženie príslušných legislatívnych návrhov] do skončenia konania [resp. do šiestich mesiacov od prijatia rozsudku veľkej komory] vo veci *Scoppola proti Taliansku (č. 3)*, ktorý je zhrnutý nižšie (pozri tlačovú správu z 22. mája 2012).

Spojenému kráľovstvu bolo ďalej odročené[5] do 24. septembra 2013, keď ESĽP rozhodol, že konanie o týchto sťažnostiach už nebude odročovať a bude ich vybavovať v riadnom termíne.

McLean a Cole proti Spojenému kráľovstvu

11. júna 2013 (rozhodnutie o prijateľnosti)

Sťažovatelia, dvaja odsúdení, sa sťažovali, že sa na nich vzťahuje plošný zákaz účasti na voľbách a že im znemožnili zúčastniť sa na rôznych voľbách v minulosti, ako aj na tých, ktoré sa majú konať v budúcnosti.

ESĽP vyhlásil sťažnosti sťažovateľov podľa článku 3 protokolu č. 1 za **neprijateľné**, pretože boli podané oneskorene alebo [,naopak,] predčasne, prípadne sa týkali volieb, na ktoré sa nevzťahuje dohovor.

Dunn a ďalší proti Spojenému kráľovstvu

13. mája 2014 (rozhodnutie o prijateľnosti)

131 sťažovateľov, všetci odsúdení, sa okrem iného sťažovalo na plošný zákaz voliť [uložený] odsúdeným vo výkone trestu odňatia slobody v Spojenom kráľovstve vo vzťahu k „nadchádzajúcim“ voľbám do parlamentu Spojeného kráľovstva alebo škótskeho parlamentu.

ESĽP vyhlásil sťažnosti za **neprijateľné**. Konkrétne uviedol, že sťažovatelia sa sťažovali vo vzťahu k nadchádzajúcim voľbám. [Aj] za predpokladu, že [sťažovatelia] formulovali dostatočne jasné sťažnosti týkajúce sa prípadného vylúčenia z týchto volieb, ESĽP dospel k záveru, že neuviedli skutočnosti potrebné na odôvodnenie svojich sťažností, keďže následne nepotvrdili, že sa v deň konania predmetných volieb nachádzali vo výkone trestu odňatia slobody.

Firth a ďalší proti Spojenému kráľovstvu

12. augusta 2014

Táto vec sa týkala desiatich odsúdených, ktorí v dôsledku odsúdenia a obmedzenia osobnej slobody na základe uloženia trestu odňatia slobody automaticky nemohli voliť vo voľbách do Európskeho parlamentu [ktoré sa konali] 4. júna 2009.

ESĽP uznal kroky, ktoré boli prijaté v Spojenom kráľovstve v súvislosti so zverejnením návrhu zákona a správou parlamentného spoločného výboru vymenovaného na preskúmanie návrhu zákona. Vzhľadom na to, že právne predpisy zostali nezmenené, však dospel k záveru, že došlo **k porušeniu článku 3 protokolu č. 1** k dohovoru, pretože vec bola totožná s vecou *Greens a M.T.* (pozri vyššie).

ESĽP zamietol žiadosť sťažovateľov o náhradu škody a trov právneho zastúpenia. Rovnako ako v predchádzajúcich rozsudkoch týkajúcich sa volebného práva odsúdených vo výkone trestu odňatia slobody rozhodol, že zistenie porušenia predstavuje dostatočné spravodlivé zadosťučinenie za akúkoľvek nemajetkovú ujmu, ktorú sťažovatelia utrpeli. Pokiaľ ide o nárok sťažovateľov na náhradu trov právneho zastúpenia, ESĽP odkázal na svoje vyjadrenia v rozsudku vo veci *Greens a M.T.*, odsek 120, v ktorom uviedol, že je nepravdepodobné, že by v budúcich nadväzujúcich veciach priznal náhradu trov [právneho zastúpenia]. Vysvetlil, že od súčasných sťažovateľov sa pri podávaní sťažností vyžadovalo len, aby citovali článok 3 protokolu č. 1 k dohovoru, tvrdili, že boli obmedzení na osobnej slobode na základe výroku o uložení trestu odňatia slobody ku dňu [konania] predmetných volieb a potvrdili, že inak [by] boli oprávnení voliť v týchto voľbách.

[5] Pozri tlačovú správu z 26. marca 2013.

ESĽP skonštatoval, že podanie takejto sťažnosti je jednoduché a nevyžaduje si právnu pomoc. Dospel preto k záveru, že požadované trovy právneho zastúpenia neboli vynaložené odôvodnene a nevyhnutne.

McHugh a ďalší proti Spojenému kráľovstvu
10. februára 2015

Táto vec sa týkala 1 015 odsúdených, ktorí v dôsledku odsúdenia a obmedzenia osobnej slobody na základe uloženia trestu odňatia slobody automaticky nemohli voliť vo voľbách.

ESĽP dospel k záveru, že došlo k **porušeniu článku 3 protokolu č. 1** k dohovoru, pretože vec bola totožná s inými vecami [týkajúcimi sa] volebného práva odsúdených, v ktorých sa rozhodlo o porušení volebného práva (pozri vyššie) a príslušné právne predpisy ešte neboli novelizované. Zamietol žiadosť sťažovateľov o náhradu škody a trov právneho zastúpenia.

Pozri aj novšie [rozhodnutia]: ***Millbank a ďalší proti Spojenému kráľovstvu***, rozsudok z 30. júna 2016; ***Miller a ďalší proti Spojenému kráľovstvu***, rozsudok (výboru) z 11. apríla 2019.

Moohan proti Spojenému kráľovstvu a Gillon proti Spojenému kráľovstvu
13. júna 2017 (rozhodnutie o prijateľnosti)

Sťažovatelia, ktorí vykonávali trest odňatia slobody, neboli oprávnení hlasovať v referende o nezávislosti, ktoré sa konalo 18. septembra 2014 v Škótsku, keďže príslušné vnútroštátne právne predpisy ustanovovali, že odsúdená osoba je právne nespôsobilá hlasovať v referende, ak je v deň konania referenda vo výkone trestu odňatia slobody.

ESĽP vyhlásil sťažnosti za **neprijateľné**, keďže zistil, že námietka sťažovateľov je nezlučiteľná s ustanoveniami dohovoru a jeho protokolov. Uviedol najmä, že z ustálenej judikatúry jednoznačne vyplýva, že podľa názoru ESĽP sa článok 3 protokolu č. 1 na referendá nevzťahuje.

Frodl proti Rakúsku
8. apríla 2010

Sťažovateľ bol odsúdeným, ktorý v Rakúsku vykonával trest odňatia slobody na doživotie za vraždu. Podľa zákona o voľbách do Národnej rady - ktorý ustanovoval, že odsúdený, ktorý vykonáva trest odňatia slobody dlhší ako jeden rok za úmyselný trestný čin, nesmie voliť - mu bolo odňaté volebné právo.

ESĽP rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 3 protokolu č. 1** k dohovoru. Konštatoval, že ustanovenie o odňatí volebného práva obsiahnuté v § 22 zákona o voľbách do Národnej rady je podrobnejšie ako ustanovenia, ktoré sa uplatňovali vo veci *Hirst proti Spojenému kráľovstvu (č. 2)* (pozri vyššie). Nevzťahovalo sa automaticky na všetkých odsúdených vo výkone trestu odňatia slobody, ale len na tých, ktorým bol uložený trest odňatia slobody dlhší ako jeden rok za úmyselný trestný čin. Napriek tomu, predmetné ustanovenie nespĺňalo všetky kritériá, ktoré ESĽP stanovil na to, aby bolo opatrenie [vyúsťujúce do] odňatia volebného práva v súlade s dohovorom, a to, že rozhodnutie o odňatí volebného práva by mal prijať sudca s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prípadu a že musí existovať súvislosť medzi spáchaným trestným činom a otázkami týkajúcimi sa volieb a demokratických inštitúcií. Tieto kritériá slúžili na to, aby sa odňatie volebného práva zaviedlo ako výnimka, a to aj pre odsúdených vo výkone trestu odňatia slobody. Zákonné ustanovenia, na základe ktorých bolo sťažovateľovi odňaté volebné právo, však takúto súvislosť nezakladali.

Scoppola proti Taliansku (č. 3)
22. mája 2012 (veľká komora)

Sťažovateľ namietal, že zákaz zastávať verejnú funkciu, ktorý mu bol uložený v dôsledku trestu odňatia slobody na doživotie za vraždu, znamenal trvalú stratu volebného práva. V roku 2002 bol sťažovateľ odsúdený porotným súdom na trest odňatia slobody na doživotie za vraždu, pokus o vraždu, týranie blízkej osoby a nedovolené držanie strelnej zbrane. Podľa talianskej právnej úpravy trest odňatia slobody na doživotie znamenal doživotný zákaz zastávať verejnú funkciu, čo znamenalo trvalú stratu volebného práva.

ESĽP rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 3 protokolu č. 1** k dohovoru. Skonštatoval najmä, že podľa talianskej právnej úpravy strácajú volebné právo len osoby vo výkone trestu odňatia slobody odsúdené za určité trestné činy proti štátu alebo súdnemu systému alebo odsúdené na trest odňatia slobody v trvaní najmenej troch rokov. Nešlo teda o všeobecné, automatické a nerozlišujúce opatrenie – [t. j.] také, ktoré viedlo ESĽP k zisteniu porušenia článku 3 protokolu č. 1 k dohovoru v rozsudku vo veci *Hirst proti Spojenému kráľovstvu (č. 2)* z októbra 2005 (pozri vyššie).

ESĽP preto potvrdil rozsudok vo *veci Hirst (č. 2)*, pričom opäť skonštatoval, že všeobecné, automatické a nerozlišujúce odňatie volebného práva všetkým odsúdeným vo výkone trestu odňatia slobody, bez ohľadu na povahu alebo závažnosť [nimi spáchaných] trestných činov, je nezlučiteľné s článkom 3 protokolu č. 1 k dohovoru. Akceptoval však argument vlády Spojeného kráľovstva, ktorá dostala povolenie predložiť [svoje písomné] vyjadrenie ako tretia strana, že každý štát má širokú mieru voľného uváženia, pokiaľ ide o spôsob úpravy zákazu, a to tak v súvislosti s typmi trestných činov, ktoré by mali viesť k strate volebného práva, ako aj v súvislosti s tým, či má byť odňatie volebného práva nariadené sudcom v individuálnom prípade, alebo má vyplývať zo všeobecného uplatňovania zákona.

Söyler proti Turecku
17. septembra 2013

Táto vec sa týkala sťažnosti podnikateľa odsúdeného za vystavovanie nekrytých šekov, ktorý nemohol voliť v tureckých parlamentných voľbách v roku 2007, keď bol vo výkone trestu odňatia slobody, ani v parlamentných voľbách v roku 2011 po tom, čo bol podmienečne prepustený z výkonu trestu odňatia slobody. Sťažovateľ uviedol, že bol odsúdený za vystavovanie nekrytých šekov, čo nie je [taký] trestný čin, ktorý by znamenal, že nie je hodný vykonávania svojich občianskych povinností.

ESĽP rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 3 protokolu č. 1** k dohovoru. Skonštatoval najmä, že odňatie volebného práva odsúdeným vo výkone trestu odňatia slobody v Turecku bolo automatické a nerozlišujúce a nezohľadňovalo povahu alebo závažnosť trestného činu, dĺžku trestu odňatia slobody ani individuálne správanie alebo situáciu odsúdeného. Uplatnenie takéhoto prísneho opatrenia na životne dôležité právo vyplývajúce z dohovoru sa muselo považovať za vybočenie z prijateľného manévrovacieho priestoru[, ktorým] štát [disponuje] pri rozhodovaní o takých otázkach, ako sú volebné práva odsúdených vo výkone trestu odňatia slobody. Zákaz [voliť] bol v skutočnosti prísnejší a ďalekosiahlejší ako akýkoľvek zákaz, ktorý musel ESĽP posudzovať v predchádzajúcich veciach proti Spojenému kráľovstvu, Rakúsku a Taliansku (pozri vyššie uvedené rozhodnutia vo veciach *Hirst (č. 2)*, *Frodl* a *Scoppola (č. 3)*), keďže sa vzťahoval na odsúdených aj po ich podmienečnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody a na tých, ktorým bol uložený podmienečný trest, a ktorí teda ani nevykonávajú trest odňatia slobody.

Pozri tiež: ***Çetin proti Turecku***, rozsudok (výboru) z 1. februára 2022.

Ančugov a Gladkov proti Rusku[6]
4. júla 2013

Obaja sťažovatelia boli odsúdení za vraždu a iné trestné činy na trest smrti, ktorý bol neskôr zmenený na trest odňatia slobody na pätnásť rokov. Podľa článku 32 ods. 3 ruskej ústavy boli tiež vylúčení z účasti na voľbách, najmä na voľbách do Štátnej dumy a na prezidentských voľbách. Obaja sťažovatelia napadli toto ustanovenie na ruskom ústavnom súde, ktorý však odmietol prijať sťažnosť na preskúmanie s odôvodnením, že nemá právomoc kontrolovať súlad určitých ústavných ustanovení s inými.

ESĽP rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 3 protokolu č. 1** k dohovoru. Najmä skonštatoval, že sťažovateľom sa odňalo právo voliť v parlamentných voľbách bez ohľadu na dĺžku trestu, povahu alebo závažnosť [nimi spáchaného] trestného činu alebo ich individuálnu situáciu. ESĽP odmietol argument ruskej vlády, že táto vec sa podstatne líši od vecí [vedených] proti iným krajinám, najmä Taliansku a Spojenému kráľovstvu, v ktorých sa ESĽP zaoberal otázkou odňatia volebného práva, keďže zákaz voliť odsúdeným vo výkone trestu odňatia slobody v Rusku bol ustanovený v ústave, a nie v zákone. Všetky akty členského štátu totiž podliehajú kontrole podľa dohovoru bez ohľadu na druh príslušného opatrenia. ESĽP preto dospel k záveru, že ruské orgány napriek manévrovaciemu priestoru, ktorý mali pri rozhodovaní o takýchto otázkach, zašli príliš ďaleko, keď automaticky a nerozlišujúco zakázali voliť odsúdeným vo výkone trestu odňatia slobody.

Pokiaľ ide o vykonávanie rozsudku a vzhľadom na zložitosť novelizácie ústavy, ESĽP sa domnieval, že Rusko môže preskúmať všetky možné spôsoby zabezpečenia súladu s dohovorom vrátane určitej formy politického procesu alebo výkladu ústavy v súlade s dohovorom.

Pozri tiež: ***Isakov a ďalší proti Rusku***, rozsudok zo 4. júla 2017.

Murat Vural proti Turecku
21. októbra 2014

V októbri 2005 bol sťažovateľ odsúdený podľa zákona o trestných činoch spáchaných proti Atatürkovi po tom, čo polial farbou niekoľko sôch Mustafu Kemala Atatürka, zakladateľa Tureckej republiky, ktoré sa nachádzali na verejných miestach. Pôvodne bol odsúdený na trest odňatia slobody vo výmere 22 rokov a šesť mesiacov, ale v konaní o odvolaní bol trest znížený na približne 13 rokov. Zároveň prvostupňový súd uložil sťažovateľovi viacero obmedzení; najmä mu počas výkonu trestu zakázal voliť, zúčastňovať sa na voľbách a viesť združenia. V júni 2013 bol podmienečne prepustený z výkonu trestu odňatia slobody.

ESĽP rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 3 protokolu č. 1** k dohovoru. Najmä poznamenal, že odňatie volebného práva sťažovateľovi sa neskončilo, [ani] keď bol v júni 2013 podmienečne prepustený z výkonu trestu odňatia slobody. Celková doba, počas ktorej nemohol voliť, predstavuje viac ako 11 rokov – od 5. februára 2007, keď nadobudlo právoplatnosť [rozhodnutie o] jeho odsúdení, až do 22. októbra 2018, [t. j.] pôvodne predpokladaného dátumu jeho prepustenia. Doteraz sa dvakrát nemohol zúčastniť na parlamentných voľbách. S odkazom na svoju judikatúru, najmä na rozsudok vo veci *Hirst proti Spojenému kráľovstvu (č. 2)* (pozri vyššie), ESĽP zdôraznil, že všeobecné, automatické a nerozlišujúce obmedzenie volebného práva, ktoré sa vzťahuje na všetky osoby vo výkone trestu odňatia slobody, je nezlučiteľné s článkom 3 protokolu č. 1 k dohovoru. ESĽP pripomenul, že už vo veci *Söyler proti Turecku* (pozri vyššie) konštatoval, že zákaz voliť odsúdeným vo výkone trestu odňatia slobody v Turecku je automatický a nerozlišujúci a nezohľadňuje povahu alebo závažnosť trestného činu, dĺžku trestu odňatia slobody – s výnimkou podmienečných trestov kratších ako jeden rok – ani individuálnu situáciu odsúdeného.

[6] Ruská federácia prestala byť 16. septembra 2022 zmluvnou stranou dohovoru.

Kulinski a Sabev proti Bulharsku
21. júla 2016

Táto vec sa týkala ústavného zákazu voliť odsúdeným vo výkone trestu odňatia slobody v Bulharsku. Obaja sťažovatelia namietali, že odňatie volebného práva z dôvodu, že boli odsúdenými vo výkone trestu odňatia slobody, porušilo ich práva podľa článku 3 protokolu č. 1 k dohovoru. Taktiež sa sťažovali, že v súvislosti s touto námietkou nemali k dispozícii účinné vnútroštátne prostriedky nápravy.

ESĽP rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 3 protokolu č. 1** k dohovoru, čím potvrdil svoj záver [vyplývajúci] z predchádzajúcej judikatúry, že všeobecné, automatické a nerozlišujúce obmedzenie volebného práva odsúdených vo výkone trestu odňatia slobody bolo neprimerané akémukoľvek sledovanému legitímnemu cieľu. Pokiaľ ide najmä o argument bulharskej vlády, že odsúdení po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody opäť získavajú volebné právo, ESĽP poznamenal, že to nič nemení na skutočnosti, že podľa zákona platného v čase predmetných volieb bolo všetkým odsúdeným vo výkone trestu odňatia slobody v Bulharsku, vrátane sťažovateľov, bez ohľadu na ich individuálnu situáciu, správanie a závažnosť spáchaných trestných činov, odňaté volebné právo. ESĽP ďalej rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 13** dohovoru (právo na účinný prostriedok nápravy), pričom uviedol, že už v predchádzajúcich veciach rozhodol, že článok 13 nezaručuje prostriedok nápravy, ktorý by umožňoval napadnúť zákony štátu ako také pred vnútroštátnym orgánom z dôvodu ich rozporu s dohovorom.

Pozri tiež: ***Petrov a ďalší proti Bulharsku***, rozhodnutie (výboru) o prijateľnosti z 19. júna 2018; ***Dimov a ďalší proti Bulharsku***, rozsudok (výboru) z 8. júna 2021.

Kalda proti Estónsku (č. 2)
6. decembra 2027[7]

Táto vec sa týkala plošného zákazu hlasovania odsúdených vo výkone trestu odňatia slobody v Estónsku. V dôsledku tohto zákazu nemohol sťažovateľ, odsúdený, ktorý vykonáva trest odňatia slobody na doživotie za rôzne závažné trestné činy, hlasovať vo voľbách do Európskeho parlamentu v roku 2019.

ESĽP rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 3 protokolu č. 1** k dohovoru a konštatoval, že vnútroštátne súdy neprekročili priestor [na voľnú úvahu], ktorý im bol poskytnutý pri posudzovaní zákazu hlasovania vo vzťahu k sťažovateľovi. Domnieval sa, že v sťažovateľovom konkrétnom prípade estónske súdy dôkladne posúdili okolnosti s cieľom určiť primeranosť opatrenia. Predovšetkým sa [vnútroštátne súdy] domnievali, že zákaz hlasovania bol vo vzťahu k sťažovateľovi primeraný vzhľadom na počet, závažnosť a povahu jeho trestných činov, jeho pokračujúce kriminálne správanie počas výkonu trestu odňatia slobody, ako aj jeho trest odňatia slobody na doživotie.

[7] Tento rozsudok nadobudne právoplatnosť za okolností uvedených v článku 44 ods. 2 (právoplatnosť rozsudkov) dohovoru.

Pozri tiež novšie rozsudky a rozhodnutia vydané ESĽP:

Ramishvili proti Gruzínsku
31. mája 2018

Mironescu proti Rumunsku
30. novembra 2021

Preklad:
Mgr. Katarína Drábiková
Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Zdroj:
Factsheet – Prisoners´ right to vote [online]. Štrasburg: Európsky súd pre ľudské práva, 2022 [cit. 2025 - 04 -08]. Dostupné na: https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/fs_prisoners_vote_eng.

Účinná účasť na konaní podľa príručky Európskeho súdu pre ľudské práva

Preklad výňatku, strán 34 – 35, z Príručky [judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva] k článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (z trestnoprávneho hľadiska).

Článok 6 ods. 1 dohovoru

„1. Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo... prejednaná... súdom..., ktorý rozhodne o... oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.“

1. Účinná účasť na konaní

164. Článok 6 vo svojom celku zaručuje právo obvineného účinne sa zúčastňovať na trestnom konaní (*Murtazalijevová proti Rusku* [VK], 2018, ods. 91). Vo všeobecnosti to okrem iného zahŕňa nielen jeho právo byť prítomný [na hlavnom pojednávaní], ale aj právo počúvať a sledovať jeho priebeh. Tieto práva vyplývajú zo samotnej podstaty kontradiktórneho konania a možno ich odvodiť aj zo záruk obsiahnutých v článku 6 ods. 3 písm. c), písm. d) a písm. e) (*Stanford proti Spojenému kráľovstvu*, 1994, ods. 26). Z toho vyplýva, že zlá akustika v súdnej sieni a problémy so sluchom by mohli viesť k porušeniu článku 6 (ods. 29).

165. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESĽP“) tiež konštatoval, že účinná účasť obvineného na trestnom konaní musí rovnako zahŕňať právo na zhotovovanie poznámok s cieľom uľahčenia vedenia obhajoby (*Pullicino proti Malte* (rozhodnutie), 2000; *Moisejev proti Rusku*, 2008, ods. 214). To platí bez ohľadu na to, či obvinený je alebo nie je zastúpený obhajcom. V zásade platí, že ochrane záujmov obvineného môže najlepšie poslúžiť prínos, ktorý obvinený poskytne svojmu obhajcovi pri vedení prípadu pred tým, ako je predvolaný na výsluch. Dialóg medzi obhajcom a klientom by nemal byť narušený tým, že klientovi budú odopreté materiály, v ktorých sú uvedené jeho vlastné názory na silné a slabé stránky dôkazov predložených prokuratúrou. ESĽP však zdôraznil, že na samotné používanie poznámok počas výsluchu obvineného prokurátorom alebo obhajcom sa môžu vzťahovať iné kritériá. Dôveryhodnosť [výpovede] obvineného možno najlepšie preveriť tým, ako reaguje počas výsluchu na hlavnom pojednávaní. Vnútroštátny súd preto môže mať dôvod zabrániť tomu, aby sa obvinený spoliehal na písomné zaznamenanie udalostí alebo na čítanie poznámok spôsobom, ktorý naznačuje, že poskytnutá výpoveď bola nacvičená (*Pullicino proti Malte* (rozhodnutie), 2000). Podobne ESĽP rozhodol, že článok 6 dohovoru nestanovuje neobmedzené právo na použitie akýchkoľvek argumentov na obhajobu, osobitne tých, ktoré je možné kvalifikovať ako ohováranie (rozsudok vo veci *Miljević proti Chorvátsku*, 2020, ods. 55 a 64 – 66, týkajúci sa slobody prejavu obvineného podľa článku 10 dohovoru).

166. Problém týkajúci sa nedostatku účinnej účasti na konaní môže vzniknúť aj vtedy, keď vnútroštátne orgány nezohľadnia potreby zraniteľných obvinených (rozsudok vo veci *Hasáliková proti Slovenskej republike*, 2021, ods. 69, týkajúci sa obvinených s mentálnym postihnutím). Pokiaľ ide o obvineného, ktorý je počas súdneho konania mladistvý, ESĽP konštatoval, že trestné konanie musí byť vedené tak, aby rešpektovalo zásadu najlepšieho záujmu dieťaťa. Je nevyhnutné, aby sa s dieťaťom obvineným zo spáchania trestného činu zaobchádzalo spôsobom, ktorý plne zohľadňuje jeho vek, úroveň zrelosti a intelektuálne a emocionálne schopnosti, a aby sa podnikli kroky na podporu schopnosti dieťaťa porozumieť konaniu a zúčastniť

sa na ňom (*V. proti Spojenému kráľovstvu* [VK], 1999, ods. 85 – 86). Právo mladistvého obvineného účinne sa zúčastňovať na trestnom konaní vyžaduje, aby orgány s mladistvým zaobchádzali s prihliadnutím na jeho zraniteľnosť a schopnosti od prvého momentu jeho účasti na trestnom vyšetrovaní, a najmä počas každého výsluchu vykonaného políciou. Orgány musia podniknúť také kroky, ktoré u dieťaťa čo najviac znížia pocity ohrozenia a odporu a zabezpečia, že dieťa vo všeobecnosti pochopí povahu a možné následky vyšetrovania vrátane závažnosti prípadného trestu, ako aj svoje právo na obhajobu, a najmä svoje právo odoprieť vypovedať (rozsudok veľkej komory vo veci *Blochin proti Rusku* 2016, odsek 195).

167. Opatrenie spočívajúce v obmedzení slobody [obvineného] v súdnej sieni môže tiež ovplyvniť spravodlivosť pojednávania tým, že dôjde k obmedzeniu práva obvineného účinne sa zúčastňovať na konaní (*Svinarenko a Sľadnev proti Rusku* [VK], 2014, ods. 134). Ponižujúce zaobchádzanie s obvineným počas súdneho konania spôsobené jeho uzavretím v tesnej sklenenej kabíne v rozpore s článkom 3 dohovoru by bolo ťažko zlučiteľné s koncepciou spravodlivého prejednania veci, pričom je potrebné zobrať do úvahy dôležitosť rovnosti strán, prezumpcie neviny a dôvery, ktorú musia súdy v demokratickej spoločnosti vzbudzovať vo verejnosti a predovšetkým v obvinenom (*Jaroslav Belousov proti Rusku*, 2016, ods. 147).

168. Napriek tomu, záujem na ochrane bezpečnosti počas pojednávania v trestnej veci môže zahŕňať, najmä v rozsiahlych alebo citlivých prípadoch, použitie osobitných opatrení, vrátane sklenenej kabíny. Vzhľadom na význam, ktorý sa pripisuje právu na obhajobu, by sa však akékoľvek opatrenia obmedzujúce účasť obvineného na konaní alebo jeho styk s obhajcom mali ukladať len v nevyhnutnom rozsahu a mali by byť primerané rizikám v konkrétnom prípade (*tamže*, ods. 150). V rozsudku vo veci *Jaroslav Belousov proti Rusku*, 2016 (ods. 151 – 154) ESĽP vyhlásil za porušenie článku 6 ods. 1 nemožnosť sťažovateľa dôverne komunikovať so svojím obhajcom počas súdneho konania z dôvodu umiestnenia [sťažovateľa] do sklenenej kabíny a tiež skutočnosť, že prvostupňový súd nerozpoznal vplyv takýchto podmienok v súdnej sieni na sťažovateľovo právo na obhajobu.

169. Obdobne, pokiaľ ide o použitie videokonferenčného zariadenia v konaní, ESĽP rozhodol, že táto forma účasti na konaní nie je sama osebe nezlučiteľná s koncepciou spravodlivého a verejného prejednania veci. Využitie tohto opatrenia však musí v každom konkrétnom prípade sledovať legitímny cieľ a opatrenia týkajúce sa vykonávania dôkazov musia byť v súlade s požiadavkami na dodržiavanie riadneho súdneho procesu, ako je to stanovené v článku 6. Najmä je potrebné zabezpečiť, aby sťažovateľ mohol sledovať priebeh konania, a aby mohol byť vypočutý bez technických prekážok, a aby bola zabezpečená jeho účinná a dôverná komunikácia s obhajcom (*Marcello Viola proti Taliansku*, 2006, ods. 63 – 67; *Asciutto proti Taliansku*, 2007, ods. 62 – 73; *Sachnovskij proti Rusku* [VK], 2010, ods. 98).

170. V rozhodnutí vo veci *Alppi proti Fínsku* , 2023, ods. 18 – 24, týkajúcom sa vykonania verejného zasadnutia prostredníctvom videokonferenčného zariadenia počas pandémie ochorenia COVID-19, ESĽP konštatoval, že použitie videokonferenčného zariadenia sledovalo legitímny cieľ, ktorým bolo obmedzenie šírenia ochorenia COVID-19. ESĽP tiež zdôraznil skutočnosť, že konanie sa v podstate týkalo skôr právnych otázok technického charakteru, ako [otázok] relevantných pre uloženie trestu v situácii, keď už bola preukázaná vina sťažovateľa. ESĽP preto vyhlásil sťažovateľovu sťažnosť podľa článku 6 ods. 1 za neprijateľnú z dôvodu, že je zjavne nepodložená.

Preklad:
JUDr. Vladimír Benčo
Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Zdroj:
Guide on Article 6 of the European Convention on Human Rights. Right to a fair trial (criminal limb) [online]. Štrasburg: Európsky súd pre ľudské práva, 2024 [cit. 2025-05-22]. Dostupné na: https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/guide_art_6_criminal_eng

Rovnosť strán a kontradiktórnosť konania podľa príručky Európskeho súdu pre ľudské práva

Preklad výňatku, strán 35 – 40, z Príručky [judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva] k článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (z trestnoprávneho hľadiska).

Článok 6 ods. 1 dohovoru

„1. Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo... prejednaná... súdom..., ktorý rozhodne o... oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.“

2. Rovnosť strán a kontradiktórnosť konania

171. Rovnosť strán je neoddeliteľnou súčasťou spravodlivého súdneho konania. Vyžaduje, aby každá strana dostala primeranú príležitosť predložiť svoje argumenty za podmienok, ktoré ju neznevýhodňujú voči protistrane (*Öcalan proti Turecku* [VK], 2005, ods. 140; *Foucher proti Francúzsku*, 1997, ods. 34; *Bulut proti Rakúsku*, 1996; *Faig Mammadov proti Azerbajdžanu*, 2017, ods. 19). Rovnosť strán vyžaduje dosiahnutie spravodlivej rovnováhy medzi stranami a vzťahuje sa na trestné, ako aj civilné súdne konania.

172. Právo na kontradiktórne prejednanie veci v zásade znamená, že strany majú mať možnosť oboznamovať sa so všetkými získanými dôkazmi a stanoviskami a vyjadrovať sa k nim s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu (*Brandstetter proti Rakúsku*, 1991, ods. 67). Z hľadiska zásady kontradiktórnosti súdneho konania Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESĽP“) spravidla nemusí zisťovať, či nesprístupnenie príslušného dôkazu malo na sťažovateľa negatívny dopad: k porušeniu môže dôjsť aj bez negatívneho dopadu [na sťažovateľa]. Je totiž na uvážení sťažovateľa, či si určitý dôkaz vyžaduje vyjadrenie z jeho strany alebo nie (*Bajić proti Severnému Macedónsku*, 2021, ods. 59). Právo na kontradiktórne súdne konanie je úzko spojené s rovnosťou strán a v niektorých prípadoch ESĽP skutočne zvykne konštatovať porušenie článku 6 ods. 1 posudzujúc oba pojmy spoločne.

173. V judikatúre ESĽP došlo k významnému posunu, najmä pokiaľ ide o význam pripisovaný vonkajšiemu zdaniu a o zvýšenú citlivosť verejnosti na spravodlivý výkon súdnej právomoci (*Borgers proti Belgicku*, 1991, ods. 24).

174. V trestných veciach sa článok 6 ods. 1 prekrýva s osobitnými zárukami podľa článku 6 ods. 3, ale neobmedzuje sa iba na minimálne práva v ňom stanovené. Záruky obsiahnuté v článku 6 ods. 3 sú totiž okrem iného aj základnými prvkami konceptu spravodlivého súdneho konania stanoveného v článku 6 ods. 1 (*Ibrahim a ďalší proti Spojenému kráľovstvu* [VK], 2016, ods. 251). ESĽP sa už zaoberal otázkami rovnosti strán a kontradiktórnosti konania v rôznych situáciách, ktoré sa veľmi často prekrývali s právom na obhajobu podľa článku 6 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“).

a. Rovnosť strán

175. Obmedzenie práva na obhajobu bolo konštatované v prípade *Borgers proti Belgicku* z roku 1991, v ktorom bolo sťažovateľovi znemožnené vyjadriť sa k podaniam generálneho advokáta pred kasačným súdom

a neboli mu vopred poskytnuté kópie týchto podaní. Nerovnosť bola ďalej prehĺbená tým, že generálny advokát bol účastný na záverečnej porade súdu ako poradca. Podobné okolnosti viedli ku konštatovaniu porušenia článku 6 ods. 1 vo vzťahu k neoboznámeniu stanoviska vyššieho prokurátora k odvolaniu, ktoré podal obvinený (*Zahirović proti Chorvátsku*, 2013, ods. 44 – 50).

176. ESĽP konštatoval porušenie článku 6 ods. 1 v spojení s článkom 6 ods. 3 v rámci trestného konania, v ktorom bol obhajca nútený čakať pätnásť hodín, kým mu konečne bolo v skorých ranných hodinách umožnené predniesť argumenty obhajoby (*Makhfi proti Francúzsku*, 2004). Rovnako ESĽP konštatoval porušenie zásady rovnosti strán v súvislosti s rozhodnutím najvyššieho súdu v trestnej veci. Sťažovateľ, ktorý bol odsúdený v odvolacom konaní, bol vylúčený z účasti na neverejnom predbežnom preskúmaní [dovolania, na ktorom sa podľa zákona zúčastňuje prokurátor,] napriek tomu, že žiadal, aby mu bolo umožnené zúčastniť sa na ňom (*Žuk proti Ukrajine*, 2010, ods. 35). To isté platí aj v prípadoch, keď sťažovateľovi nie je umožnené zúčastniť sa verejného zasadnutia konaného o odvolaní, na ktorom však je prítomný zástupca prokuratúry (*Eftimov proti Bývalej Juhoslovanskej republike Macedónsko*, 2015, ods. 41).

177. Naproti tomu sťažnosť týkajúca sa rovnosti strán, [ktorá bola založená] na tvrdení sťažovateľa, že prokurátor stál vo vzťahu k účastníkom konania na vyvýšenom pódiu, bola vyhlásená za neprijateľnú z dôvodu, že bola zjavne nepodložená. Obvinený nebol znevýhodnený pri obhajobe svojich záujmov (*Diriöz proti Turecku*, 2012, ods. 25).

178. Ak v právnych predpisoch nie sú stanovené pravidlá trestného konania, môže dochádzať k porušeniu rovnosti strán, keďže účelom [týchto pravidiel] je ochrana obvineného pred akýmkoľvek zneužitím právomoci, a preto je to práve obhajoba, ktorá môže najviac utrpieť opomínaním a nejasnosťou takýchto pravidiel (*Coëme a ďalší proti Belgicku*, 2000, ods. 102).

179. So svedkami prokuratúry aj obhajoby musí byť zaobchádzané rovnako. Či dôjde k porušeniu [práv vyplývajúcich z dohovoru] však závisí od toho, či mal niektorý svedok skutočne privilegované postavenie (*Bönisch proti Rakúsku*, 1985, ods. 32; pre opačný prípad pozri rozsudok vo veci *Brandstetter proti Rakúsku*, 1991, ods. 45). Vo veci *Thiam proti Francúzsku*, 2018, ods. 63 – 68, ESĽP nepovažoval účasť prezidenta republiky ako poškodeného za narušenie zásady rovnosti strán, aj keď [prezident] nemohol byť vypočutý ako svedok v konaní z dôvodu ústavného zákazu. ESĽP zdôraznil, že takýto ústavný zákaz nebol sám osebe v rozpore s článkom 6. Ďalej najmä poznamenal, že vnútroštátne súdy sa pri odsúdení sťažovateľa neopierali o žiadne dôkazy proti nemu, ktoré predložil poškodený, a ktoré by vyžadovali, aby bola overená ich dôveryhodnosť a spoľahlivosť výsluchom prezidenta. ESĽP tiež poznamenal, že povaha prípadu, dostupné dôkazy a vzájomne si neodporujúce verzie [skutkových okolností] sťažovateľa a poškodeného si v žiadnom prípade nevyžadovali výsluch poškodeného. Okrem toho ESĽP zobral do úvahy skutočnosť, že zo spisového materiálu nič nenaznačovalo tomu, že by účasť prezidenta podnecovala prokuratúru, aby konala spôsobom, ktorý by neoprávnene ovplyvňoval trestný súd alebo zabraňoval sťažovateľovi vo výkone účinnej obhajoby.

180. Ak nedôjde k vypočutiu svedkov alebo preskúmaniu dôkazov obhajoby a posudzované sú iba dôkazy a svedkovia prokuratúry, môže to vyvolať problém z hľadiska rovnosti strán (*Borisovová proti Bulharsku*, 2006, ods. 47 – 48; *Topić proti Chorvátsku*, 2013, ods. 48). To isté platí, ak súd prvého stupňa odmietne predvolať svedkov obhajoby v záujme objasnenia nejasnej situácie, ktorá tvorila základ pre vznesenie obvinenia (*Kasparov a ďalší proti Rusku*, 2013, ods. 64 – 65). Preto vo všetkých takýchto prípadoch pri určovaní, či bolo konanie spravodlivé, ESĽP môže považovať za potrebné, aby bol uplatnený príslušný test stanovený v prípade *Murtazalijevová*, ktorého cieľom je určenie: 1. či bol návrh na vykonanie výsluchu svedka dostatočne odôvodnený a relevantný vo vzťahu k predmetu obvinenia; 2. či vnútroštátne súdy zohľadnili relevantnosť takéhoto svedectva, a či primerane zdôvodnili svoje rozhodnutie nevykonať výsluch svedka v súdnom

konaní; a 3. či rozhodnutie vnútroštátnych súdov nevykonať výsluch svedka narušilo celkovú spravodlivosť konania (*Abdullayev proti Azerbajdžanu*, 2019, ods. 59 – 60).[1]

181. Zásada rovnosti strán je relevantná aj v otázkach súvisiacich s pribratím znalcov do konania (*Chodorkovskij a Lebedev proti Rusku (č. 2)*, 2020, ods. 499). Samotná skutočnosť, že dotknutí znalci sú zamestnancami jednej zo strán nepostačuje na to, aby sa konanie stalo nespravodlivým. ESĽP vysvetlil, že hoci táto skutočnosť môže vyvolávať obavy o nestrannosť týchto znalcov, tieto obavy, hoci majú určitý význam, nie sú rozhodujúce. Rozhodujúce je však postavenie znalcov počas konania, spôsob, akým vykonávali svoje funkcie a spôsob, akým sudcovia hodnotili znalecké posudky. Pri posudzovaní procesného postavenia znalcov a ich úlohy v konaní ESĽP zohľadňuje skutočnosť, že znalecký posudok každého súdom ustanoveného znalca bude mať pravdepodobne významný vplyv na rozhodovanie súdu o otázkach, ktoré patria do odbornej spôsobilosti znalca (*Šulepovová proti Rusku*, 2008, ods. 62; *Poletanová a Azirovik proti Bývalej Juhoslovanskej republike Macedónsko*, 2016, ods. 94).

182. ESĽP konštatoval, že ak je obžaloba založená na znaleckom posudku vypracovanom znalcom, ktorého v prípravnom konaní pribral prokurátor, tak pribratie tej istej osoby ako znalca prvostupňovým súdom prináša [so sebou] riziko porušenia zásady rovnosti strán, ktoré je však možné vyvážiť osobitnými procesnými zárukami (*J. M. a ďalší proti Rakúsku*, 2017, ods. 121).

183. V tejto súvislosti požiadavka spravodlivého súdneho konania neukladá súdu prvého stupňa povinnosť vyžiadať si znalecký posudok alebo nariadiť iné vyšetrovacie opatrenie len preto, že o to [niektorá] strana požiadala. Ak obhajoba trvá na tom, aby na súdnom pojednávaní bol vypočutý svedok alebo vykonané ďalšie dôkazy (ako napríklad znalecký posudok), je na vnútroštátnych súdoch, aby rozhodli, či je potrebné alebo vhodné pripustiť vykonanie takýchto dôkazov v súdnom konaní. Vnútroštátny súd môže pri dodržaní podmienok podľa dohovoru odmietnuť vykonať výsluch svedkov navrhnutých obhajobou (*Huseyn a ďalší proti Azerbajdžanu*, 2011, ods. 196; *Chodorkovskij a Lebedev proti Rusku*, 2013, ods. 718 a 721; *Poletanová a Azirovik proti Bývalej Juhoslovanskej republike Macedónsko*, 2016, ods. 95). Ak sa však v spisovom materiáli nenachádzali žiadne informácie, ktoré by preukazovali, že dôkazy, na ktorých bolo založené odsúdenie sťažovateľa, boli podrobené súdnemu prieskumu s cieľom overenia ich pravdivosti, tak obhajoba mala legitímny záujem žiadať o ich posúdenie nezávislým znalcom a súdy sú povinné na takéto žiadosti riadne reagovať (pozri rozsudok veľkej komory vo veci *Yüksel Yalçınkaya proti Turecku*, 2023, ods. 332 – 333, v ktorom vnútroštátne súdy nereagovali na takúto žiadosť a vznikol z toho spor podľa článku 6 ods. 1).

184. Podobne podľa článku 6 nie je spravidla úlohou ESĽP určovať, či konkrétny znalecký posudok, ktorý mal k dispozícii sudca vnútroštátneho súdu, bol spoľahlivý alebo nie. Sudca vnútroštátneho súdu má zvyčajne širokú mieru voľnej úvahy pri výbere medzi protichodnými znaleckými posudkami a pri výbere toho, ktorý považuje za úplný a dôveryhodný. Ustanovenia o prípustnosti dôkazov však nesmú obhajobu pripraviť o možnosť účinne spochybniť závery znalca, najmä predkladaním alebo zadovažovaním alternatívnych stanovísk a posudkov. Za určitých okolností je možné považovať odmietnutie alternatívneho znaleckého posudzovania vecných dôkazov za porušenie článku 6 ods. 1 (*Stoimenov proti Bývalej Juhoslovanskej republike Macedónsko*, 2007, ods. 38; *Matycinová proti Rusku*, 2014, ods. 169), keďže môže byť náročné spochybniť znalecký posudok bez pomoci iného znalca v príslušnom odbore (*Chodorkovskij a Lebedev proti Rusku*, 2013, ods. 187). Okrem toho, ak prokuratúra nesprístupní technické údaje, na ktorých je znalecký posudok založený, môže to obhajobe brániť v možnosti napadnúť znalecký posudok, a tým môže vzniknúť spor ohľadom rovnosti strán podľa článku 6 ods. 1 (*Kartojev a ďalší proti Rusku*, 2021, ods. 71 – 73).

[1] Pozri kapitolu Výsluch svedkov (článok 6 ods. 3 písm. d/).

185. Rovnosť strán môže byť taktiež porušená aj vtedy, ak je obvinenému z dôvodu ochrany verejného záujmu obmedzený prístup k spisovému materiálu alebo k iným dôkazným materiálom (*Matyjek proti Poľsku*, 2007, ods. 65; *Moisejev proti Rusku*, 2008, ods. 217).

186. ESĽP konštatoval, že neobmedzený prístup k spisovému materiálu a neobmedzené používanie akýchkoľvek poznámok vrátane možnosti vyhotovovať si kópie príslušných listín, ak je to potrebné, sú dôležitými zárukami spravodlivého súdneho konania. Neumožnenie takéhoto prístupu spravidla vedie [ESĽP] k záveru, že bola porušená zásada rovnosti strán (*Beraru proti Rumunsku*, 2014, ods. 70). V tejto súvislosti je pripisovaný význam vonkajšiemu zdaniu, ako aj zvýšenej citlivosti na spravodlivý výkon súdnej právomoci. Rešpektovanie práva na obhajobu si vyžaduje, aby obmedzenie prístupu obvineného alebo jeho obhajcu k spisovému materiálu nebránili tomu, aby boli dôkazy sprístupnené obvinenému ešte pred hlavným pojednávaním, a aby mal obvinený možnosť vyjadriť sa k nim prostredníctvom svojho obhajcu ústne do zápisnice (*Öcalan proti Turecku* [VK], 2005, ods. 140). V niektorých prípadoch však môže byť od obvineného vyžadované uvedenie konkrétnych dôvodov pre jeho žiadosť o prístup ku konkrétnej listine v spisovom materiáli (*Matanović proti Chorvátsku*, 2017, ods. 177).

187. Nesprístupnenie dôkazov obhajobe môže spôsobiť porušenie rovnosti strán, ako aj práva na kontradiktórne konanie (rozsudok vo veci *Kuopilová proti Fínsku*, 2000, ods. 38, v ktorom obhajobe nebola poskytnutá možnosť vyjadriť sa k doplňujúcej policajnej správe).

b. Kontradiktórnosť konania (sprístupňovanie dôkazov)

188. Článok 6 ods. 1 spravidla vyžaduje, aby orgány činné v trestnom konaní sprístupnili obhajobe všetky získané vecné dôkazy v prospech i neprospech obvineného (*Rowe a Davis proti Spojenému kráľovstvu* [VK], 2000, ods. 60). V tejto súvislosti je možné odvodiť relevantné východiská aj z článku 6 ods. 3 písm. b), ktorý zaručuje sťažovateľovi „primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby“ (*Leas proti Estónsku*, 2012, ods. 80).[2]

189. Spor ohľadom prístupu k dôkazom môže podľa článku 6 vzniknúť vtedy, ak sú dotknuté dôkazy relevantné pre sťažovateľov prípad, najmä ak mali významný vplyv na vznesenie obvinenia proti sťažovateľovi. Je to tak v prípade, ak bol dôkaz použitý [v konaní] a vychádzalo sa z neho pri rozhodovaní o vine sťažovateľa, alebo ak obsahoval skutočnosti, ktoré by sťažovateľovi umožnili zbaviť sa obvinenia alebo dosiahnuť zníženie trestu. Relevantnými dôkazmi v tomto prípade sú nielen dôkazy priamo súvisiace so skutkovými okolnosťami prípadu, ale tiež také dôkazy, ktoré by mohli súvisieť s prípustnosťou, spoľahlivosťou a úplnosťou získaných dôkazov (*Rowe a Davis proti Spojenému kráľovstvu* [VK], 2000, ods. 66; *Mirilašvili proti Rusku*, 2008, ods. 200; *Leas proti Estónsku*, 2012, ods. 81; *Matanović proti Chorvátsku*, 2017, ods. 161).

190. Od obvineného je však možné vyžadovať, aby pri [podávaní] žiadosti o prístup k dôkazu uviedol konkrétne dôvody, [pre ktoré túto žiadosť podáva] a vnútroštátne súdy sú oprávnené posúdiť opodstatnenosť týchto dôvodov (*C. G. P. proti Holandsku*, rozhodnutie komisie z 15. januára 1997; *Janatuinen proti Fínsku*, 2009, ods. 45; *Leas proti Estónsku*, 2012, ods. 81; *Matanović proti Chorvátsku*, 2017 ods. 157). V každom prípade, v [právnych] systémoch, kde sú orgány činné v trestnom konaní zo zákona povinné zohľadňovať skutočnosti svedčiace v prospech aj v neprospech podozrivého, postup, v ktorom sa orgány činné v trestnom konaní samy pokúšajú posúdiť, čo môže alebo nemôže byť relevantné pre [vyšetrovanie] prípadu, nemôže byť bez akýchkoľvek ďalších procesných záruk pre práva obhajoby v súlade s požiadavkami článku 6 ods. 1 (*Natunen proti Fínsku*, 2009, ods. 47 – 49; *Matanović proti Chorvátsku*, 2017, ods. 158, 181 – 182).

[2] Pozri kapitolu Príprava obhajoby (článok 6 ods. 3 písm. b/).

191. Nárok na sprístupnenie relevantných dôkazov však nie je absolútnym právom. V trestnom konaní sa môžu vyskytnúť protichodné záujmy, ako je ochrana národnej bezpečnosti, ochrana svedkov pred hrozbou odvety alebo potreba utajenia vyšetrovacích postupov polície, ktoré musia byť vyvažované oproti právam obvineného. V niektorých prípadoch môže byť nevyhnutné neposkytnúť obhajobe určité dôkazy z dôvodu ochrany základných práv inej osoby alebo ochrany významného verejného záujmu. Podľa článku 6 ods. 1 sú však prípustné len také opatrenia obmedzujúce právo na obhajobu, ktoré sú absolútne nevyhnutné (*Van Mechelen a ďalší proti Holandsku*, 1997, ods. 58; *Paci proti Belgicku*, 2018, ods. 85). Okrem toho, na to, aby bolo obvinenému zabezpečené spravodlivé súdne konanie, musia byť akékoľvek ťažkosti spôsobené obhajobe obmedzením jej práv dostatočne vyvážené postupom súdnych orgánov (*Rowe a Davis proti Spojenému kráľovstvu* [VK], 2000, ods. 61; *Doorson proti Holandsku*, 1996, ods. 72).

192. V mnohých prípadoch, v ktorých niektoré dôkazy neboli nikdy sprístupnené, by sa ESĽP nemohol pokúšať vyvažovať príslušné dotknuté záujmy proti záujmom obvineného bez toho, aby sa oboznámil s predmetným dôkazným materiálom. Musí preto dôkladne skontrolovať proces prijímania rozhodnutí s cieľom zabezpečiť, aby [tento proces] v čo najväčšej miere dodržiaval požiadavky na zabezpečenie kontradiktórnosti konania a rovnosti strán a obsahoval primerané záruky pre ochranu záujmov obvineného, vrátane riadnej možnosti pripraviť si obhajobu tak, ako to vyžaduje článok 6 (*Dowsett proti Spojenému kráľovstvu* , 2003, ods. 42 – 43; *Yüksel Yalçınkaya proti Turecku* [VK], 2023, ods. 330; *Leas proti Estónsku*, 2012, ods. 78). V tejto súvislosti môže skutočnosť, že vnútroštátne súdy neuviedli dôvody prečo a na základe akého rozhodnutia neboli dôkazy sprístupnené, zbaviť obhajobu možnosti predkladať protiargumenty, ktorých cieľom by bolo spochybniť opodstatnenosť týchto dôvodov alebo rozporovať, či bolo vynaložené všetko úsilie pre dosiahnutie spravodlivej rovnováhy medzi protichodnými záujmami a na zabezpečenie práv obhajoby (*Yüksel Yalçınkaya proti Turecku* [VK], 2023, ods. 331).

193. Pri posudzovaní príslušných procesných záruk, musí ESĽP zohľadňovať aj význam nesprístupnených dôkazov a ich použitie v súdnom konaní (*Jasper proti Spojenému kráľovstvu* [VK], 2000, ods. 54 – 55; rozsudok vo veci *M proti Holandsku*, 2017, ods. 69, v ktorom nesprístupnené informácie nemohli byť samé o sebe nápomocné pre obhajobu). Musí sa predovšetkým uistiť, že vnútroštátny proces umožňoval posúdenie vplyvu relevantných dôkazov na spoľahlivosť odsúdenia so zreteľom na detailnú a informovanú argumentáciu obhajoby (*Rowe a Davis proti Spojenému kráľovstvu* [VK], 2000, ods. 66).

194. Napríklad, v rozsudku veľkej komory vo veci *Rowe a Davis proti Spojenému kráľovstvu* z roku 2000 ESĽP konštatoval, že došlo k porušeniu článku 6 ods. 1 z dôvodu, že prokuratúra nepredložila dotknuté dôkazy sudcovi a neumožnila mu tak rozhodnúť o otázke [ich] sprístupnenia, čím odoprela sťažovateľovi jeho právo na spravodlivé súdne konanie. V rozsudku veľkej komory vo veci *Jasper proti Spojenému kráľovstvu* z roku 2000 (ods. 58) však ESĽP konštatoval, že nedošlo k porušeniu článku 6 ods. 1, vychádzajúc zo skutočnosti, že nesprístupnený dôkazový materiál nebol vôbec súčasťou obžaloby a nebol ani nikdy predložený porote. V rozsudku veľkej komory vo veci *Edwards a Lewis proti Spojenému kráľovstvu* z roku 2004 bol sťažovateľom odopretý prístup k dôkazom, čo znemožnilo ich právnym zástupcom, aby v plnom rozsahu predniesli pred sudcom svoje argumenty týkajúce sa [zakázaného] navádzania [na spáchanie trestného činu]. ESĽP preto konštatoval, že došlo k porušeniu článku 6 ods. 1, keďže postup použitý pri rozhodovaní o otázkach sprístupňovania dôkazov a [zakázaného] navádzania nebol v súlade s požiadavkami na zabezpečenie kontradiktórnosti konania a rovnosti strán, a ani neobsahoval primerané záruky na ochranu záujmov obvineného.

195. V súvislosti so sprístupňovaním dôkazov môžu vzniknúť zložité otázky ohľadom sprístupňovania elektronických údajov, ktoré môžu predstavovať určitý objem informácií v rukách prokuratúry. V takomto prípade je dôležitou zárukou v procese triedenia, aby obhajoba dostala možnosť zapojiť sa do stanovovania kritérií na určenie toho, čo by mohlo byť relevantné na sprístupnenie (*Sigurður Einarsson a ďalší proti Islandu*, 2019, ods. 90; pozri aj rozsudok vo veci *Rook proti Nemecku*, ods. 67 a 72). Okrem toho, pokiaľ ide

o identifikované alebo označené údaje, každé odmietnutie umožniť obhajobe ďalšie vyhľadávanie takýchto údajov v zásade vyvoláva spor týkajúci sa poskytnutia primeranej možnosti na prípravu obhajoby (*Sigurður Einarsson a ďalší proti Islandu*, 2019, ods. 91). Navyše, skutočnosť, že elektronické dôkazy, ktoré zohrali rozhodujúcu úlohu pri odsúdení sťažovateľa, sa zhodovali s ďalším súborom údajov, nevyhnutne nezbavuje [sťažovateľa] jeho procesných práv vo vzťahu k týmto elektronickým dôkazom (*Yüksel Yalçınkaya proti Turecku* [VK], 2023, ods. 328). V zásade platí, že ak obhajobe nie je umožnené mať priamy prístup k [získaným] dôkazom a bezprostredne overiť ich úplnosť a spoľahlivosť, tak je tým na vnútroštátne súdy kladená o to väčšia zodpovednosť za to, aby boli všetky z toho vyplývajúce otázky podrobené čo najdôkladnejšiemu prieskumu (tamže, ods. 334). V prípade *Yüksel Yalçınkaya* bolo teda sťažovateľovi znemožnené vyjadriť sa k celému rozsahu dešifrovaných materiálov, ktoré sa ho týkali, najmä k obsahu svojich správ odoslaných v rámci aplikácie ByLock, ktoré boli pridané do jeho spisového materiálu až po tom, čo bol právoplatne odsúdený, čo bolo považované za nesplnenie požiadavky „spravodlivej rovnováhy“ medzi stranami a to bolo jedným z dôvodov pre konštatovanie, že došlo k porušeniu článku 6 ods. 1 (tamže, ods. 335 – 336).

196. Porušenie práva na kontradiktórne súdne konanie bolo zistené aj v prípade, keď strany, na rozdiel od generálneho advokáta, nedostali pred pojednávaním správu, ktorú vypracoval sudca spravodajca a nemali tak ani možnosť reagovať na podanie generálneho advokáta (*Reinhardtová a Slimane-Kaïd proti Francúzsku*, 1998, ods. 105 – 106).

Preklad:
JUDr. Vladimír Benčo
Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Zdroj:
Guide on Article 6 of the European Convention on Human Rights. Right to a fair trial (criminal limb) [online]. Štrasburg: Európsky súd pre ľudské práva, 2024 [cit. 2025-05-22]. Dostupné na: https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/guide_art_6_criminal_eng

Zásadné rozsudky týkajúce sa práva Európskej únie

Preklad kľúčovej témy (tzv. *Key theme*) — materiálu Európskeho súdu pre ľudské práva.

ÚVOD

Táto kľúčová téma obsahuje zásadné rozsudky zoradené podľa oblastí, v ktorých Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESĽP“) vyložil svoj prístup k právu Európskej únie (ďalej len „EÚ“). Jej cieľom je poskytnúť všeobecný prehľad základných prvkov a kľúčových zásad stanovených v judikatúre.

ZODPOVEDNOSŤ ŠTÁTOV EÚ

- *X a X proti Spolkovej republike Nemecko*, rozhodnutie Komisie z roku 1958: Zodpovednosť štátu v prípade porušenia záväzkov vyplývajúcich z Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v dôsledku novej medzinárodnej zmluvy uzavretej týmto štátom (v tomto prípade Parížskych zmlúv z roku 1954).
- *Tête proti Francúzsku*, rozhodnutie Komisie z roku 1987: Prenos právomocí na Európske spoločenstvá nemá vplyv na zodpovednosť štátu podľa dohovoru.
- *Cantoni proti Francúzsku*, rozsudok veľkej komory z roku 1996: Zodpovednosť štátu podľa dohovoru, ak sa vnútroštátne ustanovenie doslovne zakladá na smernici spoločenstva.
- *Matthewsová proti Spojenému kráľovstvu*, rozsudok veľkej komory z roku 1999: Zodpovednosť štátu podľa dohovoru za dôsledky uplatňovania primárneho práva, ktorého platnosť Súdny dvor Európskej únie (ďalej len „SD EÚ“) nepreskúmava[, pretože to nespadá do jeho právomoci]. Práva vyplývajúce z dohovoru zostávajú naďalej zabezpečené [aj vtedy], keď dôjde k prenosu právomoci na medzinárodnú organizáciu.
- *Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi proti Írsku*, rozsudok veľkej komory z roku 2005: Zodpovednosť štátu podľa dohovoru za dôsledky uplatňovania sekundárnych právnych aktov.
- *Boivin proti 34 členským štátom Rady Európy*, (rozhodnutie) z roku 2008: Zodpovednosť štátu v zmysle dohovoru sa neuplatňuje v prípade sporu (i) týkajúceho sa právneho poriadku medzinárodnej organizácie s právnou subjektivitou oddeleného od [právneho poriadku] jej členského štátu, a (ii) do ktorého tieto štáty priamo ani nepriamo nezasiahli.

PODMIENKY PRIJATEĽNOSTI

- *Confédération Française Démocratique du Travail proti Európskym spoločenstvám*, rozhodnutie Komisie z roku 1978: Sťažnosti proti Európskym spoločenstvám, ktoré nie sú zmluvnými stranami dohovoru, sú z hľadiska osobnej pôsobnosti neprijateľné.

ROVNOCENNÁ OCHRANA

- *Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi proti Írsku*, rozsudok veľkej komory z roku 2005:
  - Bola konštatovaná rovnocennosť medzi ochranou základných práv, ktorú poskytuje právo EÚ a dohovor.
  - Uplatňovanie sekundárnych právnych aktov členským štátom sa preto považuje za súladné s dohovorom (tzv. *bosporská* domnienka).

- Uplatňovanie domnienky dodržiavania základných práv podlieha dvom podmienkam: absencii akéhokoľvek priestoru na voľnú úvahu na strane vnútroštátnych orgánov a využitiu všetkých prvkov mechanizmu dohľadu poskytovaného právom EÚ.
- Túto domnienku [možno] v konkrétnom prípade vyvrátiť za predpokladu, že ochrana práv vyplývajúcich z dohovoru je zjavne nedostatočná, pričom v takom prípade nad záujmom medzinárodnej spolupráce prevažuje úloha dohovoru ako ústavného nástroja európskeho verejného poriadku.

- *Michaud proti Francúzsku*, z roku 2012: *Bosporská* domnienka sa neuplatňuje, ak sa nevyužil celý potenciál mechanizmu dohľadu stanovený v práve EÚ (v tomto prípade chýbala relevantná judikatúra SD EÚ).
- *Boivin proti 34 členským štátom Rady Európy*, (rozhodnutie) z roku 2008: Ak sa nezistí „rovnocennosť" medzi ochranou práv podľa dohovoru a práv podľa právneho poriadku medzinárodnej organizácie (v tomto prípade Medzinárodnej organizácie práce), *bosporská* domnienka sa neuplatní a ESĽP nie je povinný skúmať, či by táto domnienka bola v danom prípade vyvrátená.
- *Cooperatieve Producentenorganisatie van de Nederlandse Kokkelvisserij U.A. proti Holandsku*, (rozhodnutie) z roku 2009:
  - Uplatniteľnosť *bosporskej* domnienky na postupy dodržiavané v rámci právneho systému EÚ, ktoré sú výsledkom zásahu členského štátu (v tomto prípade návrhu na začatie prejudiciálneho konania pred SD EÚ).
  - Domnienku [možno] vyvrátiť v prípade, že ochrana práv vyplývajúcich z dohovoru je zjavne nedostatočná.
- *Ilias a Ahmed proti Maďarsku*, rozsudok veľkej komory z roku 2019:
  - Bosporská domnienka sa neuplatňuje v prípade, že je štátu ponechaná voľná úvaha pri vykonávaní smerníc, ktorými sa vytvára spoločný európsky azylový systém.
  - Bol preskúmaný súlad vnútroštátnych opatrení zakladajúcich sa na článkoch 33, 38 a 43 smernice 2013/32/EÚ[1], ktoré štátom umožňujú upustiť od meritórneho posúdenia žiadosti o poskytnutie medzinárodnej ochrany a namiesto toho určiť, či možno odôvodnene predpokladať, že iná krajina vykoná meritórne posúdenie alebo poskytne ochranu žiadateľovi o udelenie azylu, s článkami 3 a 5 dohovoru.
  - Maďarsko porušilo článok 3 dohovoru (procesný záväzok posúdiť riziko, či sa bude so sťažovateľmi zaobchádzať v rozpore s článkom 3). Každý štát, ktorý chce vyhostiť žiadateľa o udelenie azylu do tretej sprostredkujúcej krajiny bez toho, aby meritórne posúdil žiadosť o udelenie azylu, je povinný dôkladne sa zaoberať otázkou, či existuje reálne riziko, že žiadateľovi o udelenie azylu bude v prijímajúcej tretej krajine odopretý prístup k primeranému azylovému konaniu, ktoré ho ochráni pred vrátením alebo vyhostením.

VZÁJOMNÉ UZNÁVANIE (VO VŠEOBECNOSTI)

- *Avotiņš proti Lotyšsku*, rozsudok veľkej komory z roku 2016:
  - Zopakovali sa podmienky pre uplatnenie *bosporskej* domnienky v prípade rovnocennej ochrany.
  - Zakazuje sa, aby vnútroštátne súdy automaticky a mechanicky aplikovali mechanizmy vzájomného uznávania.
  - Ak je ochrana práva vyplývajúceho z dohovoru zjavne nedostatočná v dôsledku [fungovania] mechanizmu vzájomného uznávania a právo EÚ neposkytuje žiadny prostriedok nápravy, vnútroštátny súd nemôže upustiť od preskúmania predmetnej sťažnosti podľa dohovoru.

[1] Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/32/EÚ z 26. júna 2013 o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany.

EURÓPSKY ZATÝKACÍ ROZKAZ

- *Pirozzi proti Belgicku*, z roku 2018:
  - Dohovor zaväzuje vnútroštátne orgány, aby vykladali a aplikovali právne normy EÚ v súlade s dohovorom.
  - Dohovor zaväzuje vnútroštátne orgány odmietnuť vykonať európsky zatýkací rozkaz, ak by to viedlo k zjavne nedostatočnej ochrane práv vyplývajúcich z dohovoru vo vydávajúcom štáte.
- *Romeo Castañovci proti Belgicku*, z roku 2019:
  - Odmietnutie odovzdania osoby podozrivej z[o spáchania trestného činu] vraždy na základe európskeho zatýkacieho rozkazu môže viesť k porušeniu povinnosti dotknutých štátov účinne vzájomne spolupracovať v záujme objasnenia okolností vraždy a postavenia páchateľov pred súd v zmysle rozsudku vo veci *Güzelyurtlu* [a ďalší proti Cypru a Turecku] (článok 2, procesné hľadisko).
  - Táto povinnosť spolupracovať nezbavuje vnútroštátne orgány vykonávajúceho štátu povinnosti zabezpečiť, aby odovzdanie nevystavilo dotknutú osobu riziku zlého zaobchádzania (článok 3).
  - Odmietnutie vykonania európskeho zatýkacieho rozkazu z dôvodu rizika porušenia práva vyplývajúceho z dohovoru vo vydávajúcom štáte sa musí zakladať na aktuálnych a primeraných skutkových okolnostiach.
- *Bivolaru a Moldovan proti Francúzsku*, z roku 2021:
  - Dohovor zaväzuje členské štáty EÚ, aby vykladali a aplikovali právne normy EÚ v súlade s dohovorom.
  - [K] porušeniu článku 3 dohovoru [dochádza], keď sa európsky zatýkací rozkaz vykoná napriek tomu, že existujú dostatočné skutkové okolnosti, z ktorých možno vyvodiť reálne riziko, že s jednotlivcom sa bude vo vydávajúcom štáte zle zaobchádzať.

NARIADENIE DUBLIN II[2]

- *M. S. S. proti Belgicku a Grécku*, rozsudok veľkej komory z roku 2011:
  - *Bosporská* domnienka sa neuplatňuje v prípade, že je štátu ponechaná voľná úvaha pri vykonávaní nariadenia Dublin II.
  - Riziko, že dôjde k porušeniu článku 3 ([pokiaľ ide o] životné podmienky a podmienky zaistenia) a článku 13 ([pokiaľ ide o] nedostatky v azylovom konaní a riziko reťaziaceho sa vyhostenia alebo vrátenia), ak sa odovzdanie vykoná podľa nariadenia Dublin II.
- *Tarakhelovci proti Švajčiarsku*, rozsudok veľkej komory z roku 2014:
  - Keď sú žiadatelia o udelenie azylu vrátení do prvej krajiny, do ktorej prišli, k porušeniu článku 3 dohovoru dochádza z dôvodu stavu, v akom sa nachádza systém prijímania v tejto krajine.
  - Chýbali podrobné a hodnoverné informácie o konkrétnom azylovom zariadení v mieste určenia.
  - Chýbali individuálne záruky, že podpora sťažovateľov bude prispôsobená nízkemu veku detí, a že rodina zostane pohromade.
- *A. M. E. proti Holandsku*, rozhodnutie z roku 2015: Neprijateľná sťažnosť, pretože sa nepreukázalo, že návrat sťažovateľa podľa nariadenia Dublin II do prvej krajiny EÚ, do ktorej prišiel, by, či už z materiálneho, fyzického alebo psychologického hľadiska, zakladal skutočné a bezprostredné riziko ťažkostí, ktoré by boli dostatočne závažné na to, aby spadali do pôsobnosti článku 3.

[2] Nariadenie Rady (ES) č. 343/2003 z 18. februára 2003 ustanovujúce kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o azyl podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny v jednom z členských štátov.

ÚNOS DIEŤAŤA

- *Šneersoneová a Kampanella proti Taliansku,* z roku 2011:
  - Zákaz, aby sa automaticky uplatňovali mechanizmy návratu unesených detí ustanovené v Haagskom dohovore z roku 1980[3].
  - Vnútroštátne súdy sú povinné do hĺbky preskúmať *in concreto* podmienky návratu dieťaťa, najmä s prihliadnutím na najlepší záujem každého jednotlivca, ako aj na celkovú rodinnú situáciu a celý rad skutkových, emocionálnych, psychologických, materiálnych a zdravotných faktorov.
  - Ak sa takýmto hĺbkovým preskúmaním zistí „vážne riziko“, že návrat dieťaťa by bol v rozpore s jeho najlepším záujmom, vykonaním záväzku podľa Haagskeho dohovoru alebo nariadenia Brusel IIa[4] by došlo k porušeniu článku 8 dohovoru.
- *Royer proti Maďarsku*, z roku 2018:
  - Vnútroštátne súdy sú povinné preskúmať *in concreto* podmienky návratu dieťaťa.
    Zákaz, aby sa automaticky uplatňoval mechanizmus vzájomného uznávania stanovený v článku 11 ods. 8 nariadenia Brusel IIa.
  - Ak existuje „vážne riziko“, že budú porušené základné práva dieťaťa, článok 8 dohovoru bráni návratu dieťaťa, ak neexistujú primerané záruky a v prípade známeho rizika, ak štát obvyklého pobytu dieťaťa nezavedie konkrétne ochranné opatrenia.

PREJUDICIÁLNE ROZHODNUTIA

- *Ullens de Schooten a Rezabek proti Belgicku*, z roku 2011:
  - Dohovor nezaručuje právo na podanie návrhu na začatie konania o prejudiciálnej otázke, z ktorého by vnútroštátnemu súdu vyplývala povinnosť obrátiť sa na iný orgán.
  - Vnútroštátne súdy sú podľa článku 6 dohovoru povinné odôvodniť zamietnutie návrhu na začatie konania prejudiciálnej otázke, ktorý podal účastník konania.
  - Vnútroštátny súd, proti ktorého rozhodnutiu nie je podľa vnútroštátneho práva prípustný opravný prostriedok, je povinný zamietnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania pred SD EÚ odôvodniť so zreteľom na výnimky stanovené v judikatúre SD EÚ ([vo veci] *Cilfit*[5]).
  - ESĽP neskúma, či sú dôvody zamietnutia v súlade s právom EÚ, posudzuje len to, či sa tieto dôvody zakladajú na rozsudku SD EÚ o veci *Cilfit*.
- *Dhahbi proti Taliansku*, z roku 2014:
  - Vnútroštátny súd, proti ktorého rozhodnutiu nie je podľa vnútroštátneho práva prípustný opravný prostriedok, je povinný zamietnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania pred SD EÚ odôvodniť so zreteľom na výnimky stanovené v judikatúre SD EÚ.
  - V tomto prípade [vnútroštátny súd] neodôvodnil zamietnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania pred SD EÚ.
- *Baydar proti Holandsku*, z roku 2018: [ESĽP] akceptoval [že vnútroštátny súd] návrh [na začatie prejudiciálneho konania] zamietol so stručným odôvodnením bez toho, aby sa [vnútroštátny súd] výslovne zaoberal návrhom na začatie prejudiciálneho konania pred SD EÚ.

[3] Dohovor z 25. októbra 1980 o občianskoprávnych aspektoch medzinárodných únosov detí.

[4] Nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000.

[5] Rozsudok Súdneho dvora Európskych spoločenstiev zo 6. októbra 1982 vo veci *CILFIT a i.*, [C-]283/81, EU:C:1982:335.

- *Sanofi Pasteur proti Francúzsku*, z roku 2020: Vnútroštátny súd je, so zreteľom na okolnosti prípadu, povinný výslovne poukázať na jednu z troch situácií ustanovených v rozsudku SD EÚ vo veci *Cilfit* za predpokladu, že návrh na začatie prejudiciálneho konania bol formulovaný veľmi presne v súlade s požiadavkami vnútroštátnej právnej úpravy, a že dovolanie nebolo odmietnuté ako neprípustné alebo zamietnuté ako nedôvodné.
- *Georgiou proti Grécku*, z roku 2023: Odporúčanie na obnovu súdneho konania viedlo k tomu, že najvyšší súd žalovaného štátu bez uvedenia dôvodov zamietol návrh na začatie prejudiciálneho konania.

ZJAVNE NESPRÁVNE PRÁVNE POSÚDENIE

- *Spasov proti Rumunsku*, z roku 2022:
  - [K] porušeniu článku 6 pohovoru [dochádza], keď vnútroštátny súd [vec] zjavne nesprávne právne posúdi, keď sťažovateľa odsúdi na základe nesprávneho výkladu práva EÚ a vnútroštátnych ustanovení, ktoré sú v zjavnom rozpore s daným právom.
  - [ESĽP konštatoval] porušenie [článku 6 dohovoru] na základe záveru Európskej komisie, že vnútroštátne právo bolo nezlučiteľné s právom EÚ.

ĎALŠIE ODKAZY

Príručky judikatúry:
- Príručka o práve EÚ v judikatúre ESĽP

ĎALŠIE KĽÚČOVÉ TÉMY

- Povinnosť odôvodniť zamietnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania pred SD EÚ

ODKAZY NA KĽÚČOVÉ JUDIKÁTY

- *X a X proti Spolkovej republike Nemecko*, sťažnosť č. 235/56, rozhodnutie Komisie z 10. júna 1958, Ročenka 2 ([ESĽP odmietol sťažnosť podľa] článku 6 ods. 1 [ako] neprijateľnú [z dôvodu, že je] zjavne nepodložená).
- *Confédération Française Démocratique du Travail proti Európskym spoločenstvám*, sťažnosť č. 8030/77, rozhodnutie Komisie z 10. júla 1978, Rozhodnutia a správy 13 ([ESĽP odmietol sťažnosť podľa] článkov 11, 13 a 14 [ako] neprijateľnú [pre] nezlučiteľnosť z hľadiska osobnej pôsobnosti).
- *Tête proti Francúzsku*, sťažnosť č. 11123/84, rozhodnutie Komisie z 9. decembra 1987, Rozhodnutia a správy 54 ([ESĽP odmietol sťažnosť podľa] článku 3 protokolu č. 1 a článkov 13 a 14 [ako] neprijateľnú [z dôvodu, že je] zjavne nepodložená).
- *Cantoni proti Francúzsku* (veľká komora), sťažnosť č. 17862/91, ESĽP 1996-V (nedošlo k porušeniu článku 7).
- *Matthewsová proti Spojenému kráľovstvu* (veľká komora), sťažnosť č. 24833/94, ESĽP 1999-I (nedošlo k porušeniu článku 3 protokolu č. 1).
- *Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi proti Írsku* (veľká komora), sťažnosť č. 45036/98, ESĽP 2005-VI (nedošlo k porušeniu článku 1 protokolu č. 1).

- *Boivin proti 34 členským štátom Rady Európy* (rozhodnutie), sťažnosť č. 73250/01, ESĽP 2008 ([ESĽP odmietol sťažnosť podľa] článku 6 ods. 1 a článkov 13 a 14 [ako] neprijateľnú [pre] nezlučiteľnosť z hľadiska osobnej pôsobnosti).
- *Cooperatieve Producentenorganisatie van de Nederlandse Kokkelvisserij U.A. proti Holandsku* (rozhodnutie), sťažnosť č. 13645/05, ESĽP 2009 ([ESĽP odmietol sťažnosť podľa] článku 6 ods.1 [ako] neprijateľnú [z dôvodu, že je] zjavne nepodložená).
- *M. S. S. proti Belgicku a Grécku* (veľká komora), sťažnosť č. 30696/09, ESĽP 2011 (došlo k porušeniu článku 3 a článku 13 v spojení s článkom [3]).
- *Šneersoneová a Kampanella proti Taliansku*, sťažnosť č. 14737/09, 12. júla 2011 (došlo k porušeniu článku 8 vo vzťahu k sťažovateľke; nedošlo k porušeniu článku 8 vo vzťahu k sťažovateľovi).
- *Ullens de Schooten a Rezabek proti Belgicku*, sťažnosti č. 3989/07 a 38353/07, 20. septembra 2011 (nedošlo k porušeniu článku 6 ods. 1).
- *Michaud proti Francúzsku*, sťažnosť č. 12323/11, ESĽP 2012 (nedošlo k porušeniu článku 8).
- *Dhahbi proti Taliansku*, sťažnosť č. 17120/09, 8. apríla 2014 (nedošlo k porušeniu článku 6 ods. 1 ani článku 14 v spojení s článkom 8).
- *Tarakhelovci proti Švajčiarsku* (veľká komora), sťažnosť č. 29217/12, ESĽP 2014 (výňatky) (došlo k porušeniu článku 3).
- *A. M. E. proti Holandsku* (rozhodnutie), sťažnosť č. 51428/10, 13. januára 2015 ([ESĽP odmietol sťažnosť podľa] článku 3 [ako] neprijateľnú [z dôvodu, že je] zjavne nepodložená).
- *Avotiņš proti Lotyšsku* (veľká komora), sťažnosť č. 17502/07, 23. mája 2016 (nedošlo k porušeniu článku 6 ods. 1).
- *Royer proti Maďarsku*, sťažnosť č. 9114/16, 6. marca 2018 (nedošlo k porušeniu článku 8).
- *Pirozzi proti Belgicku*, sťažnosť č. 21055/11, 17. apríla 2018 (nedošlo k porušeniu článku 5 ods. 1 a článku 6 ods. 1).
- *Baydar proti Holandsku*, sťažnosť č. 55385/14, 24. apríla 2018 (nedošlo k porušeniu článku 6 ods. 1).
- *Romeo Castañovci proti Belgicku*, sťažnosť č. 8351/17, 9. júla 2019 (došlo k porušeniu článku 2 (z procesného hľadiska)).
- *Ilias a Ahmed proti Maďarsku* (veľká komora), sťažnosť č. 47287/15, 21. novembra 2019 (došlo k porušeniu článku 3).
- *Sanofi Pasteur proti Francúzsku*, sťažnosť č. 25137/16, 13. februára 2020 (došlo k porušeniu článku 6 ods. 1).
- *Bivolaru a Moldovan proti Francúzsku*, sťažnosti č. 40324/16 a 12623/17, 25. marca 2021 (došlo k porušeniu článku 3).
- *Spasov proti Rumunsku*, sťažnosť č. 27122/14, 6. decembra 2022 (došlo k porušeniu článku 6 ods. 1 a článku 1 protokolu č. 1).
- *Georgiou proti Grécku*, sťažnosť č. 57378/18, 14. marca 2023 (došlo k porušeniu článku 6 ods. 1).

Preklad:
Mgr. Barbara Babáková
Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Zdroj:
KEY THEME — ECHR / EU — ECHR Leading judgments on EU law [online]. Štrasburg: Európsky súd pre ľudské práva, 2024 [cit. 2025-03-14]. Dostupné na: https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/echr-leading-judgments-on-eu-law.

ISSN: 2453-7705

© 2025